

ΕΛΕΥΘΕΡ

ΔΙΜΗΝΟΝ ΕΠΙΣΤΗ-
ΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟ-
ΔΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΗΜΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΕΛ-
ΛΗΝΙΔΩΝ ΜΑΙΩΝ

ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Ἡ Παναγία μετὰ τοῦ παιδίου
(Τμήμα τοιχογραφίας τοῦ ναοῦ τῆς Καπνικαρέας)

ΤΕΥΧΟΣ

14

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Λ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ, Γ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΤΡΙΝΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΣ ΜΑΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ "ΑΣΥΛΟΝ ΑΝΙΑΤΩΝ,,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Χ. ΚΑΣΣΑΓΛΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ : ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 70, ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΔΡΧ. 40, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛ. 5. ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡΧ. 12
ΕΤΟΣ Γ', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 14

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1960

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗ, Χριστούγεννα	Σελ.	1
Λ. ΚΥΡΙΑΚΗ, Αίμορραγίαι κατά τὸν τοκετὸν	»	2
Εἰς τὴν Ἀγγλίαν πληθαίνουν συνεχῶς τὰ ἐξώγαμα τέκνα	»	3
Γ. Η. ΠΑΓΚΑΛΟΥ, Τὰ γαλάζια πουλιὰ [2]	»	4
Τὸ ἀφιέρωμα τῆς «Ἐλευθοῦς» εἰς μνήμην Ἑλενας Ε. Βενιζέλου.	»	9
ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ, Ἡ προστασία τοῦ βρέφους [4]	»	10
Ὁ Καθολικὸς κληρὸς καὶ ὁ ἔλεγχος γεννήσεων	»	12
Δρ ΣΤΑΜ. Δ. ΧΟΥΛΗ, Δυσμηνόρροια	»	13
Τὸ κόψιμο τῆς πῆττας τοῦ Σ.Ε.Μ.Α.	»	15
ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ, Τὸ Ἡμερολόγιο μιᾶς Μητέρας [2]	»	16
Διατὶ τόση ἀδιαφορία;	»	18
Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Αἱ λοιμώξεις εἰς τὸ νεογνὸν	»	19
Πῶς ἀντιμετωπίζεται ἡ τεχνητὴ γονιμοποίηση εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν	»	24
Mrs A. FLANDERS DAMPEER (μετ. Μαίρης Μαρίνου Χαριτάτου), Γιὰ τὸν σεξουαλισμὸ τῶν παιδιῶν	»	25
ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ, Florence Nightingale—Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς [2]	»	29
Ὁ παγκόσμιος ἀντικαρκινικὸς ἀγὼν	»	31
Ἀπὸ τὸν Κόσμο μας	»	32
Ἐρωτήσεις-Ἀπαντήσεις	»	33

Ορμονικά θυνάβηματα

ESTRO-PROL

- **ESTRADIOL** 25.000 I.U.
 - **PROGESTERONE** 10 mg.
- Κυτίον 3 X 1 c.c.

ESTROVITE

- **ESTRADIOL** (ώθυλακίνη)
- Κυτίον 3 X 1 c.c. X 10.000 I.U.
» 3 X 1 c.c. X 50.000 I.U.

CORLUVITE

- **PROGESTERONE** (ώχρηνη)
- Κυτίον 3 X 1 c.c. X 5 mg.
» » 10 mg.
» » 25 mg.

Διὰ τὴν ἀντιαναιμικὴν
θεραπείαν

filmtab

Iberol

ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ

Συnergική δράσις δισθενούς σιδήρου, ἐνδογενούς παράγοντος μετὰ βιταμίνης Β₁₂, φυλλικοῦ ὀξέος, συμπλέγματος βιταμινῶν Β μετὰ κλάσματος ἥπατος καὶ βιταμίνης C.

Abbott

ΣΥΝΘΕΣΙΣ:

"Ἐκαστὸν δισκίον IBEROL, περιέχει :

Ferrous Sulfate U.S.P.	525 mg.
Bevidoral "	1/2 U.S.P. Oral Unit
(βιταμίνη Β ₁₂ μετὰ συμπυκνώματος ἐνδογενούς παράγοντος, ABBOTT)	
Liver Fraction 2, N.F.	100 mg.
Folic Acid	1 mg.
Ascorbic Acid	75 mg.
Thiamine Mononitrate	3 mg.
Riboflavin	3 mg.
Nicotinamide	15 mg.
Pyridoxine Hydrochloride	1.5 mg.
Pantothenic Acid (ὡς Calcium Pantothenate)	3 mg.

Παρὰ τὴν ὕψηλὴν περιεκτικότητά εἰς δισθενῆ σίδηρον τὰ δισκία IBEROL δὲν προκαλοῦν γαστρικὸν ἐρεθισμὸν. Ἡ εἰδικὴ αὐτῶν παρασκευὴ καὶ ἡ ὁμοιογενὴς κατανομὴ τοῦ σιδήρου εἰς τὴν δλην μάζαν τοῦ δισκίου ἐξασφαλίζουν τὴν βαθμιαίαν αὐτοῦ ἀπελευθέρωσιν. Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα τοῦ IBEROL καθιστοῦν αὐτὸ καλῶς ἀνεκτὸν καὶ ὑπὸ εὐαισθητῶν ἐπιδράσεων,

ΕΛΕΥΘΕΡΟ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Μέσα στη νύχτα και στα χιόνια,
—νύχτα και γύρω μας κι έντός μας—
πολύ παλιά ήτανε τὰ χρόνια
πού, σὰν πουλάκι μὲς στὰ κλάνια,
γεννήθηκε ὁ μικρὸς Χριστὸς μας.

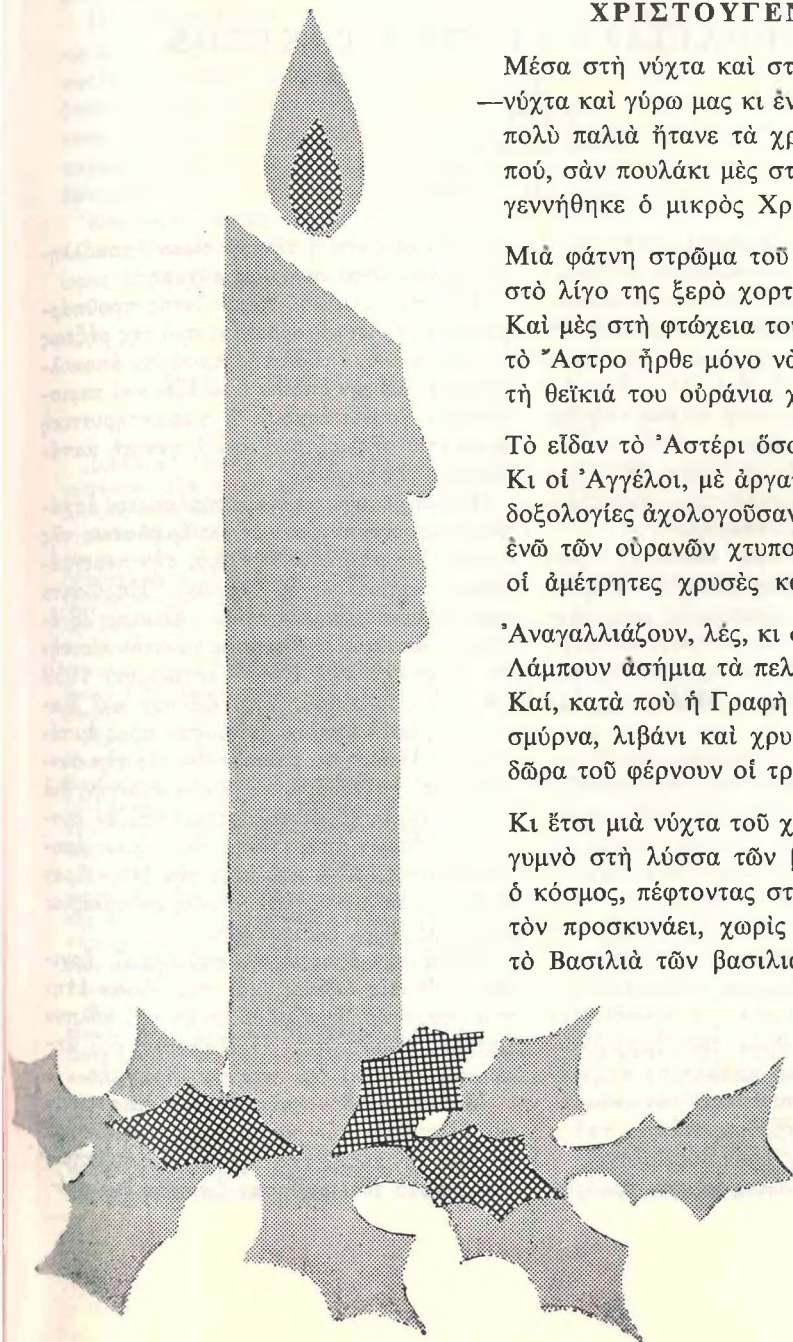
Μιά φάτνη στρώμα τοῦ ἔχει στρώσει
στὸ λίγο της ξερὸ χορτάρι.
Καὶ μὲς στὴ φτώχεια του τὴν τόση,
τὸ Ἴατρο ἦρθε μόνο νὰ προδώση
τὴ θεϊκιά του οὐράνια χάρη.

Τὸ εἶδαν τὸ Ἴαστέρι ὅσοι ἀγρυπνοῦσαν!
Κι οἱ Ἴαγγέλοι, μὲ ἀργατιῆς καὶ στάνες
δοξολογίες ἀχολογοῦσαν,
ἐνῶ τῶν οὐρανῶν χτυποῦσαν
οἱ ἀμέτρητες χρυσῆς καμπάνες!

ἼΑναγαλλιᾶζουν, λές, κι οἱ τάφοι.
Λάμπουν ἀσήμια τὰ πελάγη.
Καί, κατὰ ποῦ ἡ Γραφή τὸ γράφει,
σμύρνα, λιβάνι καὶ χρυσάφι,
δῶρα τοῦ φέρνουν οἱ τρεῖς Μάγοι.

Κι ἔτσι μιὰ νύχτα τοῦ χειμῶνα,
γυμνὸ στὴ λύσσα τῶν βοριάδων,
ὁ κόσμος, πέφτοντας στὸ γόνα,
τὸν προσκυνάει, χωρὶς κορόνα,
τὸ Βασιλιά τῶν βασιλιάδων.

ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΟΚΕΤΟΝ

Ἰὺπό

Λ. ΚΥΡΙΑΚΗ

Ἐκτάκτου Καθηγητοῦ

Διευθυντοῦ Α' Μαιευτικῆς Κλινικῆς
Μαιευτηρίου «Μαρία Ἡλιάδη»

Αἱμορραγίαὶ ἐκ τῆς μήτρας, μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ τοκετοῦ, ὀφείλονται συνήθως εἴτε εἰς χαμηλὴν πρόσφυσιν τοῦ πλακοῦντος εἴτε εἰς πρόωρον ἀποκόλλησιν τοῦ ἐγκτεστημένου εἰς τὴν κανονικὴν του θέσιν πλακοῦντος.

Σπανιώτερα, ἀξιόλογος κάπως αἰμόρροια δυνατὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ διαστελλόμενον μητρικὸν στόμιον, ἐὰν τύχη καὶ ραγῆ κάποιο μεγαλύτερο ἀρτηρίδιο ἢ φλεβικὸν κίρσοι τοῦ τραχήλου.

Πολὺ δὲ σπανιώτερα ἐπιπλοκὴ, ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ μέτρια αἱμορραγία κατὰ τὸν τοκετὸν, εἶναι ἡ περίπτωσις μιᾶς ὑμενώδους ἐμφύσεως τῆς ὀμφαλίδος, ἐὰν τύχη καὶ συμπεριληφθῆ εἰς τὸ σημεῖον τῆς ρήξεως τῶν ὑμένων κάποιοι κλάδοι τῆς ὀμφαλικῆς φλεβός.

Ἡ διάγνωσις τῆς ὑμενώδους ἐμφύσεως τῆς ὀμφαλίδος γενικῶς δὲν παρουσιάζει μεγάλην δυσχέριαν. Ὅταν δηλαδὴ ἐπὶ ὀμαλῶς ἐξελισσομένου τοκετοῦ, χωρὶς αἱμορραγίαν, παρατηρηθῆ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ρήξεως τοῦ θυλακίου αἰμόρροια, ἡ ὁποία συνεχίζεται καὶ μετὰ τὴν ἐκροὴν τοῦ ἐναμνίου ὑγροῦ, καὶ ἐνῶ εἶναι μικρᾶς ποσότητος, ἔχει αὕτη ἄμεσον ἀντίκτυπον εἰς τὴν ἐμβρυϊκὴ κυκλοφορία, με ἀποτέλεσμα νὰ παρατηρηθῆ ἀρρυθμία τῶν ἐμβρυϊκῶν παλμῶν, ποὺ γρήγορα καταλήγει στὴν ἐξαφάνισι αὐτῶν, με συνέπειαν τὸν ἐνδομήτριον θάνατο τοῦ ἐμβρύου, πάντα ταῦτα μόνον ἢ ρῆξις τῶν ἀγγείων δικαιολογεῖ.

Ἡ διαφορικὴ διάγνωσις με τὸν προδρο-

μικὸ πλακοῦντα ἢ τὴν πρόωρον ἀποκόλλησιν αὐτοῦ εἶναι συνήθως εὐχερῆς.

Ἐπὶ προδρομικοῦ πλακοῦντος προϋπάρχουν καὶ ἄλλαι αἱμορραγίαὶ πρὸ τῆς ρήξεως τοῦ θυλακίου, ἐπὶ δὲ τῆς πρόωρου ἀποκόλλεως, με τὴν ὁποίαν ὁμοιάζει καὶ περισσότερο, συνυπάρχουν ἢ χαρακτηριστικὴ σύσπασις τῆς μήτρας καὶ ἡ γενικὴ κατὰπτωσις τῆς γυναίκος.

Ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ παρατηρήσωμεν ἐσχάτως περίπτωσιν ὑμενώδους ἐμφύσεως τῆς ὀμφαλίδος με ρῆξιν ἀγγείου, τὴν περιγράφωμεν κατωτέρω δι' ὀλίγων: Ἐπρόκειτο περὶ ἀσθενοῦς πρωτοτόκου, ἡλικίας 28 ἐτῶν, ἡ ὁποία εἰσῆλθε πρὸς τοκετὸν εἰς τὴν Α' Κλινικὴν τὴν 15ην Ὀκτωβρίου 1959 με ρῆξιν θυλακίου, ἄνευ ὠδίνων καὶ διαστολῆς, καὶ κεφαλὴν τείνουσαν πρὸς ἐμπέδωσιν. Ἡ ἐπίτοκος ὑπεβλήθη εἰς τὴν συνήθη παρ' ἡμῖν ὠδινοποιητικὴν ἀγωγὴν, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς φωτολούτρων καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐνέσεων σπαρτείνης, ἄνευ ὁμως ἀποτελέσματος, δι' ὃ καὶ περὶ τὴν 10ην ὥραν π.μ. τῆς ἐπομένης ἐφηρηόσθη ἐνδοφλέβιος ὄρρος με 30/100 ὠκυτοκίνην.

Μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὄρρου, ἤρχισαν ἀσθενεῖς ὠδίνες, καὶ περὶ ὥραν 11ην π.μ. παρατηρήθη αἰμόρροια ἐκ τοῦ κόλπου μετρίας ποσότητος. Ἡ διαστολὴ τοῦ μητρικοῦ στομίου ἦτο περίπου δραχμῆς.

Με τὴν ἐξοδὸν τοῦ αἵματος ἐπιστοπήθη ἀρρυθμία τῶν καρδιακῶν παλμῶν καὶ κάποια τονικότης τῆς μήτρας. Τὰ συμπτώματα αὐτὰ ἐθεωρήθησαν ὑποπτα διὰ πρό-

ωρον ἀποκόλλησιν τοῦ πλακοῦντος καὶ ἡ ἐπίτοκος ἐτέθη ὑπὸ αὐστηρὰν παρατήρησιν καὶ ἐχορηγήθη ὀξυγόνον.

Οἱ παλμοὶ ἐβελτιώθησαν καὶ κατέστησαν ρυθμικοί. Αἱ ὠδίνες ἐζηκολούθησαν ἀσθενεῖς καὶ ἡ πρόοδος τῆς διαστολῆς ἤτολιαν βραδεῖα.

Περὶ ὥραν 14.30', νέα αἰμόρροια μεγαλύτερας ποσότητος ἐνεφανίσθη καὶ ἐντονωτέρα ἀρρυθμία τῶν καρδιακῶν παλμῶν, ὁπότε, μετὰ τὴν ἐνδειξιν προώρου ἀποκολλήσεως τοῦ πλακοῦντος, ἐκτελεῖται ἡ Καισαρική τομὴ καὶ ἐξάγεται ἔμβρυον ζῶν, ἀρτιμελές, βάρους 3.750 γραμμαρίων.

Ἐπισκοπήσαντες ἀκολούθως τὸν πλακοῦντα, ἐπειδὴ δὲν ἐπιστοποιήθη οὔτε πρόωρος ἀποκόλλησις αὐτοῦ οὔτε προδρομικὸς

τοιούτος, ἀνεκαλύψαμεν ὅτι πρόκειται περὶ ὑμενικῆς ἐμφύσεως τῆς ὀμφαλίδος, καὶ ὅτι εἶχε συμπεριληφθῆ σημαντικὸς κλάδος τῆς ὀμφαλικῆς φλεβὸς εἰς τὸ σημεῖον τῆς ρήξεως τοῦ θυλακίου. Ἡ ἐκ τοῦ ἀγγείου τούτου αἰμορραγία, ἐν τούτοις, φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο τόση ὥστε νὰ προκαλέσῃ τὸν ἐνδομήτριον θάνατον τοῦ ἐμβρύου.

Τὸ περίεργον τῆς περιπτώσεως ἐγκριεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ αἰμόρροια δὲν ἐπῆλθε κατὰ τὴ στιγμὴ τῆς ρήξεως τῶν ὑμένων, ἀλλὰ πολὺ βραδύτερον, δηλ. μετὰ τὴν ἔναρξιν μερικῶν ὠδίνων. Φαίνεται, συνεπῶς, ὅτι μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ὠδίνων καὶ τὴν κάθοδον τῆς κεφαλῆς ἐπεξετάθη ἡ ἀρχικὴ ρήξις τῶν ὑμένων καὶ συμπεριέλαβε ἐν ἀγγεῖον τοῦ λάρου ἐντὸς αὐτῆς.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν Πληθαίνουν Σύνεχῳ τὰ Ἐξώγαμα Τέκνα

Λονδῖνον.—Ἐὰν συνεχισθῇ ὁ σημερινὸς ρυθμὸς γεννήσεων ἐξωγάμων παιδιῶν, πολὺ συντόμως ὁ ἀριθμὸς τῶν νόθων τὰ ὅποια θὰ φοιτοῦν εἰς τὰ σχολεῖα θὰ φθάσῃ τὸ ἡμισυ ἑκατομμύριον. Μετὰ τὸν πόλεμον, αἱ γεννήσεις ἐξωγάμων παιδιῶν ἠυξήθησαν κατὰ 25% ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προπολεμικὴν περίοδον, ἥδη δὲ γεννῶνται εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεττανίαν 38.000 νόθα κατ' ἔτος. Εἰς πόλους ἀραγε λόγους ὀφείλεται ἡ ἀξιοθρήνητος αὐτῆ κατὰστασις; Μία ἔκθεσις συνταχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐδικῶν Ρόυ Μπράνσμιτ καὶ Ράσελ Ἐλλιοτ τὴν ἀποδίδει εἰς τρεῖς κύριους λόγους:

Πρῶτον, εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ υἰοθέτησις ἐνὸς ἐξωγάμου παιδιοῦ εἶναι σήμερον εὐκολωτάτη. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀνυπανδροὶ νέαι αἱ ὅποια ζοῦν μακρὰν ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῶν ἡμποροῦν νὰ ἀποκτήσουν τέκνον χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν οἱ γονεῖς τῶν.

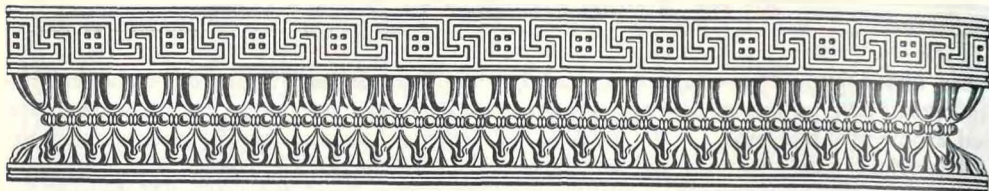
Ἁ δευτέρως λόγος εἶναι ὅτι αἱ οἰκογένειαι τῶν κοριτσιῶν δὲν προσφεύγουν εἰς ἀπειλὴν «χρησεως τῆς κουμπούρας». Οἱ γονεῖς τῶν κοριτσιῶν πού «παρεσύρθησαν» δὲν ζητοῦν πλέον ἐπιμόνας ἀπὸ τοὺς νέους πού τὰς κατέστησαν ἐγκύους νὰ τὰς νυμφευθοῦν.

Καὶ ὁ τρίτος λόγος εἶναι, ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα εικοσι ἔτη, ἡ κοινωνία «ἐμαλάκωσε» τόσον πολὺ ὥστε ἡ νέα ἡ ὅποια ἀποκτᾷ ἕνα ἐξώγαμον τέκνον, καθὼς καὶ τὸ ἴδιον τὸ νόθον, δὲν περιβάλλονται πλέον μετὰ τὴν περιφρόνησιν πού τοὺς περιέβαλλον ἄλλοτε.

Αἱ στατιστικαί, ἐξ ἄλλου, ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ κοινωνία ἔχει γίνεαι πολὺ περισσότερον ἀνεκτικὴ ἔναντι τῶν ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι «ζοῦν ἐν ἁμαρτίᾳ».

Σήμερον περισσότεραι ἀπὸ τὸ ἐν τρίτον τῶν ἀγάμων μητέρων συζοῦν μετὰ ἀνδρας, οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι πιθανῶς οἱ πατέρες τῶν τέκνων τῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον αὐξάνεται συνεχῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν παιδιῶν τὰ ὅποια ἐπισήμως εἶναι ἐξώγαμα, παρ' ὅτι οἱ γονεῖς τῶν ζοῦν ὡς σύζυγοι. Σήμερον τὸ νὰ ἔχη μία γυναῖκα τέκνον δὲν ἀποτελεῖ, ὅπως ἄλλοτε, ἐμπόδιον εἰς τὸν γάμον τῆς. Ἡ ἔκθεσις ἀποκαλύπτει ὅτι ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ ἐξωγάμου τέκνου τῶν, 40% τῶν ἀγάμων αὐτῶν μητέρων ὑπανδρεύθησαν—καὶ ἀπὸ αὐτὰς μόνον αἱ ἡμίσεις μετὰ τοὺς πατέρας τῶν τέκνων τῶν.

Αἱ περισσότεραι ἀπὸ τὰς ἀγάμους μητέρας εὐρίσκονται εἰς τὰς πτωχοτέρας περιοχὰς τῆς χώρας, ὑπολογίζεται δὲ ὅτι αἱ πλεῖστοι ἀπὸ αὐτὰς θὰ εἶναι κάτοικοι τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν πόλεων. Οἱ ἐρευνηταὶ δὲν δύνανται ὁμῶς νὰ ἐξηγήσουν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγάμων μητέρων ποικίλλει τόσον πολὺ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Ὅπως εἶναι εὐνόητον, αἱ περισσότεραι ἀγάμοι μητέρες εἶναι κάτω τῶν 20 ἐτῶν. Ἐπὶ 1.000 ἐξωγάμων παιδιῶν, τὰ 173 γεννῶνται ἀπὸ γυναῖκας τῆς ἡλικίας αὐτῆς. Ἀλλὰ μόνον τὸ ἡμισυ ἐκ τῶν ἐξωγάμων αὐτῶν παιδιῶν εἶναι τὰ πρῶτα τέκνα τῶν μητέρων τῶν. Ἐξ αὐτοῦ προκύπτει ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὰς ἀγάμους γυναῖκας ἔχουν περισσότερα τοῦ ἐνὸς τέκνα καὶ ὅτι πολλὰ ἐξώγαμα τέκνα ἔχουν γεννηθῆ ἀπὸ γυναῖκας αἱ ὅποια ἦσαν ἡ εἶναι ἀκόμη ἐγγαμοί. Ἐν τέλει, ἡ ἔκθεσις ἀναφέρει ὅτι τὸ ἐξώγαμον παιδί ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι εἰς μειονεκτικὴν θέσιν, ἀλλὰ πάντως πολὺ καλυτέραν ἐν σχέσει μετὰ τὸ παρελθόν.

ΤΑ ΓΑΛΑΖΙΑ ΠΟΥΛΙΑ*

Ἔπο

Γ. Η. ΠΑΓΚΑΛΟΥ

Ἐπέρασαν μῆνες ἀπὸ τότε ποὺ ἔφυγε τὸ ξεχωριστὸ γαλάζιο πουλι ἀπὸ τὴ φωλιά του, ποὺ τὴν εὑρίσκε, ὅπως μοῦ εἶπε, λίγο στενόχωρη. Σχεδὸν τὴν εἶχα ξεχάσει, καὶ γι' αὐτὸ ξαφνιάστηκα ὅταν ἓνα ἀπόγεμμα ἐμπήκε ἀναπάντεχα στὸ γραφεῖο μου. Σχεδὸν δὲν τὴν ἀναγνώρισα. Τὰ ξανθὰ της τὰ μαλλιά ἦσαν ἀκατάστατα καὶ εἶχαν πάρει τὸ χρῶμα τοῦ ἀχύρου, τὸ δέρμα της εἶχε σκουρύνει καὶ τὸ χέρι της, ὅπως τῶπιασα γιὰ νὰ τὴ χαιρετήσω, ἦτανε λίγο τραχύ.

— Σὰς θυμόμουνα πάντα, κ. Καθηγητά, καὶ βιαζόμουνα νὰ σὰς συναντήσω νὰ σὰς πῶ τί ἔκανα ἀπὸ τότε ποὺ διορίστηκα. Σὰς εἶχα δώσει τὴν ὑπόσχεση νὰ σὰς γράψω. Ἐκαμα κάτι καλύτερο. Ἐκράτησα ἓνα ἡμερολόγιο, ὅπου ἐσημείωνα ὅ,τι ἐνόμιζα πὼς ἦταν ἐνδιαφέρον. Θέλετε νὰ τὸ διαβάσετε;

— Καὶ βέβαια θέλω, γιὰτι ἐλπίζω ὅτι ἔκαμες καλὴ δουλειά.

— Ὅσο γιὰ τὶς ἀνορθογραφίες μου, θὰ μοῦ τὶς συχωρέσετε, κ. Καθηγητά· δὲν μοῦ εἶπατε κάποτε ὅτι εἶμαι κι' ἐγὼ τόσο διαφορετικὴ ποὺ μοιάζω σὰν ἀνορθογραφία;

Μὲ κάποια συστολὴ μὰ καὶ ὑπερηφάνεια βγάζει ἀπ' τὴν τσάντα της καὶ μοῦ δίνει ἓνα εἶδος ἀτζέντας, ἀπ' αὐτὲς ποὺ μοιράζονται οἱ φαρμακευτικὲς βιομηχανίες, ὅπου σὲ κάθε σελίδα εἶναι μιὰ ξέχωρη ἡμερομηνία.

Μὲ τὴν πρώτη ματιὰ βλέπω πολλὰς ἄδειες σελίδες. Φαίνεται πὼς ἔκανα κανέναν ἀνεπαίσθητο μορφασμό, γιὰτι μοῦ εἶπεν ἀμέσως:

— Ἐγραφα μόνον ὅ,τι ἐνόμιζα ἀξιόλογο. Ἦταν μέρες ποὺ ἡ δουλειά μου ἦταν ἀση-

μαντὴ ἢ ποὺ οἱ πράξεις μου δὲν ἦταν ἀπὸ κείνες ποὺ μολογᾷ ὁ καθένας, καὶ μάλιστα τὶς γράφει.

— Καὶ πὼς βρίσκεσαι ἐδῶ;

— Εἶμαι ἐδῶ μὲ μιὰ μικρὴ ἄδεια καὶ πάω στὴ μητέρα μου γιὰ λίγες μέρες, γιὰτι μὴ γράψω πὼς εἶναι ἄρρωστη. Τῆς μεταφέρω λίγο ἀγέρι τῆς Κρήτης καὶ λίγα ἀγριολούλουδα γιὰ τὸν τάφο τοῦ παπποῦ, εἶμαι σίγουρη πὼς θὰ συγκινηθῆ. Θὰ σὰς ἀφίσω λοιπὸν τὸ ἡμερολόγιο καὶ θὰ τὸ πάρω ἐπιστρέφοντας. Μὴ μὲ κρίνετε ὅμως πολὺ ἀσθηρὰ.

Ἄς πάρουμε λοιπὸν μερικὲς ἀπὸ τὶς σελίδες τοῦ ἡμερολογίου καὶ ἄς τὶς ἀντιγράψουμε, γιὰτι εἶναι ὄχι μόνον δροσερὲς ἀλλὰ καὶ διδακτικὲς.

10 Φεβρουαρίου, βράδυ

Ταξιδεύω μὲ τὸ βαπόρι πρὸς τὸ νησί τοῦ παπποῦ, τὴν Κρήτη. Εἶμαι πολὺ συγκινημένη καὶ ἀνυπόμονη. Πὼς θὰ μοῦ φανῆ «αὐτὴ ἡ σειρήνα τοῦ γιαιλοῦ», ἡ Κρήτη, ἡ ρίζα τῆς γενιάς μου; Πὼς θὰ εἶναι οἱ συγγενεῖς μου ποὺ ἔμειναν ἐκεῖ; Θὰ μὲ λογαριάσουν σὰν δική τους; Θὰ μὲ ἀγαπήσουν; Θὰ καταλάβουν πὼς ἐζήτησα νὰ διορισθῶ τόσο μακριὰ γιὰ νὰ μπορέσω νὰ ξοφλήσω τὸ χρέος τῆς βορεινῆς ἐπαρχίας ὅπου γεννήθηκα πρὸς τὸ μπαρουτοκαπνισμένο νησί; Πὼς νὰ εἶναι ἄραγε ὁ Νομιάτρος, θὰ εἶναι καλὸς μαζί μου;

11 Φεβρουαρίου, πρωί

Ξημερώνει καθὼς φτάνομε στ' ἀκρογιάλια τῆς Δυτικῆς Κρήτης. Εἶμαι στὸ

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

κατάστρομα από τις 6 το πρωί. Είναι κρύο, μὰ ὁ οὐρανὸς εἶναι κατακάθαρος. Τὸ κοκκινόχωμα κοντὰ στὴν παραλία μοιάζει ζυμωμένο μὲ αἷμα, πιὸ πάνω σκουραίνει ὁ τόπος καὶ πιὸ πίσω φυτρώνουν κάτασπρα ἀπὸ τὰ χιόνια τὰ Λευκὰ Ὑρη. Πόσο ἀλλοιώτικα εἶναι τὰ βουνὰ ἐδῶ ἀπὸ τὰ μακεδονίτικα!

Θᾶθελα νὰ βγῶ τὸ γρηγορότερο νὰ πατήσω αὐτὸ τὸ χῶμα ποὺ ἤθελε ὁ παπποῦς νὰ τοῦ μεταφέρουν γιὰ νὰ τοῦ τὸ ρίξουν ἐπάνω του ὅταν θὰ τὸν ἔθαβαν.

Ὅμως δὲν προφταίνω, γιατίι, ὡς μοῦ εἶπαν, τὸ βαπόρι θὰ μείνῃ μόνο μιὰ ὥρα καὶ θὰ τραβήξῃ ἀνατολικά.

11 Φεβρουαρίου, μεσημέρι

Ἐφτάσαμε στὸ Ρέθεμνος. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπαρχία τοῦ παπποῦ. Ἐλεγεν ἡ μητέρα μου πῶς ὅταν τοῦ παπποῦ τοῦ μιλοῦσαν γιὰ τὸ Ρέθεμνος καὶ τὸν ἐπείραζαν λέγοντας: «Χανιώτες γιὰ τ' ἄρματα, Ρεθεμνιώτες γιὰ τὰ γράμματα...» ἐθύμωνε κι' ἔλεγε. «Γιάντα, μωρὲ σεῖς, ντὰ δὲ βγάνει τὸ Ρέθεμνος παλικάργια; Ποῦναι, μωρὲ, τ' Ἀρκάδι; στὰ Χανιά;»

Μοῦ φαίνεται πῶς τὴν ξέρω αὐτὴ τὴν πολιτεία. Ἐχῶ διαβάσει γι' αὐτὴν στὸ βιβλίο τοῦ Πρεβελάκη. Ἐχῶ τὴν περιέργεια νὰ δῶ ἂν ὅ,τι θὰ βρῶ σ' αὐτὸ τὸν τόπον θὰ εἶναι ὅμοιο μὲ ὅ,τι ἔχει πλάσει ἡ φαντασία μου.

Κοιτάζω τὴν πολιτεία ἀπὸ τὸ βαπόρι. Ἄπὸ μακρὰ μοιάζει λίγο μὲ τὰ Χανιά. Τὰ ἴδια τεῖχη, τὰ ἴδια σπίτια. Οἱ βάρκες πλησιάζουν καὶ μᾶς ἀποβιβάζουν. Οἱ βαρκάρηδες, πολὺ διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ στὴ βορεινὴ μου πατρίδα. Καὶ ὅμως δὲν αἰσθάνομαι καθόλου ξένη σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Μπορῶ νὰ πῶ ἀπὸ τώρα πῶς μὲ τραβᾷ ἡ μοῖρα μου πρὸς τὰ ἐδῶ. Ἴσως ἡ ἀνάμνηση τοῦ παπποῦ, ἴσως οἱ θρύλοι ποὺ μ' ἔχουν γοητέψει ἀπὸ παιδί...

13 Φεβρουαρίου

Ὁ Νομιάτρος εἶναι πολὺ συμπαθητικός. Ὅταν τοῦ εἶπα γιατίι ἐξήτησα νὰ διοριστῶ τόσο μακρὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, μ' ἐκοίταξε μὲ ἐκπληξῆ καὶ περιέργεια. Ἄ-

κόμη περισσότερο ἐπαραξευήτηκε ὅταν τοῦ εἶπα πῶς θέλω νὰ δουλέψω στὴν ὑπαιθρο, νὰ φροντίσω γιὰ τοὺς χωριάτες, γιὰ τὰ παιδιά τους, γιὰ τίς γυναῖκες τους καὶ γιὰ τὰ ζῶα τους. Δὲν μᾶς εἶπατε κάποτε, κ. Καθηγητά, ὅτι μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ ἡ υγεία τῶν ζώων, γιατίι τὸ ἄρρωστο ζῶο ὄχι μόνον εἶναι οἰκονομικὴ ζημιὰ ἀλλὰ καὶ κίνδυνος γιὰ τοὺς ἀνθρώπους;

Θὰ μείνω μερικὲς μέρες νὰ κατατοπιστῶ, καὶ θὰ ζητήσω ὕστερα νὰ κάνω μιὰ περιοδεία στὴν ἐπαρχία. Θὰ δῶ τί ὑπάρχει καὶ τί χρειάζεται νὰ γίνῃ. Ἡ σκέψη μου εἶναι νὰ κάμω μιὰν ἀναφορά στὸν Νομιάτρο. Εἶναι, μοῦ εἶπεν, ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τοῦ διορίζουν βοηθό, διπλωματοῦχο τῆς Σχολῆς. Πόσο μοῦ ἄρεσε αὐτὸς ὁ τίτλος τοῦ Βοηθοῦ Νομιάτρου! Ἐκεῖνο τὸ «Ἐπισκέπτρια» δὲν μοῦ ἔλεγε τίποτε. Κι' ἐσεῖς ἐνομιζατε ὅτι σωστότερο θὰ εἶναι νὰ μᾶς ὀνόμαζαν «Ἀδελφὲς ὑγιεινολόγους» ἢ κάτι ἀνάλογο. Δὲν εἶν' ἔτσι, κ. Καθηγητά;

15 Φεβρουαρίου

Ἐθυσίασα δυὸ μέρες, μὲ τὴν ἄδεια τοῦ κ. Νομιάτρου, γιὰ νὰ τακτοποιηθῶ καὶ νὰ σεργιανίσω τὴν πολιτεία ποὺ ἤξερα μόνον ἀπὸ περιγραφές. Θαλασσοδαρμένη ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου, μὲ τὰ ἐρείπια τῆς Βενετοκρατίας καὶ τῆς Τουρκοκρατίας, ἔχει κάτι τὸ ξεχωριστὸ ἀπὸ τίς ἄλλες πόλεις ποὺ ἤξερα. Ὅμως ἅμα πηγαίνης πρὸς τὸ νοτιῶ καὶ περιδιαβάξῃ στὰ περιβόλια καὶ τοὺς ἐλαιῶνες, ἡμερεύει ἡ ψυχὴ σου καὶ ξεχνᾷς τὰ περασμένα τῆς τυραννισμένης αὐτῆς γῆς, μὲ τὴν ἀπόλαυση τῆς ἡμερῆς πρασινάδας. Ὑπολογίζω πῶς τὰ ὑγειονομικά της προβλήματα θὰ εἶναι ἅπλᾳ. Στερεώνεται ἡ ἀπόφασή μου νὰ δουλέψω ἔξω στὰ χωριά.

Ὡστόσο μελετῶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου τούτου καὶ μοῦ φαίνονται πολὺ διαφορετικοί. Δὲν ἔχω ἀκόμη γνωρίσει πολλούς: τὸν βαρκάρη, τὸν ξενοδόχο, τὸν μικρέμπορο καὶ τὸν καφετζῆ τῆς παραλίας. Κουβεντιάζω μαζί τους γιὰ νὰ μάθω τὰ ἔθιμά τους καὶ τὴ γλῶσσα τους, ποὺ κι' αὐτὴ εἶναι ἀρκετὰ ἀλλοιώτικη ἀπὸ τὴ

δική μας ἐκεῖ πάνω. Ἐπρόσεξα πὼς οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ ἐκτιμοῦν ιδιαίτερα καὶ τὴ μάθηση καὶ τὴν ἀρχοντιά. Ὁ ξενοδόχος δὲν μ' ἀφήκε καλὰ-καλὰ ν' ἀνασάνω καὶ μοῦ ἀράδιασε τοὺς γραμματισμένους καὶ τοὺς σοφοὺς ποῦ «ἔβγαλε» ἡ ἐπαρχία μας. Τὴν λέει «ἐπαρχία μας», γιατί ἐβιάσθηκα κι' ἐγὼ νὰ τὸν πληροφορήσω πὼς κατάγομαι ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος. Τὸ ὅτι λογαριάζουν τὴν ἀρχοντιά φαίνεται ἀπὸ τὸ ὅτι ξεχωρίζουν τοὺς συντοπίτες σὲ «καλόσειρους» καὶ «κακόσειρους», ποῦ θὰ πῆ περιπόου εὐγενικῆς καταγωγῆς καὶ ταπεινῆς καταγωγῆς. Ἐρώτησα πὼς γίνεται ὁ χωρισμὸς αὐτός, καὶ μαθαίνω πὼς ἐξὸν ἀπὸ τὸ ὄνομα καὶ τὸν πλοῦτο, ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴ θωριά σου καὶ ἀπὸ τίς πράξεις σου ποῦ θὰ σὲ κατατάξουν. Ἄν εἶσαι κακοφτιαγμένος, ἂν δὲν τηρῆς τὸν λόγο σου, ἂν ἀκακομεταχειρίζεσαι τὸν ἀδύνατο καὶ φοβᾶσαι τὸν δυνατό, εἶσαι κακόσειρος. Ἄν εἶσαι λεβέντης, περήφανος καὶ ξεπλένης τὴν προσβολὴ ποῦ θὰ σοῦ κάμουν μὲ σκληρὰ ἀντίποινα, εἶσαι καλόσειρος.

20 Φεβρουαρίου

Ὁ κ. Νομιάτρος ἔκαμε σήμερα ἐπιθεώρηση στὸ σφαγεῖο καὶ τὴν ἰχθυαγορά. Μοῦ εἶπε νὰ τὸν ἀκολουθῆσω. Ἐπιθεώρησε τὰ κρέατα, ποῦ ἦσαν σχεδὸν ὅλα ἀπὸ ντόπια ζῶα, καὶ ἐπρόσεχεν ιδιαίτερα τὰ χοιρινά. Μοῦ ἔλεγε πὼς πρέπει νὰ ἐξετάζωμε μὲ προσοχὴ τὰ χοιρινά, γιατί δὲν εἶναι σπανία ἡ «τριχίνωσις». Ἐθυμήθηκα, κ. Καθηγητά, πὼς μᾶς εἶχατε πεῖ ὅτι στὴν Κρήτη τὴν ἀρρώστια αὐτὴ τὴν λένε «χάλαζη», γιατί μέσα στὸ κρέας τοῦ ζώου ἔχει μικρὰ-μικρὰ ἄσπρα κομπαλάκια.

—Εὐτυχῶς, λέει ὁ κ. Νομιάτρος, ὅτι ἐδῶ τὸ χοιρινὸ κρέας τὸ τρῶνε ἀφοῦ τὸ ψήσουν καλά, ἀλλοιῶς θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ λάβωμε σοβαρὰ μέτρα προφυλάξεως, γιατί πολλὰ ζῶα δὲν ἔρχονται στὸ σφαγεῖο ἀλλὰ σφάζονται στίς αὐλὲς καὶ στὰ χωράφια.

—Καὶ ὅμως ὑπάρχει τρόπος, κ. Νομιάτρε, νὰ προφυλάξωμε τὸν κόσμον κι' ἀπ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον καὶ ἀπὸ ἄλλους.

Παρατηρῶ πὼς ὁ κ. Νομιάτρος μὲ κοί-

τάζει περιέργω, καὶ ἴσως ἀπορεῖ μὲ τὴν ἀυθάδειά μου.

—Ποιὸς εἶν' ὁ τρόπος αὐτός, «Δεσποινὶς Ἐπισκέπτρια»; μοῦ λέει εἰρωνικῶς.

—Νά, ἡ διαφῶτισις τῶν χωρικῶν ἂν τοὺς ἐξηγήσῃ κανεὶς ἀπλὰ καὶ μεθοδικὰ τὰ πράγματα, θὰ τὰ καταλάβουν καὶ θὰ τὰ ἐφαρμόσουν. Ὁ κόσμος ἐδῶ, καθὼς ἀντελήφθη, εἶναι πολὺ προοδευτικὸς.

—Εἶμαι σύμφωνος, μοῦ λέει ἱκανοποιημένος, καὶ ἀφοῦ ἔχετε τόσον σωστὴν ἀντίληψη γιὰ τὸν ρόλο σας, ἐγὼ θὰ σᾶς βοηθήσω.

Πόσον εἶμαι ἱκανοποιημένη, ποῦ ἀρχίζω τὴ δουλειά μου μὲ κατανόηση καὶ βοήθεια τοῦ προϊσταμένου μου! Τί δίκιο ποῦ εἶχα νὰ ζητήσω νὰ μὲ στείλουν ἐδῶ!

1 Μαρτίου

Ὁ κ. Νομιάτρος μοῦ εἶπε νὰ κάμω μιὰ βόλτα πρὸς ἕναν ἐξοχικὸ συνοικισμό, τρία χιλιόμετρα ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, καὶ νὰ τοῦ ἀναφέρω τί εἶδα. Καταλαβαίνω πὼς θέλει νὰ δοκιμάσῃ τίς ἱκανότητές μου. Πηγαίνω πρῶι-πρῶι, μὲ τὰ πόδια. Εἶναι ἡ πρώτη ἀνοιξιὰτικὴ μέρα κι' εὐχαριστιέμαι. Ὁ κάμπος ἔχει πρασινίσει, κι' εἶναι κεντημένος ποῦ καὶ ποῦ μὲ κίτρινα λουλούδια. Ἐμαθα ἀργότερα πὼς τὰ ξυνολούλουδα αὐτὰ εἶναι ἄχρηστα γιὰ τὰ ζῶα καὶ βλαβερὰ γιὰ τὰ χωράφια. Φτάνω στὸ πρῶτο σπιτί, καλημερίζω τὴ χωριάτισσα ποῦ κρατᾶ ἕνα μάτσο χλωρόκλαδα καὶ κτυπᾶ τοὺς τοίχους καὶ τὰ σκευὴ τοῦ σπιτιοῦ λέγοντας: «Ὁξω, ψύλλοι καὶ κοριοί, ὄφιδες καὶ ποντικοί». Τὴ ρωτῶ τί κάνει, καὶ μὲ κοιτάζει μὲ περιέργεια.

—Ἴντα κάνω; ξενομπατίσιμα¹ πρέπει νᾶσαι. Ντὰ δὲν εἶναι σήμερα πρώτη τοῦ Μάρτη; Σήμερα δὲν ἀρχίζει ἡ ἀνοιξη; Σήμερα πρέπει νὰ ξορκίσωμε τὰ κακὰ ἔχνη.²

Δοκιμάζω νὰ τῆς πῶ πὼς μὲ τὰ ξόρκια δὲν γίνεται αὐτὸ ποῦ θέλει, ἀλλὰ χρειάζεταιται ψεκασμὸς.

—Κατέω³ τονε ἴγὼ τὸν ψεκασμὸ. Ἐψε-

1. Ξενομπατίσιμα=ξένη, ἀπὸ ξένον τόπο.

2. Ἐχνη=βλαβερὰ ζῶα.

3. Κατέω-κατέχω=γνωρίζω.

κάσασί μας δπέρυσι, μὰ αὐτὸς ἦτονε γιὰ τὰ κουνούπια. Κι' ὕστερις βλάφτει πὼς κἀνω αὐτὸ πὸν κἀνανε οἱ παλαιοὶ μας;

— Δίκιο ἔχεις, πατριώτισσα, δὲ βλάφτει.

Σκέπτομαι πόσο ἐπιζήμιο θάτανε νὰ πᾶω ἀντίθετα σὲ μιὰν ἀθῶα πρόληψη. Ἄς ἀφήσωμε τὰ ἐπιχειρήματά μας γιὰ κάτι σοβαρὸ.

— Σὰν πὸν πᾶς, ἀρχοντοπούλα μου, ταχυνή-ταχυνή;

Δὲν ἔχω καλομάθει τὴ διάλεκτο, μὰ δὲν εἶναι δύσκολο νὰ καταλάβω πὼς ἐννοεῖ πρῶι-πρῶι.

Ἡ προσφώνηση «ἀρχοντοπούλα» μὲ κολακεύει, γιὰτὶ δείχνει πὼς μὲ λογαριάζει γιὰ «καλόσειρη» καὶ μὲ κἀνει νὰ συμπαθῶ τὴν καλοδεμένη αὐτὴ χωριάτισσα μὲ τὰ γκρίζα μαλλιά πὸν τὰ μισοσκεπάζει ἓνα μαῦρο μαντήλι.

— Νὰ καθίσεις νὰ σοῦ δώσω γάλα, μοῦ λέει. Μόνο ἢ γ' αἶγα μας τὸ βγάνει λίγο. Καὶ ἦτον ἢ καημένη ἢ καλύτερη ἀπὸ ὄλες. Μαλτέζικη, καλόγεννη καὶ πολυγαλῶσα. Ἄπητις¹ μᾶς τὴν ἐφταρμίσανε² μᾶς ἐκἀνει τὰ ριφάκια³ ψοφισμένα.

Θυμᾶμαι ὅτι ἅμα ἓνα ζῶο κἀνη ἀποβόλῃς εἶναι πιθανώτατο νὰ ἔχη μελιταῖο, δηλ. βρουκέλλωση, ὅπως ἔλεγατε ὅτι εἶναι σωστότερο νὰ ὀνομάζωμε αὐτὴ τὴν ἀρρώστια.

— Μάλιστα, κυρούλα, τῆς λέω, νὰ πῶ τὸ γάλα σας, μὰ λέω νὰ τὸ βράσωμε, καὶ αὔριο μεθαῦριο νὰ τὴν ἐξετάσωμε τὴν κατσίκια, γιὰτὶ ἔχει ἀρρώστια πὸν μπορεῖ νὰ μεταδοθῆ στοὺς ἀνθρώπους.

— Ἄρρώστια ἔναι μαθὲς καὶ τὸ φτάρμισμα, καὶ κακὴ ἀρρώστια, γιὰτὶ δὲν περνᾷ μὲ τὰ γιατρικά, μόνο θέλει γήτεμα,⁴ ἀλλὰ ἀπὸ ἀνθρωπο πὸν νὰ ξέρη. Ἐγὼ ἔμαι σίγουρη πὼς ἐσὺ σὰν νέικη⁵ πὸν εἶσαι δὲν τὰ πιστεύεις ἐτοῦτα, μὰ ἄκουσε με κι ἐμένα ἀπὸ ἔμαι γρέ.⁶ Καὶ τοῦτο φάσκω⁷

σοῦ το, τὰ παλαιὰ νὰ τὰ πιστεύετε, γιὰτὶ εἶναι χρονῶ πολλῶν παρατηρήσεις.

Δὲν τῆς ἀντιλέγω, γιὰτὶ μᾶς εἶπατε κἀποτε, κ. Καθηγητά, πὼς πρέπει νὰ ξεριζώσωμε τὶς προλήψεις, ἀλλὰ ὄχι μὲ τρόπο πὸν νὰ παρακινῶμε σὲ ἀντίδραση. Ν' ἀποδείξωμε μὲ γεγονότα πὼς αὐτὸ πὸν θεωροῦν βασκανία μπορεῖ νάναι μιὰ οἰαδῆποτε ἀρρώστια, πὸν ὀφείλεται σὲ φυσικὰ αἷτια, ἴσως μὲ τὴ βοήθεια κἀποιας ψυχικῆς ὑποβολῆς, πὸν συντελεῖ ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ ὑποβοηθῆσῃ τὴ δρᾶση τῶν φυσικῶν παραγόντων. Τὰ θυμᾶμαι καλά;

Ἦστόσο ἐγὼ ἦπια τὸ βρασμένο γάλα, λέγοντας πὼς τὸ ἄβραστο δὲν τὸ ἀγαπᾷ, καὶ θὰ μιλήσω μὲ τὸν κ. Νομιάτρο, νὰ δοῦμε τί πρέπει νὰ γίνῃ.

Νὰ πὼς ἀρχισα τὴν οὐσιαστικὴ μου δρᾶση. Εἶμαι τόσον εὐχαριστημένη, σχεδὸν περήφανη!

5 Μαρτίου

Σήμερα βρίσκομαι στὸ χωριὸ τοῦ παπποῦ. Ἡ συγκίνησή μου εἶναι μεγάλη, γιὰτὶ νοιώθω πὼς βρίσκομαι σὲ μιὰ φωλιά καπεταναίων πὸν ἐπολέμησαν γιὰ τὴν ἐλευθερία τους μὲ θυσία ὄλων τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν. Καθὼς περνοῦμε τὸ γεφύρι τοῦ ρυακιοῦ πὸν κατεβάζει μεγάλη νεροσυρμῆ, μαθαίνω πὼς τὸ ἔκτισαν ἀπάνω ἀπὸ δέκα φορές. Τοῦτο, γιὰτὶ τὸ γκρέμιζαν θεληματικὰ σὲ κάθε ἐπανάσταση, κι' ἔτσι ὁ χεῖμαρρος ἦταν ἓνα φυσικὸ φρούριο στὶς τούρκικες ἐπιδρομές. Ἐκατὸν πενήντα σπίτια, πέντε ἐκκλησιές, τὸ σταθμαρχεῖο καὶ τὸ σχολεῖο. Ἄλλὰ τί πολλοὶ καφενέδες! Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς τὶς καθημερινὲς εἶναι ἀδειανοὶ — κανένας γέρος, κανένας σακάτης καὶ δυὸ-τρεις χωροφύλακες.

Ἡ πρώτη μου δουλειὰ εἶναι νὰ βρῶ τοὺς συγγενεῖς μου. Φαντασθῆτε τὴν ἀπογοήτευσή μου ἅμα μαθαίνω πὼς δὲν ἔχω ἐδῶ συγγενεῖς. Αὐτὰ μοῦ λέει ὁ ἐνενηντάχρονος παπα-Πόθος. Τὸν ρωτῶ σὰν γεροντότερο, γιὰτὶ μόνον αὐτὸς θὰ τὸν θυμᾶται τὸν παπποῦ.

— Γιὰ τὸν Χαρίδημο τὸν Ξωμερίτη ρωτᾶς, κοπελοῦδα μου; Αὐτὸν ἀπὸ πῆγε μὲ τὸν καπετὰν Βάρδα στὴ Μακεδονία;

1. Ἄπητις = ἀπὸ τότε.

2. Φταρμίζω = βασκαίνω.

3. Ριφάκι = ἐρίφιον, κατσικάκι.

4. Γήτεμα = ἐξορκισμός.

5. Νέικη = νέα.

6. Γρέ = γραῖα.

7. Φάσκω = λέγω.

—Μάλιστα, γέροντα, τοῦ λέω, εἶναι παππούς μου.

Ὁ γέρος παπὰς ξαφνιάζεται, σκαλίζει λίγο στή μνήμη του καί μοῦ λέει:

—Θυμᾶμαι τότε καλά, κόρη μου. Λεβέντης ἄντρας. Ἐμεῖς τὸν ἐβγάλαμε Ἐωμερίτη. Τ' ὄνομά του ἦτανε Κανάκης, Χαρίδημος Κανάκης. Ἦρθε ἀπὸ τ' ἀνατολικά, ἀπὸ τὸ Λασήθι, κυνηγημένος, ὡς ἐλέγασι, γιὰ φονικό, μὰ ἀποδειχτήκε πῶς δὲν εἶν' ἀλήθεια. Ἐμεῖς τὸν ἐδεχτήκαμε μὲ ἀγάπη, γιατί ἦτονε παλικάρι καὶ καλὸς κλαδευτής. Ἐκάθισε λίγα χρόνια κι' ὕστερις ἔφυγε γιὰ τὸ Μακεδονίτικο. Καί τί γυρεύεις στὸ χωριό μας;

—Ἦρθα νὰ ἐργαστῶ στὸν τόπο τοῦ παπποῦ, μὰ πού αὐτὸς ἐπολέμησε ἐκεῖ πάνω γιὰ τὴ λευτεριά τῆς βορεινῆς πατρίδας. Μὰ βλέπω πῶς δὲν εἶν' ὁ τόπος του ἐδῶ.

—Κάνεις μεγάλο λάθος, κοπελούδα μου, καί νὰ μὲ συμπαθᾶς. Τὸ χωριὸ τοῦ παπποῦ σου δὲν εἶν' αὐτό, μὰ ὁ τόπος του, ἡ πατρίδα του, εἶν' αὐτή, ἡ Κρήτη, ἡ χιλοκαμένη καί ἡ ἀνυπόταχτη. Εἶσαι στήν πατρίδα τοῦ παπποῦ σου. Νὰ καλέσω τὸν ἔγγονά μου τὸ δάσκαλο νὰ σοῦ τὰ πῆ περιδιὰ γραμμάτου.

Καταβαίνω τὸ μάθημα πού μοῦ δίνει ὁ γέροντας καί νιώθω νὰ κοκκινίζω ἀπὸ ντροπή.

6 Μαρτίου

Ἐφιλοξενήθηκα στὸ σπίτι τῆς ἀνηψιάς τοῦ παπα-Πόθου. Εἶναι χήρα καί ἄτεκνη. Στὸ ἀνώγειο ἔχει δυὸ δωμάτια καί στὸ κάτω ἔχει ἓνα εἶδος καφενεῖου, ὅπου ἐτοιμάζει καί φαγητὸ γιὰ περαστικούς ἐπισκέπτες. Μοῦ ἔδωσε τὸ κρεβάτι της κι' ἀποτραβήχτηκε στὸ ἄλλο δωμάτιο. Ἡ περιποίηση πού μοῦ κάνει δὲν εἶναι περιποίηση ξενοδόχισσας παρά φιλοξενία. Κατεβαίνω στὸ ἰσόγειο, ὅπου μοῦ φέρνει ζεστὸ γάλα καί παξιμάδια. Δὲν εἶχα τελειώσει τὸ λιτὸ πρόγευμά μου, καί φτάνει ὁ δάσκαλος σταλμένος ἀπὸ τὸν παπποῦ του. «Ἐμμανουὴλ Ποθάκης, πτυχι-

οῦχος τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας». Ἔτσι μοῦ συνιστᾶται. Ἀναγκάζομαι κι' ἐγὼ νὰ συστηθῶ ἀνάλογα: «Μαλαματένια Ἐωμερίτη, πτυχιοῦχος τῆς Σχολῆς Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν».

—Ἐμαθα ἀπὸ τὸν παπποῦ ὅτι εἶστε ἐγγονὴ τοῦ καπετάν Ἐωμερίτη καί ὅτι ἐζητήσατε νὰ ὑπηρετήσετε στήν ἰδιαίτερὴ του πατρίδα. Αὐτὸ καί μόνο σᾶς καλοσυνιστᾶ. Νὰ ξέρετε ὅτι θὰ εἶμαι στή διάθεσή σας καί θὰ σᾶς βοηθήσω σὲ ὅτι χρειαστῆτε.

Εἶναι νωρίς νὰ τοῦ ζητήσω τίς πληροφορίες πού θέλω γιὰ τὴν πραγματικὴ ρίζα τῆς γενιᾶς μου καί προτιμῶ νὰ τοῦ μιλήσω γιὰ τὴ δουλειά μου. Τοῦ λέω ὅτι ζητῶ νὰ δῶ τί ὑγειονομικὰ προβλήματα ἔχει τὸ χωριὸ καί πῶς μπορούμε μὲ παιδαγωγικὸ τρόπο νὰ βάλουμε τοὺς χωρικοὺς νὰ τὰ τακτοποιήσουν μόνοι τους.

Δὲν μπορῶ, κ. Καθηγητά, νὰ ξεχάσω τὴν ἐπιμονή σας στὸ ζήτημα τῆς διαπαιδαγωγήσεως τοῦ κοινοῦ στήν ὑγιεινή.

Τὸν παρακαλῶ νὰ πᾶμε στὸ σχολεῖο. Μὲ πόση ἱκανοποίηση θὰ τοῦ ὑποδείξω τίς ἐλλείψεις πού μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν...

Τὸ σχολεῖο εἶναι στήν ἄκρη τοῦ χωριοῦ. Ἐνα παλιὸ χτίριο ἐπισκευασμένο μὲ προσθήκη δυὸ καινούργιων δωματίων. Στὸν περίβολό του εἶναι μιὰ ἐκκλησοῦλα ἀφιερωμένη στήν Ἁγία Φωτεινή. Ἡ φαντασία μου μὲ κάνει νὰ δίδω ἰδιαίτερη σημασία στὸ ὄνομα τῆς ἁγίας πού παραστέκει στὸ σχολεῖο. Θὰ φωτίζη μὲ τὴ μάθησή, σκέπτομαι, αὐτὸ τὸ μέρος.

Ὡστόσο ψάχνω νὰ βρῶ ἐλαττώματα, γιὰ νὰ ἔχω τὴν εὐκαιρία νὰ δείξω τίς γνώσεις μου. Ὅλα εἶναι καθαρὰ καί ἀσβεστωμένα, τὰ παιδιὰ εἶναι ντυμένα φτωχικὰ μὰ εἶναι καθαρὰ καί κοκκινομάγουλα. Πολλὰ εἶναι ξυπόλυτα. Ἄν δὲν ἦταν ἀκόμη χειμῶνας καί κρύο, θὰ τὸ θεωροῦσα σχεδὸν ὑγιεινὸ πῶς δὲν φοροῦν παπούτσια. Ἐχουν τὰ βιβλία τους σὲ ὕφαντες σακκοῦλες κρεμασμένες ἀπὸ τὸν ὄμο τους. Σκαλίζω μερικὲς τέτοιες σακκοῦλες μὲ τρόπο. Ὁ δάσκαλος μὲ κοιτάζει μὲ περιέργεια, θὰ διερωτᾶται βέβαια σὰν τι γυρεύω νὰ βρῶ. Βγάζω ἀπὸ τὴ σακκοῦλα

1. Ἐβγάλαμε = ὠνομάσαμε.

ένος γαλανομάτη, πού ὅπως μαθαίνω εἶναι 7 χρονῶ μὰ φαίνεται 10, ἓνα κομμάτι ξερὸ παξιμάδι. Εἶναι ἀπὸ κρίθινο ἀλευρι ζυμωμένο μὲ λάδι.

—Μοῦ δίδεις λίγο ἀπὸ τὸ ψωμί σου, μικρούλη;

—Δίδω σου, μοῦ λέει, ἔχομε πολὺ στὸ σπίτι μας. Ἔχομε καὶ ἀθότυρο, μὰ ἡ μάνα μου δὲ μοῦβαλε στὴ σακκούλα, γιατί λερώνονται τὰ βιβλία.

Δοκιμάζω τὸ μαῦρο αὐτὸ ψωμί καὶ τὸ βρίσκω πολὺ νόστιμο, μὰ γιὰ νὰ κάμω κάποια παρατήρηση, λέω στὸ δάσκαλο:

—Νομίζετε, κύριε Ποθάκη, ὅτι τὰ παιδιὰ αὐτὰ τρῶνε τόσο λεύκωμα ὅσο τοὺς χρειάζεται στὴν ἡλικία αὐτὴ πού ἀναπτύσσονται;

—Βεβαίως, μοῦ λέει, γιατί συχνὰ τρῶνε αὐγά. Ἄρκετὰ σπάνια ὅμως κρέας. Μὰ τρῶνε πολὺ τυρὶ, καὶ ἂν κρίνωμε ἀπὸ τὴν ὄψη τους δὲν ἔχουν σημάδια ὑποσιτισμοῦ. Δὲν εἶν' ἔτσι;

Ἄθελητά του ὁ δάσκαλος μοῦ ἔδωκεν ἓνα μάθημα. Ἐθυμήθηκα ἔπειτα πὼς δὲν εἶναι μόνο τὸ ἀφθονο κρέας πού ἔχει ἀξία, καὶ ὅτι μὲ λιγώτερο λεύκωμα, ἄρκετὸ λάδι καὶ πολλὰ ὠμὰ λαχανικὰ μπορεῖ ἓνα

παιδὶ νὰ τρέφεται πολὺ ὑγιεινά. Ἐντράπηκα λίγο πού εὐρέθηκα κατώτερη ἀπὸ τὸ δάσκαλο σὲ ζητήματα ὑγιεινῆς. Θέλω νὰ ἐπιμείνω, γιὰ νὰ μὴ χάσω ὅλως διόλου τὸ κύρος μου.

—Ἴσως δὲν τρῶνε ποτὲ ψάρι, λέω, καὶ γιὰ τὰ παιδιὰ τὸ ψάρι εἶναι ἓνα χρησιμότερο τρόφιμο.

—Τρῶνε, δεσποινίς, ἀλλὰ τὸ ψάρι τῶν φτωχῶν. Ἐδῶ ὁ κόσμος τρώει ἄρκετὰ συχνὰ μπακαλιάρο, πού τὸν λένε «φτωχογιάννη». Στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἐπαρχίας μας σπανίως θὰ ἔλθῃ φρέσκο ψάρι, ἐκτός ἂν τὸ στείλουν δῶρο σὲ κανέναν. Ἔχω διαβάσει ὅμως πὼς αὐτὸ τὸ παστὸ ψάρι εἶναι θρεπτικότερο καὶ ὑγιεινὸ.

Ἐγκαταλείπω τὸ θέμα τῆς διατροφῆς, ὅπου, ὡς φαίνεται, τὴν ἔπαθα, καὶ ρωτῶ:

—Ὅλα τὰ παιδιὰ ἔχουν δαμαλισθῆ;

—Δυστυχῶς ὄχι, μοῦ λέει, τὰ πιδὸν πολλὰ δαμαλίζονται σὰν ἔλθουν στὸ σχολεῖο.

Θυμᾶμαι τὸν κίνδυνο τῆς ἐγκεφαλίτιδος ἀπὸ τὸν πρῶτο δαμαλισμὸ σὲ μεγάλη ἡλικία, καὶ σκέπτομαι νὰ μιλήσω μὲ τὸν Νομίατρο γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Δὲν θάτανε σωστὸ νὰ τρομοκρατήσω τοὺς γονεῖς.

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΤΗΣ «ΕΛΕΥΘΟΥΣ», ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΕΛΕΝΑΣ Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον
τοῦ Συλλόγου Ἐπιστημόνων Μαιῶν

Ἀξιότιμος Δις Πρόεδρος,

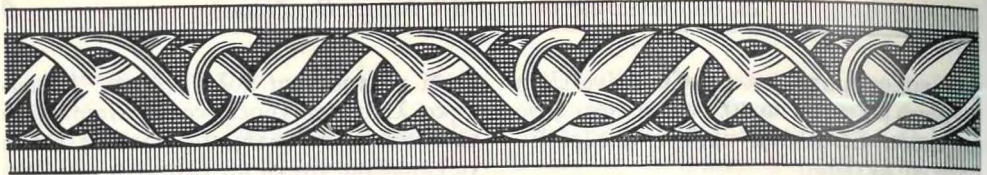
Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ ἡμετέρου Ἰδρύματος κατὰ τὴν συνεδρίασίν του τῆς 9ης Νοεμβρίου ἐ.ἔ. ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἀπὸ 16.10.1959 ἐπιστολῆς σας δι' ἧς γνωρίζετε ὅτι τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου Ἐπιστημόνων Μαιῶν, συνελθὼν εἰς ἕκτακτον συνεδρίασιν ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τῆς Ἰδρυτριάς καὶ Προέδρου τοῦ Ἰδρύματος Ἑλενας Ε. Βενιζέλου, ἀπεφάσισεν ὅπως ἀφιερωθῆ ἕξ ὀλοκλήρου

προσεχῆς τεύχος τοῦ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου σας ἐκδομένου ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ «Ἐλευθῶ», καὶ δαπάναις ὁμῶν, εἰς μνήμην ταύτης καὶ τοῦ ἔργου της.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον μοὶ ἀνέθεσε διὰ τοῦτο νὰ σᾶς διαβιβάσω τὰς θερμότητας εὐχαριστίας του διὰ τὴν εἰς μνήμην τῆς ἀλησμόνητου Ἐθνικῆς Ἐδεργέτιδος ἄκρας εὐγενῆ ἐκδήλωσίν σας, εἰς τὰς ὁποίας παρακαλῶ ὅπως προσθέσητε καὶ τὰς ἰδικὰς μου.

Μετὰ τιμῆς

Ἡ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Μ.Μ.Η.
Δ. Μ. ΣΑΡΡΗ

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ*

(ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ)

Υπό

ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

Ίατροῦ-Ἐπιμελητοῦ Κοινωνικῆς Ὑγιεινῆς
Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

Ἄλλο μέτρον διὰ τὴν πρόληψιν καὶ καταπολέμησιν τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος εἶναι ἡ ἔγκαιρος ἀνίχνευσις καὶ διάγνωσις τῆς συφιλίδος τῆς μητρός, ὡς καὶ ἡ ἔγκαιρος θεραπεία ταύτης κατὰ τε τὴν περίοδον τῆς κησέως καὶ μετὰ τὸν τοκετόν, καὶ εἰς τὴν μητέρα καὶ εἰς τὸ παιδί, ἐφ' ὅσον, ὡς γνωστόν, αὕτη ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς κυριωτέρας αἰτίας τῆς θνησιγενείας καὶ προώρου βρεφικῆς θνησιμότητος. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐμφαίνεται ἡ σοβαρότης τοῦ ληφθέντος μέτρου, ὅπως ἐξετάζεται τὸ αἷμα κάθε ἐγκύου καὶ ἐπιτόκου γυναικὸς ἢ ὅποια παρακολουθεῖται εἰς τοὺς Συμβουλευτικούς Σταθμούς τῶν ἐπιτόκων καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ Μαιευτήριον διὰ τοκετόν.

Ἐπίσης εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως αἱ Μαῖαι διαπαιδαγωγηθῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ διστάζουσι νὰ καλοῦν Ἱατροὺς, ὅταν βλέπουσι κίνδυνόν τινα κατὰ τὴν κησιν ἢ τὸν τοκετόν, καθὼς καὶ οἱ Ἱατροὶ ὀφείλουσι νὰ συνεργάζωνται μετὰ τὰς Διπλωματούχους Μαίας, μετὰ γνώμονα τὴν υποβοήθησιν τῆς ἐγκύου, ἐπιτόκου καὶ λεχωίδος καὶ νὰ υποστηρίζουσι τὰς πολυτίμους ταύτας βοηθοὺς καὶ συνεργάτιδάς των, τὸ ὅποῖον ἀσφαλῶς ἀποβαίνει εἰς ὄφελος τῆς Μητρός καὶ τοῦ παιδιοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων. Προστατευτικὸν ἐπίσης μέτρον ἐκ τῆς θνησιγενείας καὶ λοιπῶν ἐπιπλοκῶν τῆς κησέως καὶ τοῦ τοκετοῦ εἶναι καὶ ἡ καταδίσταξις βάσει τῆς κειμένης νομοθεσίας τῶν ἐμπερικῶν Μαϊῶν, διὰ τῆς πλαισι-

ώσεως καὶ προωθήσεως εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν ἀρκετοῦ ἀριθμοῦ Διπλωματούχων Μαϊῶν.

Μέτρον προστατευτικὸν διὰ τὸν ἄνω σκοπὸν μεγάλης σημασίας εἶναι ἡ καλὴ καὶ πλήρης μόρφωσις ἀρκετῶν Διπλωματούχων Μαϊῶν, διότι αἱ ὑπάρχουσαι τοιαῦται δὲν ἐπαρκῶσι, καὶ ἡ ἰδρυσις μικρῶν Μαιευτηρίων εἰς ἀγροτικὰς περιοχὰς μετὰ ἀναλόγους πρὸς τὸν πληθυσμὸν κλίνας (τύπου νεοϊδρυθέντων Κοινοτικῶν Ὑγειονομικῶν Σταθμῶν).

Ἐτερον μέτρον εἶναι ἡ μέριμνα διὰ τὴν ἐνδεδειγμένην εἰδικὴν περίθαλψιν τῶν πρόωγων νεογνῶν, ἐφ' ὅσον, ὡς γνωστόν, ἡ πρόωρος γέννησις ἀποτελεῖ αἰτίαν θνησιγενείας.

Συντελεστικὸν μέτρον προστασίας ἀπὸ τὴν θνησιγένειαν εἶναι ἡ διευκόλυνσις εἰσαγωγῆς τῶν ἐγκύων κατὰ προτίμησιν μετὰ προτεραιότητα εἰς ὅλα τὰ ἰδρύματα περιθάλψεως, ὅταν αὐταὶ ἔχουσι ἀνάγκην, ἐν ἀνάγκῃ καὶ διὰ νόμου.

Καὶ τελευταῖον μέτρον προστασίας, διὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω σκοπὸν, εἶναι ἡ δημιουργία εἰδικῆς ὑπηρεσίας εἰς τὰ Μαιευτήρια, διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν βρεφῶν κατ' οἶκον, πρὸς παροχὴν ἐπιμελημένης περιποίησεως τούτων, ἰδίως κατὰ τὴν νεογεννητικὴν αὐτῶν ἡλικίαν, ὅποτε παρουσιάζουσι ταῦτα μεγαλύτεραν εὐπάθειαν καὶ θνησιμότητα. Ἡ παρακολούθησις καὶ παροχὴ βοήθειας εἰς τὰ νεογνά πρέπει νὰ γίνεταί ἐπὶ δύο τοῦλάχιστον μηνῶν μετὰ τὴν ἐξόδον των ἐκ τῶν Μαιευτηρίων.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω κυρίως μέτρων ἐπιτυγχάνεται πράγματι εἰς ἀρκετὰ μεγάλο ποσοστὸν ἢ προστασία τῆς μητρός, ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ καταπολέμησις τῆς θνησιγενείας καὶ προώρου νεογεννητικῆς θνησιμότητος, ἀφ' ἑτέρου.

Τὸ ποσοστὸν ὅμως τῆς προώρου νεογεννητικῆς θνησιμότητος δὲν ἔχει μελετηθῆ κεχωρισμένως κατὰ ἡμέρας ἡλικίας, ἀλλὰ συμπεριλαμβάνεται ὁμοῦ εἰς τὸ ποσοστὸν τῆς συνολικῆς νεογεννητικῆς θνησιμότητος, δηλ. τῆς θνησιμότητος τῶν πρώτων 30 ἡμερῶν, τὸ ὅποιον, κατὰ διαφόρους στατιστικὰς (Ἀθ. Κανελλάκις), ἀνήρχετο εἰς τὸν ἀριθμὸν 350-500 ἐπὶ χιλίων θανάτων βρεφῶν περίπου, ἧτοι εἰς τὸ πενταπλάσιον περίπου τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος, ἧτοι τῆς θνησιμότητος ἀπὸ 0-12 μηνῶν, μὲ μικρὰς διαφορὰς εἰς τὰ διάφορα διαμερίσματα τῆς Ἑλλάδος, πρώτης ἐρχομένης τῆς Δυτικῆς Θράκης, καὶ κατὰ σειρὰν τῆς Θεσσαλονίκης, Δρά-

μας, τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, Εὐβοίας κλπ.

Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὴν νεογεννητικὴν θνησιμότητα κατὰ ἡμέρας ἡλικίας, θὰ ἴδωμεν ὅτι παρατηροῦνται διαφοραὶ εἰς βάρος τῶν μικροτέρων ἡλικιῶν, καὶ εἰς τὰς ἐξῆς περιόδου ἀναλογίας: ἐπὶ 100 θανάτων βρεφῶν νεογεννητικῆς ἡλικίας, τὸ $\frac{1}{3}$, ἧτοι 30-35 νεογνά, ἀποθνήσκουν κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς γεννήσεώς των, τὸ ἕτερον $\frac{1}{3}$ ἀποθνήσκουν κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα, καὶ τὸ ἕτερον $\frac{1}{3}$ ἀποθνήσκουν ἀπὸ τῆς ἐβδόμης ἕως τριακοστῆς ἡμέρας ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ. Ἐκ τῶν στατιστικῶν τούτων προκύπτει ἡ ἀνάγκη μεγαλυτέρας προσοχῆς καὶ καλυτέρας παρακολουθήσεως τοῦ νεογεννήτου καὶ μετὰ τὴν ἔξοδόν του ἐκ τοῦ Μαιευτηρίου, κατὰ τὸν πρότον ἰδίως μῆνα ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ γίνῃ συνείδησις εἰς ὅλους τοὺς ἀσχολομένους μὲ τὸ παιδί, καὶ νὰ γίνῃ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἡ ἐνδεδειγμένη ὀργάνωσις τῶν ἀρμοδίων ὑγειονομικῶν ὑπηρεσιῶν.

Συνοπτικὴ ἀπαρίθμησις μέτρων καὶ μέσων καταπολεμήσεως τῆς θνησιγενείας καὶ προώρου νεογεννητικῆς θνησιμότητος

Ταῦτα εἶναι: 1) Οἱ Συμβουλευτικοὶ Σταθμοὶ Ἐπιτόκων ἢ Ἱατρεῖα Ἐπιτόκων.

2) Ἡ συστηματικώτερα καταπολέμησις τῶν λοιμωδῶν νόσων ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ ἡ καλυτέρα διαφώτισις τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν μητέρων διὰ τὴν προφύλαξιν ἐκ τούτων.

3) Ἡ ἔγκαιρος ἀνίχνευσις καὶ θεραπεία τῆς συφιλίδος.

4) Ἡ διαπαιδαγώγησις τῶν Μαιῶν νὰ καλοῦν ἐγκαίρως Ἱατρὸν εἰς περιπτώσιν κινδύνου καὶ τῶν Ἱατρῶν νὰ συνεργάζωνται μὲ τὰς Μαιᾶς.

5) Ἡ καταδίωξις τῶν ἐμπειρικῶν Μαιῶν βάσει τῆς κειμένης νομοθεσίας, καὶ κυρίως διὰ τῆς πλαισιώσεως τῆς ὑπαίθρου ὑπὸ Διπλωματούχων Μαιῶν.

6) Ἡ καλὴ μόρφωσις περισσοτέρων, ἵνα ἐπαρκοῦν, Διπλωματούχων Μαιῶν.

7) Ἡ πλαισιώσις τῆς ὑπαίθρου χώρας μὲ ἀρκετὰ μικρὰ Μαιευτήρια, εἰς ἐπικαίρους αὐτῆς περιφερείας, ὑπὸ τὸν τύπον τῶν παρ' ἡμῖν Κοινοτικῶν Ὑγειονομικῶν Σταθμῶν.

8) Ἡ ἐπέκτασις τῶν μέσων καὶ ἡ αὔ-

ξησις τῆς μερίμνης διὰ τὰ πρόωρα νεογνά.

9) Ἡ διευκόλυνσις εἰσαγωγῆς τῶν ἐγκύων κατὰ προτίμησιν καὶ μὲ προτεραιότητα εἰς ὅλα τὰ Ἰδρύματα περιθάλψεως διὰ νόμου.

10) Ἡ μεγαλυτέρα περιποίησις τῶν νεογνῶν κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς νεογεννητικῆς τῶν ἡλικίας.

Καὶ ἀφοῦ εἶδομεν τὸ πνεῦμα τὸ ὅποιον πρέπει νὰ διέπῃ τὰς σκέψεις μας, ὡς καὶ τὰ μέτρα ποὺ πρέπει νὰ λαμβάνωνται κατὰ τὴν πρότοκον περίοδον τοῦ ἀνθρωπίνου τέκνου, διὰ τῆς προγὰμου ἐξετάσεως τῶν νεογνῶν κλπ., καθὼς καὶ τὰ αἷτια τῆς ἐνδομητρίου θνησιμότητος τοῦ ἐμβρύου καὶ τὰ μέσα καὶ μέτρα προφυλάξεως ἀπὸ τοὺς κινδύνους τούτους, ἐρχόμεθα εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν αἰτίων θνησιμότητος κατὰ τὴν μετὰ τὴν γέννησιν (μετὰ τόκον) ζωὴν τοῦ βρέφους, ὡς καὶ τῶν μέτρων προφυλάξεως ἐκ τῶν κινδύνων ποὺ ἀπειλοῦν τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ζωὴν τούτου.

Ἡ βρεφικὴ θνησιμότης, διὰ τὴν λεπτομερεστέραν μελέτην ταύτης, διαίρεται, ὡς

εἶδομεν, εἰς τὴν νεογεννητικὴν θνησιμότητα, ἥτοι τὴν θνησιμότητα τοῦ πρώτου μηνὸς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, ἥτοι 0-30 ἡμερῶν, καὶ εἰς τὴν βρεφικὴν τοιαύτην.

Ἡ νεογεννητικὴ θνησιμότης, μετὰ τὸν τρομερὸν ἀριθμὸν θανάτων 350-500‰ καὶ ἄνω, ὁ ὁποῖος εὐτυχῶς ἠλαττώθη, ὡς συμπεραίνεται, κάτω τοῦ ἡμίσεος, χάρις εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν γενικῶν ὄρων περιθάλψεως τοῦ νεογνοῦ, ὑποδιαίρεται πάλιν: 1) εἰς τὴν πρόωρον νεογεννητικὴν θνησιμότητα, ἥτοι τὴν θνησιμότητα τῶν πρώτων 1-3 ἡμερῶν, 2) εἰς τὴν πρωτοεβδομαδιαίαν, ἥτοι τὴν θνησιμότητα τῆς πρώτης ἐβδομάδος, καὶ 3) εἰς τὴν ἀπὸ τῆς 7ης μέχρι τῆς 30ῆς ἡμέρας θνησιμότητα.

Τὴν πρόωρον νεογεννητικὴν θνησιμότητα περιεγράψαμεν ἡμῶς μετὰ τῆς θνησιγενείας, καὶ ἐρχόμεθα τώρα νὰ ἴδωμεν τὴν πρωτοεβδομαδιαίαν τοιαύτην.

Τὰ αἰτία ταύτης εἶναι τὰ αὐτὰ ὡς καὶ τὰ τῆς πρόωρου νεογεννητικῆς θνησιμότητος καὶ θνησιγενείας, δύναται δὲ νὰ προστεθῇ εἰς αὐτὰ καὶ τὸ ψύχος, εἰς τὸ ὁποῖον εὐκόλως ὑποπίπτουσι τὰ νεογνά, λόγω τοῦ ἀναπαύκτου τοῦ θερμορρυθμιστικοῦ τῶν κέντρων, τῆς μεγάλης ἐπιφανείας ἐξατμίσεως τοῦ σώματός των, καὶ τῆς ἀδυναμίας προσαρμογῆς των εἰς τὸ ἐξωτερικὸν περιβάλλον, τὴν ὑψηλὴν θερμοκρασίαν κλπ.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα ἀποθνήσκουσι τὰ νεογέννητα συνήθως ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν ἀπέθανον ἐντὸς τῶν πρώτων 1-3 ἡμερῶν, παραταθείσης περισσότερον τῆς ζωῆς των ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των, καὶ τὰ μέτρα προστασίας των εἶναι τὰ αὐτὰ μετὰ μέτρα προστασίας ἐκ τῆς θνησιγενείας καὶ πρώου νεογεννητικῆς θνησιμότητος.

Τὰ τῆς νεογεννητικῆς θνησιμότητος με-

τὰ τὴν ἐβδόμην μέχρι τῆς τριακοστῆς ἡμέρας αἰτία δύναται νὰ εἶναι τὰ αὐτὰ μετὰ τῆς πρόωρου καὶ πρωτοεβδομαδιαίας νεογεννητικῆς θνησιμότητος, τὰ ὁποῖα, μὴ θανατώσαντα τὸ νεογνὸν ἐντὸς τῆς πρώτης ἐβδομάδος, τὸ θανατώνουν ἐντὸς τοῦ πρώτου μηνός, προστίθενται ὅμως εἰς τὰ αἰτία θανάτου καὶ ἡ φυματίωσις, ἡ ὁποία εἰς τὰ νεογνά ἐξελισσεται ὡς ὀξεῖα λοιμώδης νόσος, θανατώνουσα ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὸ νεογνόν, καθὼς καὶ ἄλλα λοιμώδη νοσήματα, ὡς γρίπη, βρογχοπνευμονία, ἐλονοσία κλπ., καὶ τροφικὰ τοιαῦτα, δημιουργοῦντα θανατηφόρους ἐντερίτιδας, διαρροίας, ἀθρεψίας κλπ.

Πίναξ αἰτιῶν θανάτου νεογεννητικῆς θνησιμότητος (ἥτοι 0-30 ἡμερῶν) ἐπὶ 1000 γεννηθέντων ζώντων χρονικῆς περιόδου 1925-1931

A/α.	Αἰτία θανάτου	Ποσοστὸν ‰
1	Ἀδυναμία ἐκ γενετῆς	166
2	Διάρροια καὶ ἐντερίτις	71
3	Λοιμώδεις νόσοι	37
4	Πνευμονία-βρογχίτις	18
5	Ἔτεροι παθήσεις	24
6	Ἔτεροι νόσοι ἀναπνευστικοῦ	19
7	Νόσοι κυκλοφορικοῦ	0,8
8	Αἰτία ἄγνωστοι	54
9	Νόσοι νευρικοῦ συστήματος	0,8
10	Νόσοι οὐροποιητικοῦ συστήματος	0,3
11	Βίαιοι θάνατοι	3
12	Ἔτεροι νόσοι τοῦ πεπτικοῦ	0,7

Τὰ μέτρα προφυλάξεως τοῦ νεογνοῦ, ἐκτὸς τῶν προηγουμένων περιγραφέντων, εἶναι ἡ προφύλαξις ἀπὸ τὰ λοιμώδη νοσήματα βάσει τῶν γνωστῶν μέτρων, καὶ ἡ καλὴ ὑγιεινὴ καὶ ἐπιμελημένη διατροφή τοῦ νεογεννήτου, τὸ ὁποῖον ἔχει ὑψίστην σημασίαν διὰ τὴν ὑγίαν τούτου. (Συνεχίζεται)

Ο ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΚΛΗΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΝ

Οἱ καθολικοὶ ἐπίσκοποι Ἀμερικῆς, συνελθόντες εἰς εἰδικὸν ἐπὶ τούτῳ Συνέδριον, ἐπεβεβαίωσαν τὴν ἀντίθεσιν των κατὰ τῆς χρησιμοποίησεως τεχνητῶν μέσων ἐλέγχου τῶν γεννήσεων. Σχετικὸν ψήφισμα ἐνέκριναν διακόσιοι καὶ πλέον Ἀμερικανοὶ ἐπίσκοποι. Τὸ ψήφισμα τονίζει, ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ καθολικοὶ δὲν θὰ παράσχουν τὴν ὑποστήριξίν των εἰς οἰονδήποτε πρόγραμμα, τοῦ ὁποῖου σκοπὸς θὰ ἦτο ἡ ἐνθάρρυνσις τοῦ τεχνητοῦ ἐλέγχου

ἐπὶ τῶν γεννήσεων δι' ἐκτρώσεων ἢ στειρώσεων.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἐπίσκοποι ὑπενθυμίζουσι ὅτι τὰ διατάγματα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν πάντοτε σαφῆ σχετικῶς μετὰ τὸ πρόβλημα τοῦ ἐλέγχου τῶν γεννήσεων. Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, λέγουσι, κάμνει διάκρισιν μεταξὺ τῆς τεχνητῆς ἀποτροπῆς τῶν γεννήσεων, ἡ ὁποία ἀντίκειται πρὸς τὸν θεσμὸν τοῦ γάμου, καὶ τῶν ἄλλων μορφῶν ἐλέγχου, αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπονται ἠθικῶς.

ΔΥΣΜΗΝΟΡΡΟΙΑ

Υπό

Δρ ΣΤΑΜ. Δ. ΧΟΥΛΗ

Επιμελητού Μαιευτηρίου «Μαρίκα Ήλιάδη»

Ἡ δυσμηνόρροια, ἡ ἐπάδυνος δηλονότι ἐμμηνόρροια, ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν συχνότερων θεμάτων εἰς τὴν καθ' ἡμέραν πράξιν. Τὸ κύριον σύμπτωμα ταύτης, ὁ πόνος, παρουσιάζεται συνήθως τὴν παραμονὴν ἢ μερικὰς ὥρας πρὸ τῆς ἐμφάνισης τοῦ αἵματος καὶ ἐλαττοῦται ἢ καὶ παρέρχεται μετ' αὐτὴν, ἄλλοτε ὅμως διαρκεῖ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐμμήνου ρύσεως. Συχνάκις ἡ δυσμηνόρροια ἐκτὸς τοῦ πόνου συνοδεύεται καὶ ὑπὸ συμπτωμάτων ἐξ ἄλλων συστημάτων, ὡς ναυτίας καὶ ἐμέτων, διάρροιας, συχνουρίας, κεφαλαλγίας, ὡς καὶ ἐξανθημάτων. Ὁ πόνος περιγράφεται ὡς κωλικός, μὲ ἐντόπισιν εἰς τὸ ὑπογάστριον, εἰς ἐν ἢ καὶ τὰ δύο πλάγια αὐτοῦ καὶ ἀντανακλῶν εἰς τὴν ὀσφύν.

Ἀντιθέτως ἀπ' ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύη τις, ἡ δυσμηνόρροια δὲν ἐμφανίζεται ἀπὸ τὴν πρώτην ἐμμηνον ρῦσιν. Συνήθως αἱ πρῶται περίοδοι τῆς γυναικὸς εἶναι ἀνώδυνοι καὶ ἡ δυσμηνόρροια ἐμφανίζεται μετὰ παρέλευσιν 3 ἢ 4 ἐτῶν, δηλαδὴ κατὰ τὴν περίοδον τῆς μεγαλυτέρας σωματικῆς ἀναπτύξεως τῆς γυναικὸς.

Ἡ συχνότης τῆς δυσμηνορροίας ὑπολογίζεται εἰς 35-40% ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν γυναικῶν, ἢ δὲ μεγάλη αὐτὴ συχνότης παρεκίνησεν ἐκάστοτε πολλοὺς ἐρευνητὰς εἰς τὴν ἐρευναν τῶν αἰτίων καὶ τὴν καταπολέμησιν τούτων. Τὸ θέμα ἀπὸ κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς πλευρᾶς εἶναι πράγματι μέγα, κυρίως δὲ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐργαζομένας γυναῖκας, αἵτινες συχνάκις εἶναι ἀνίκανοι πρὸς ἐργασίαν τὰς ἡμέρας τῆς περιόδου των. Στατιστικαὶ ἀπὸ ἐρευναν εἰς

τὴν βιομηχανίαν εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἀπέδειξαν ὅτι 16% τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν ἦσαν ἀνίκανοι πρὸς ἐργασίαν κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐμμηνόρροιας των, ἐνῶ τὸ ἀντίστοιχον ποσοστὸν εἰς ἐρευναν Ἀνωτάτων Σχολῶν ἦτο μόνον 3%. Ἐκ τούτου διαφαίνεται, ὅτι ἡ δυσμηνόρροια πιθανὸν ν' ἀποτελῇ καὶ πρόφασιν ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς ἐργασίας, πρὸς μεγίστην ζημίαν τῆς οἰκονομίας τοῦ τόπου.

Ἡ δυσμηνόρροια ἐμφανίζεται ὑπὸ δύο μορφᾶς: Εἴτε ὡς πρωτοπαθῆς, ἀφορῶσα εἰς γυναικᾶς τῶν ὁποίων αἱ ἀνατομικαὶ προϋποθέσεις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων εἶναι φυσιολογικαὶ καὶ ἀποδίδεται εἰς λειτουργικὰς διαταραχὰς, εἴτε ὡς δευτεροπαθῆς, ὀφειλομένη εἰς ἀνατομικὰς ἢ δυσπλαστικὰς ἀνωμαλίας τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, εἰς φλεγμονώδη αἷτια, ἐνδομητρίωσιν, ὄγκους κ.ἄ., προκαλουμένη δηλαδὴ ὑπὸ ὀργανικῶν βλαβῶν. Ὡς ἰδιαιτέρα μορφή περιγράφεται ὑπὸ πολλῶν ἢ «μεμβρανώδης» καλουμένη δυσμηνόρροια, ἣτις ἐμφανίζεται ὑπὸ ἰδίαν κλινικὴν εἰκόνα, καθ' ἣν, μετὰ δριμεῖς πόνους καὶ μικρὰν σχετικῶς αἱμορραγίαν, ἀποπίπτει ἀνὰ μῆνα ὅλος ὁ βλεννογόνος τῆς μήτρας ἐν εἶδει ἐκμαγείου τῆς κοιλότητος αὐτῆς.

Πιστεύεται σήμερον γενικῶς, ὅτι ὁ πόνος τῆς δυσμηνορροίας προκαλεῖται ἐκ τῆς συσπάσεως τοῦ μυομητρίου, καὶ εἰδικώτερον τοῦ σφιγκτήρος τοῦ ἰσθμοῦ. Πράγματι εἰς δυσμηνορροϊκὰς γυναικᾶς παρετηρήθη ὑστερογραφικῶς, ὅτι ὁ τόνος τοῦ σφιγκτήρος τοῦ ἰσθμοῦ, ἐνῶ ἀνευρίσκεται φυσιολογικὸς κατὰ τὴν παραγωγικὴν καὶ ἐκκριτι-

κὴν φάσιν τοῦ κύκλου, παρουσιάζεται σαφῶς ἠῤῥξημένος κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἐμμήνου ρύσεως.

Παράγοντες συντελοῦντες εἰς τὴν ἐμφάνισιν πρωτοπαθοῦς δυσμηνορροίας ἐθεωρήθησαν:

1) Μηχανικοὶ παράγοντες. Αἱ δυσμηνορροϊκαὶ δηλαδὴ ἐκδηλώσεις εἶναι δυνατὸν νὰ προέρχωνται ἐκ τῆς ἠῤῥξημένης συστατικότητος τῆς μήτρας κατὰ τὴν προσπάθειαν ὑπερνικήσεως τῆς στενώσεως τοῦ αὐλοῦ τοῦ τραχήλου, ἣτις καὶ προκαλεῖται ἐκ τῆς ἐξοιδήσεως τοῦ προεμμηνορροικοῦ ἐνδοτραχηλικοῦ βλεννογόνου.

2) Νευροψυχικοὶ παράγοντες. Τὸ ψυχογενὲς στοιχεῖον διαδραματίζει ἐν προκειμένῳ σπουδαῖον ρόλον, αἱ διαταραχαὶ τοῦ δὲ ἔχουν βαθύτερα ἰδιοσυστασιακὰ αἷτια. Ἄτομα μὲ νευρασθενικὸν ὑπόστρωμα, νοσηρὰ συμπλέγματα, μὲ φοβίας καὶ ψυχotraυματισμούς, ὑπόκεινται συχνότερον εἰς δυσμηνορροϊκὰ φαινόμενα. Χαρακτηριστικά εἶναι αἱ περιγραφόμεναι περιπτώσεις ἐμφανίσεως δυσμηνορροίας ἐπὶ κορασιδῶν οἰκοτρόφων εἰς Παρθεναγωγεῖα ἢ ἄλλας Σχολάς, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν διακοπῶν, ὁπότε αὐταὶ ἐπανάρχοντο εἰς τὰς οἰκίας των, ἢ δυσμηνόρροια ἐξέφαινετο. Ἐπὶ πλέον ὁ ψυχικὸς συντελεστὴς τῆς νόσου προκύπτει καὶ ἐκ προσφάτων ἐρευνῶν, καθ' ἃς εἰς μέγα ποσοστὸν (περίπου 50% τῶν περιπτώσεων) δυσμηνορροϊκῶν, εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἤσκει ἡ λήψις ἀδρανοῦς δισκίου καὶ ἡ διαβεβαίωσις περὶ τῆς μὴ σοβαρότητος τῆς καταστάσεως.

3) Ἀγγειοκινητικοὶ παράγοντες. Ὁ πόνος τῆς δυσμηνορροίας συσχετίζεται μὲ τὸν στηθαγχικόν, τοῦτέστιν ἀποδίδεται εἰς ἰσχαίμιαν τοῦ μυομητρίου λόγω σπασμῶν τῶν ἀγγείων, ὁπότε, ἐκ τῆς προκαλουμένης ἀνοξαιμίας τοῦ μυός, καὶ ἡ φυσιολογικὴ αὐτοῦ συστολὴ καθίσταται ὀδυνηρά.

4) Ἐνδοκρινικοὶ παράγοντες. Εἰδικώτερον μὲ τὴν λειτουργίαν τῶν ὠοθηκῶν καὶ τοῦ θυρεοειδοῦς. Παρατηρήθη ὅτι ὁ διφασικὸς κύκλος ἔχει ἀπόλυτον σχέσιν μὲ τὴν δυσμηνόρροϊαν, ἐνῶ ἐξ ἀντιθέτου ἐπὶ μονοφασικοῦ τοιοῦτου ἐλλείπουν τὰ δυσμηνορροϊκὰ φαινόμενα. Ἐπὶ τῶν παρα-

τηρήσεων τούτων βασιζόμενοι, κατῳρθώσαν, διὰ χορηγήσεως μεγάλων δόσεων οἰστρογόνων, νὰ ἐπιτύχουν ἀναστολὴν τῆς ὠορρηξίας, μὲ εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς δυσμηνορροίας.

5) Τοξικοὶ παράγοντες. Ὡς αἷτια προκαλοῦσα τὸν ἐπώδυνον σπασμὸν τῆς μήτρας ἀπεμονώθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἷς τοξικὸς παράγων, ἡ «ἐμμηνορροϊκὴ τοξίνη». Αὕτη, ὡς ἀναφέρουν αἱ ἐρευναι, ὑπάρχει εἰς μικρὰν μὲν ποσότητα κατὰ τὸν μονοφασικὸν κύκλον, εἰς μεγαλυτέραν δὲ κατὰ τὴν δευτέραν φάσιν τοῦ διφασικοῦ, καὶ μάλιστα πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς. Εἰς ταύτην ἀποδίδονται καὶ τὰ γενικὰ συμπτώματα τῆς δυσμηνορροίας, ἢ ἐπὶ τοῦ μητρικοῦ δὲ μυός ἐπίδρασις ταύτης περιγράφεται ὡς ἐπιφέρουσα τετανικὴν σύσπασιν αὐτοῦ, προκαλοῦσα οὕτω τὸ ἀλγεινὸν σύνδρομον.

6) Καὶ εἰς ἀλλεργικοὺς παράγοντας ἀποδίδεται ἡ αἷτιολογία τῆς δυσμηνορροίας. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας, ἐκτὸς τοῦ πόνου παρατηροῦνται καὶ ψευδοασθματικοὶ παροξυσμοί, οἰδημα τοῦ Quinque, κνίδωσις καὶ ἐξανθήματα. Ἐκτὸς τούτων, εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς δυσμηνορροίας συντελοῦν καὶ ἡ μείωσις τῆς ζωτικότητος τοῦ ὀργανισμοῦ, ὡς ἡ ὑπερκόπωση, κακοὶ ὑγιεινοδιατητητικοὶ ὄροι, ἡ ἀναιμία, ἡ φυματίωσις, ὡς καὶ αἱ ψυχραὶ κλιματικά συνθήκαι.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ. Ἡ θεραπεία τῆς δυσμηνορροίας δὲν εἶναι πάντοτε εὐχερὴς καὶ ἀπαιτεῖ ὑπομονὴν καὶ κατανόησιν. Εἰς τὰς συνήθεις περιπτώσεις, ἢ κατάκλισις καὶ ἡ ἐναπόθεσις θερμοφόρου ἐπὶ τοῦ ὑπογάστριου ἀνακουφίζουν συνήθως τὴν πάσχουσαν. Ἡ χορήγησις προσέτι ἀναλγητικῶν (ἀσπιρίνη, πυραμιδὸνη κλπ.) ἢ καὶ σπασμολυτικῶν (ἀτροπίνη, octinum, buscopan κλπ.) συντείνει εἰς τὴν ἐλάττωσιν ἢ καὶ ἐξάλειψιν τοῦ ἀλγεινοῦ συνδρόμου. Εὐχερὴς θεωρεῖται προσέτι καὶ ἐπὶ περιπτώσεων δευτεροπαθοῦς δυσμηνορροίας, ὅπου, ἐντοπιζομένων τῶν ὀργανικῶν βλαβῶν ἢ ἀνατομικῶν ἀνωμαλιῶν, προβαίνομεν εἰς τὴν ἀνάλογον θεραπείαν τούτων. Οὕτω ἐπὶ ὀπισθίας κλίσεως καὶ κάμψεως τῆς μήτρας ἐκτελεῖται ἡ συνδεσμοπηξία. Ἐπὶ στενώσεως τοῦ τραχηλικοῦ στομίου, ὡς καὶ ἐπὶ

προσθίας ὑπερκάμφεως τῆς μήτρας, ἡ διαστολή τοῦ μητρικοῦ στομίου δις ἢ τρίς ἐκτελουμένη (διὰ κηρίων Hegar μέχρι N^ο 9) τὴν παραμονὴν τῆς ἀναμενομένης Ε.Ρ. ἀπέδωκεν ἄριστα ἀποτελέσματα. Ἐπὶ περιπτώσεων φλεγμονῶν ἢ ὄγκων τοῦ γεννητικοῦ συστήματος, ἡ θεραπεία εἶναι ἀνάλογος. Παρατηρήθη ἐπίσης αὐτόματος ἴσσις ἢ τοῦλάχιστον μεγάλη βελτίωσις μετὰ τὸν πρῶτον τοκετόν.

Τὸ πρόβλημα καθίσταται δυσχερέστερον ἐπὶ περιπτώσεων πρωτοπαθοῦς δυσμηνορροίας, ἔνθα τὰ αἷτια εἶναι καθαρῶς λειτουργικά. Ἐπὶ ψυχονευρικής φύσεως δυσμηνορροίας ἀπαιτεῖται μεγάλη προσπάθεια καὶ λεπτὴ μεταχειρίσις τοῦ ζητήματος πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ ἄρσιν τοῦ ψυχικοῦ αἰτίου. Εἰς τοῦτο, πολλάκις, ἡ βοήθεια τοῦ ψυχαναλυτοῦ καθίσταται ἀπαραίτητος. Ἐπὶ ἀλλεργικῆς φύσεως δυσμηνορροίας, ἡ χορήγησις ἀντιαλλεργικῶν φαρμάκων (phe-nergan, antistine, soventol κ.ἄ.) ἀσκεῖ εὐεργετικὴν δρᾶσιν.

Διὰ τὰς ἐνδοκρινικῆς αἰτιολογίας δυσμηνορροίας, ἡ ὥχρῖνη καὶ ἡ τεστοστερόνη εὐρίσκονται εἰς τὴν πρῶτην γραμμὴν. Ἡ δρᾶσις τῆς ὥχρῖνης ὡς ἀντιδυσμηνορροϊκοῦ, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνασταλτικὴν ιδιότητα αὐτῆς ἐπὶ τῶν συσπάσεων τῆς μήτρας. Ἡ χορήγησις τῆς ἄρχεται μίαν ἐβδομάδα πρὸ τῆς ἀναμενομένης ἐμμήνου ρύσεως, ἡ δὲ δόσις τῆς καθορίζεται εἰς 125-150 mg.

Ἡ δρᾶσις ἐξ ἄλλου τῆς τεστοστερόνης ὡς ἀντιδυσμηνορροϊκοῦ βασίζεται εἰς τὴν ἀνταγωνιστικὴν ιδιότητα αὐτῆς πρὸς τὴν θυλακίνην, ὕψηλοι τίτλοι τῆς ὁποίας (θυλακίνης) ἀνευρέθησαν εἰς δυσμηνορροϊκὰς

γυναῖκας 8 ἡμέρας πρὸ τῆς ἐμμήνου ρύσεως. Οὕτω ἡ δρᾶσις τῆς τεστοστερόνης ἐν προκειμένῳ εἶναι διττή: Ἐνὸς μὲν ἐπὶ τῆς μήτρας ἀναστέλλει τὰς συσπάσεις τῶν μυϊκῶν ἰνῶν καὶ παρεμποδίζει τὴν ὑπεραιμίαν αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπὶ τῆς ὑποφύσεως ἀναστέλλει τὴν παραγωγὴν θυλακίνης. Ἡ δόσις τῆς τεστοστερόνης ὑπολογίζεται εἰς 100-200mg. διὰ τοὺς δύο πρῶτους μῆνας τῆς θεραπείας, χορηγουμένη εἰς ἐνέσεις τῶν 25 mg. ἀνὰ 3-4 ἡμέρας, καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ τὸ ἐπόμενον τρίμηνον ἀνὰ 2 ἐνέσεις τὴν 12ην καὶ 19ην ἡμέραν τοῦ κύκλου.

Καὶ θυλακίνη ἐχορηγήθη εἰς περιπτώσεις δυσμηνορροίας, καὶ μάλιστα εἰς μεγάλας δόσεις, πρὸς ἀναστολήν, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, τῆς ὠορρηξίας.

Ἐν περιπτώσει εὐρημητῶν ἐκ τοῦ θυρεοειδοῦς, ἡ προσεκτικὴ χορήγησις θυροξίνης ἀσκεῖ εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν.

Τέλος, διὰ τὰς σοβαρὰς καὶ ἀνθισταμένας περιπτώσεις προτείνεται καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐκτελεῖται ἡ συμπαθεκτομή, ἡ διατομὴ δηλαδὴ τοῦ προιεροῦ νεύρου (ἐγχειρήσις Cotte), ὁπότε, διακοπτομένων τῶν αἰσθητικῶν καὶ κινητικῶν ἰνῶν, ἀναστέλλεται ὁ σπασμὸς καὶ προκαλεῖται ἀγγειοδιαστολή. Αἱ στατιστικαὶ ἀναβιβάζουσι τὴν πλήρη ἴασιν, διὰ τοῦ τρόπου τούτου, εἰς ποσοστὸν 50%.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι μολονότι δὲν δυνάμεθα νὰ προφυλάξωμεν ἀπὸ τὴν δυσμηνορροίαν, δυνάμεθα ἐν τούτοις, ἐφαρμοζομένης τῆς καταλλήλου δι' ἐκάστην περίπτωσιν θεραπείας, νὰ ἀνακουφίσωμεν τὴν πάσχουσαν.

ΤΟ ΚΟΨΙΜΟ ΤΗΣ ΠΗΤΤΑΣ ΤΟΥ Σ.Ε.Μ.Α.

Τὴν 3ην Ἰανουαρίου 1960, εἰς τὰς 5 μ.μ. ἔγινε τὸ κόψιμο τῆς πῆττας τοῦ Συλλόγου Ἐπιστημόνων Μαιῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν αἴθουσαν τελετῶν τοῦ Μ.Μ.Η.

Ἡ τελετὴ ἤρχισε μὲ σύντομον ὁμιλίαν καὶ εὐχὰς ἐπὶ τῷ ἀνατελειαντὶ νέῳ ἔτει τῆς Προέδρου τοῦ Συλλόγου Δίδος Χαρᾶς Βογιατζάκη. Ἐπικολούθησεν ἀπαγγελία τοῦ ποιήματος «Ὁ Χρόνος», τὸ ὁποῖον ἀπέδωσε μὲ καλλιτεχνικὴν πνοὴν Ἀδελφὴ Μαῖα.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Πρόεδρος ἔκοψε τὴν πῆτταν, ἐνῶ

ἡ χορωδία, ἀποτελουμένη ἀπὸ μαθητριάς τῆς Σχολῆς Μαιῶν, ἔψαλλε πρωτοχρονιάτικους ὕμνους. Εἰς τὸ τέλος τῆς τελετῆς ὁ Σύλλογος διένειμε πολλὰ καὶ χρήσιμα δῶρα διὰ λαχνῶν.

Ἡ τελετὴ ἔγινεν ἐν μέσῳ θερμοστάτου περιβάλλοντος καὶ ἡ αἴθουσα ἦτο κατὰ μέτρον ἐκ τῶν προσκεκλημένων: Ἰατρῶν, Μαιῶν, καὶ φίλων τοῦ Συλλόγου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ ἀρχαιότερα Μαῖα, Κα Νυσταζοπούλου, διπλωματοῦχος τοῦ Δ.Μ.Α., ἀπόφοιτος ἔτους 1907.

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ *

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Σε μέγλωσα ὕστερα, τὸς τρεῖς πρώτους μῆνες, σ' ἔξαψη πατριωτική. "Ὀλή ἡ μικρή μας Ἑλλάδα παραληροῦσε. Νικούσαμε, οἱ μικροὶ ἐμεῖς, τὸς μεγάλους. "Υστερα ἦρθαν οἱ μέρες τῆς ἀγωνίας. Κατέβηκαν οἱ πιὸ μεγάλοι ἀπ' τὸ Βορρᾶ, κι ἐμεῖς—τί νὰ γίνῃ;—διπλώσαμε τὰ φτερά μας. Θυμᾶμαι τὸς βομβαρδισμοὺς μὲ τὰ στούκας τῶν Γερμανῶν. Κάθε τόσο τῆ νύχτα, γλυκό μου ἀγόρι, μὲ φόβο νὰ διακόψω τὸν ὕπνο σου, κατέβραζα τὸ γαλάζιο κουνάκι σου στὸ ὑπόγειο. Σάπλωνα πλάι σου σκεπασμένη μὲ μιὰ κουβέρτα. Πολὺ πλάι σου, πὸν ἂν ἐρχόταν ἡ βόμβα, νὰ πᾶμε μαζί. "Ὁ πατέρας σου ἀγρυπνοῦσε κι ἐκεῖνος, καρδιοχτυπώντας, στὸ Ναύσταθμο. "Υστερα ἀντίκρισα τὴν προοπτικὴ νὰ σὲ μεγαλώσω μονάχη, γιατί ὁ πατέρας σου θάφευγε, ὅπως ὅλοι οἱ ναυτικοὶ μας, γιὰ τὴν ἐλεύθερη Κρήτη, ἢ πιὸ μακρὰ. Στὸ γράμμα πὸν τοῦστεῖλα τὴν μέρα πὸν ἦταν νὰ φύγῃ, θυμᾶμαι, τοῦλεγα: «Πρόσεχε τὴν ὑγεία σου, μὴν ξεχνᾶς πὼς σὲ περιμένει ὁ γιός σου». "Ἐγινε κάτι ἀπρόοπτο, κι ὁ πατέρας ἐμείνε μαζί μας. Καλὸ γιὰ μᾶς. Γιὰ κεῖνον; Δὲν ξέρω. Πεινᾶ μαζί μας, εἶναι ἀδύνατος καὶ τὸν συλλογιέμαι πολὺ. Τὸν τρώγει κι ἐκεῖνον ἡ ἀγωνία. Τὸ γάλα ἔχει φτάσει τίς τριακόσιες δραχμές. Ἐδνυχῶς δίνω ἕνα μάθημα στὴν κόρη τοῦ γαλατᾶ καὶ μᾶς τῶχει ἀφήσει 120. Φρέσκο βούτυρο δὲν ὑπάρχει, ἀγὸ θ' ἀρχίσουμε νὰ σοῦ δίνουμε σὲ λίγες μέρες καὶ βρῖσκεται δύσκολα: ἕκατὸν εἴκοσι δραχμές τὸ ἕνα! "Ἐχουμε δυὸ κόττες κι ἐλπίζω νὰ κάνουν ἀγὰ γιὰ τ' Ἀντωνάκι μου. Τοῦχω κρύψει λίγη ζάχαρη καὶ ρυζάκι καὶ στάρι, γιὰ πιὸ ὕστερα, πὸν

θὰ τρώῃ ψωμάκι. Τώρα παίρνει τὸ γάλα του σὲ κρέμα, τῆ μιὰ μὲ κόρν-φλάουερ καὶ μῆλο τριμμένο, τὴν ἄλλη μὲ γαλετίτσα. Τὸ μεσημέρι τοῦ κάνω χορτόσουπα μὲ ρυζάλευρο. Ἡ Παναγιά μοῦ τὸ φυλάει καὶ μεγαλώνει κανονικά. Τὸ θηλάζω ἀκόμα, πρωὶ καὶ βράδυ. Μὰ μεγαλώνει, ἀλήθεια, κανονικά; Περᾶσαμε ἕνα τρομερὸ ἐφιάλητ, μόλις τὸ παιδί ἔκλεισε τὸς τεσερεσιήμισυ μῆνες του. Μὰ ὄχι, δὲ θὰ μιλήσω τώρα γι' αὐτόν. Εἶναι πολὺ πρόσφατος, κι ἡ καρδιά μου ματώνει ἀκόμη. Ἡ Παναγιά μοῦ τὸ γλύτωσε τ' ἀγοράκι μου. Δέχομαι κάθε δοκιμασία. Ἐταξα τὴ θυσία τῆς πιὸ ἀτομικῆς μου ζωῆς. Μὲ πόση χαρὰ θὰ τὴν ὑποστῶ! Μοῦ μένει τ' ἀγόρι μου, τὸ παιδί μου! Κι εἶναι μιὰ ὑπερπλοῦσια πληρωμὴ!

Βράδυ τῆς ἴδιας μέρας

Πρὶν κλείσω ἀπόψε τὸ τετραῖδιο, ἄς θυμηθῶ τὴν ἐξέλιξή σου στοὺς ἔξη τελευταίους μῆνες. Στὸ τέλος τοῦ τέταρτου, ὅπως λένε καὶ τὰ βιβλία, κράτησες ὄρθιο πιὰ τὸ κεφάλι. Ἦταν μιὰ μέρα πὸν σ' ἔβαλα μπροῦντα στὸ κρεββατάκι. Ἀκούμπησες τὰ μικρὰ σου χεράκια κι ἀνασηκώθηκες, τεντώνοντας πρὸς τὰ πίσω τὸ κεφαλάκι. "Ἐνοιωσα τόση χαρὰ! Ἀπὸ τότε, στὸ κρεββατάκι, στὸν καναπέ, μόλις ἔπεφτες, στριφογύριζες πάντα καὶ σταματοῦσες σ' αὐτὴ τὴ στάση. Ἐτσι κοιμόσουνα καὶ τῆ νύχτα. Μάζευσες μάλιστα τὰ μικρὰ ποδαράκια καὶ τρούλωνες, σὰ βατραχάκι, τὸν πισινούλη. Φοβόμουνα στὴν ἀρχή, μὰ ὕστερα ἔμαθα πὼς ἔτσι κάνουν τὰ περισσότερα παιδάκια, κι ἡσύχασα. Ἦσουν πάντα ἀνήσυχο, ζωηρὸ κι εὐθυμο. Δὲν κοιμόσουν πολὺ, κι ὄλο στριφογύριζες κι ἀνασηκωνόσουν. Τὸς πέντε πρώτους μῆνες τὸ βάρος σου ἦταν

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο τεῦχος.

κανονικό, μὲ τὸ παραπάνω μάλιστα. Ὑστερα πηγαινες πιὸ ἀργά, ὁμως ὄλο και προχωροῦσες. Ποτὲ δὲν ἦσαν πολὺ παχύ, κι ὁμως οἱ γιατροὶ μούλεγαν πάντα: «Θρέψις ἀρίστη». Δὲν δίνουν, φαίνεται, σήμερα σημασία στὸ πολὺ πάχος. Λίγο χλωμὸ στήν ἀρχή—κληρονομιά ἀπὸ τὴ γενιά τοῦ πατέρα—ἀπόκτησες ὕστερα χρώμα καλό, και τώρα, τὶς χειμωνιάτικες ἠλιοφώτιστες μέρες, καθὼς σ' ἔβγαζα συχνὰ περίπατο, τὸ ἠλιόκαμα ἔχει κάνει τριαντάφυλλα τὰ γλυκά μαγουλάκια σου. Ἐννιάμισν μηνῶν τώρα, βαραίνεις 8.300 γραμμάρια. Ἴσως ὕστερεῖς, πάνω κάτω, μισὸ κιλό, γιατί μετὴν ὀδοντοφυΐα δὲν πῆρες βάρους μερικὲς ἑβδομάδες. Τὸ πρῶτο δοντάκι σου βγήκε μόλις συμπλήρωσες τοὺς ὀκτῶ μῆνες. Φούσκωναν ἀπὸ καιρὸ τὰ δοντάκια, κι ὄλο τὰ περιμέναμε. Ἀνησυχοῦσα λιγάκι, τ' ὁμολογῶ. Ὅμως εἶναι μόνο ἐνάμισν μῆνας π' ἄρχισαν, και βγήκαν κι ὄλας πέντε δοντάκια. Ἀργήσες λίγο, μὰ τὰχες ἔτοιμα ὄλα μαζί. Τὰ πρῶτα μαργαριτάρια σου, χρυσόμον ἀγόρι! ἄς τὰ δῶ νὰ στολίσουν, ὀλόκληρο περιδέραιο, τὸ μικροῦτσικο, κωμικὸ στοματάκι σου. Ἄς τὰ δῶ ὕστερα, στὰ ἔξη σου χρόνια, νὰ πέφτουν και νὰ ξαναφυτρώνουν, κι ὦ, ἄς μὴν πέσουν τὸ ὕστερο πέσιμό τους πρὶν δῆς και σὺ νὰ φυτρώνουν τὰ πρῶτα μαργαριτάρια στὸ στόμα τῶν παιδιῶν τῶν παιδιῶν σου. Νὰ ὁ παππούλης σου τώρα, μὲ πόσο καμάρι τὸ λέει: «Μὴν ἔβγαλε τ' Ἀντωνάκι κανένα καινούργιο δοντάκι; Γιατὶ χτὲς βράδν ἔπесе ἕνα δικό μου».

Παρασκευή, 19 Δεκεμβρίου 1941

Βράδν 7 ἡ ὥρα. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ φλυαρία ἀτέλειωτη, πὸν πλημμυρᾶ κάθε μέρα χαρὰ τὸ σπῆτι, ἔγειρες κουρασμένο στὸ κρεββατάκι σου κι ἐκοιμήθηκες. Φορεῖς τὴν κόκκινη πυτζαμούλα, πὸν τόσο ὠραία σου πάει, και κρατᾶς ἀκόμα στὸ χέρι τὸ κουταλάκι, πὸν δὲν ἐννοοῦσες νὰ παρατήσης, σὰν τέλειωσες τὸ φαγάκι σου. Σ' ἔγειρα ἀπαλὰ στὸ κρεββάτι, σὲ τύλιξα σὲ ζεστὰ σκεπάματα, σὲ σταύρωσα μετὴν εἰκονίτσα και, κλείνοντας τὴ λευκὴ κουνοπιέρα, σ' ἄφησα μοναχοῦλη στὴν κάμαρά σου. Ἡ γιαγιά λέει πὼς πιάνεται ἡ ψυχὴ της νὰ συλ

λογιέται πὼς εἶσαι μόνο σου σὲ σκοτεινὴ κάμαρα. Μὰ ἐγὼ ξέρω πὼς τὸ σκοτάδι δὲν ἔχει ἀκόμα καμμιά σημασία στὴν παιδικὴ σου ψυχὴ και πὼς ἐυκολύνει τὸν ὕπνο σου. Τὴ νύχτα, ἡ ἐνδιάμεση πόρτα εἶν' ἀνοιχτή, κι ἡ Νίτσα κοιμᾶται δίπλα σου και σηκωνόμαστε, δυὸ και τρεῖς φορές, πότε ἐκείνη και πότε ἐγὼ, γιὰ νὰ σὲ σκεπάσουμε. Ἐξακολουθεῖς νὰ κοιμᾶσαι μπρούμυτα κι ὄλο σέρνεσαι πρὸς τὸ μαξιλάρι και ξεσκεπάζεσαι. Πολλὲς φορές τὸ μαξιλαράκι γίνεται στρωῶμα και τὸ πρῶι εἶναι ὀλόβροχτο. Στὶς ἔξη κάθε πρῶι, σὰ ρολογάκι κουρνιασμένο, ξυπνᾶς κι ἡ πρῶτη σου κραυγὴ εἶναι ἕνα χαρούμενο «κά». Εἶναι ἡ πρῶτη συλλαβή, πὸν πρόφερες καθαρά, πέντε μηνῶν πάνω κάτω. Ἐαφνιάστηκα ἕνα πρῶι νὰ σ' ἀκούσω νὰ χαιρετᾶς τὸ φῶς μ' ἕνα «κά». Ἀπὸ τότε—εἶναι πιά πέντε μῆνες σχεδὸν—ἔμαθες κι ἄλλες πολλὲς συλλαβές: «μπά, μπά, μπά», και «πά, πά, πά, πάπ», «ντέ, ντέ, ντέ», «κούϊ, κούϊ», ὁμως σὰν ἀκούσεις τὸν πρῶτο σου ἐκεῖνο φθόγγο, τὸ «κά», ἡ μορφὴ σου φωτίζεται ὄλη και ἡ φωνὴ σου παίρνει θριαμβευτικὸς τόνους, ὅταν τὸν ξαναλές. Ἐπρόσεξα πὼς τὴν κάθε μιὰ συλλαβὴ τὴ λές μετὴν ἰδιαιτερὴ της διάθεση. Θυμωμένο φωνάζεις «ντὰ ντὰ», ἐνθουσιασμένο «τάτα», χαρούμενο «κά» και συνέχεια «ντὶν ντὶν ντὶν», ὅταν ἔχης κέφι γιὰ φλυαρία. Στὴν ἀρχὴ νόμισα πὼς ὁ φθόγγος «κά», πὸν πρωτόπες, ἦταν ἡ μίμηση ἐνὸς τραγονοδιοῦ «Κρὰ κρὰ κρὰ» πὸν σοῦλεγε ἡ Νίτσα. Ὅμως ἔμαθα πὼς κι ἄλλα παιδάκια τὸ λέν, κι ἔτσι νοιώθω πὼς ἦταν ἔκφραση κι ὄχι μίμηση, ἡ πρῶτη φωνητικὴ σου προσπάθεια, κατ' ἐθθειαν ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸ κόσμο. Τώρα, δέκα μηνῶν πιά, μιμῆσαι και λόγια, και κινήσεις πρὸ παντός. Ἀνοιγοκλείς τὰ χερᾶκια κρᾶζοντας «ἕνα ἕνα», δηλαδή «ἔλα ἔλα», κάνεις «ματάκια» και στρογγυλεύεις τὸ στόμα, ρουφώντας στίς δυὸ ἄκρες τὰ μάγουλα. Θαρρῶ πὼς ἡ σκέψη σου ἄρχισε νὰ δουλεύη καλά. Δὲν ἦσαν ἀκόμη ὀκτῶ μηνῶν και κατάλαβες πὼς ὅταν τραβᾶς τὸ κορδόνι ἀνάβει ἡ λάμπα και πὼς στὸν καθρέφτη μέσα εἶναι ἡ ἴδια καινούλα πὸν κάθεται στὸ κρεββάτι. Τὴ γιαγιά στὴ φωτογραφία τὴν ξέρεις καλά, κι ὅ-

ταν μπαίνης στὴν κάμαρα της, μόλις σοῦ ποῦμε ποῦ εἶναι ἢ γιατί, γυρίζεις στὸν τοῖχο καὶ κάνεις χαρὲς στὴν εἰκόνα. Θὰ γίνης ἔξυπνο, ἴσως. Μὰ ὄχι, δὲ θέλω νὰ γίνης πολὺ ἔξυπνο. Τρέμω τὴν κάθε ὑπερβολὴ πού δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴ γαλήνη. Δὲν πρέπει βέβαια ποτὲ νὰ περιορίζω—οὔτε καὶ μὲ τὴ σκέψη μου κάν—τὸν προορισμό σου. Νὰ γίνης ὅ,τι καλύτερο θέλει ὁ Θεός. Μὰ ἐγώ, περισσότερο κι ἀπὸ δόξα ἀκόμη κι ἀπὸ τιμὴ κι ἀρετὴ, γυρεύω γιὰ σένα τὴν εὐτυχία. Νὰ μὴ μ' ἀκούσης, νὰ μὴν ἐπηρεαστῆς, ἂν, μεγαλωμένο, διαβάσης μιὰ μέρα αὐτὰ τὰ λόγια. Εἶναι ἐγωισμὸς μητρικῆς καρδιάς. Νὰ γίνης πρῶτα καλός, νᾶχης ἕνα σκοπὸ ἀνθρωπιστικὸ στὴ ζωὴ, νὰ δικαιώσης τὸν ἐρχομό σου σ' αὐτὸ τὸν κόσμο. Ἡ εὐτυχία θᾶχῃ ἀξία μόνο ἂν εἶναι συνέπεια ἐνὸς τέτοιου προορισμοῦ.

Πέμπτη, 25 Δεκεμβρίου 1941

Τὰ πρῶτα Χριστούγεννά σου, ἀγόρι μου. Χτές, στὶς 24 τοῦ μηνός, ἔκλεισες δέκα μῆνες. Τὰ πρῶτα Χριστούγεννα τῆς ζωῆς σου, μικρὸ Ἑλληνόπουλό μου, κι εἶναι Χριστούγεννα σκλαβωμένα. Δὲν ἔχει κουραμπιέδες

τὸ σπίτι, οὔτε χαρὰ ἢ καρδιά. Μιὰ εὐχὴ μόνο σιγοφιθορίζει ὁ ἕνας στὸν ἄλλο: «Καλὴ λευτεριά!», «Καὶ τοῦ χρόνου ἐλευθεροί!». Κι ἐσύ, δυὸ χρόνων σχεδὸν τότε, νὰ βγῆς μὲ τὰ πρῶτα τρεμάμενα βήματά σου στὸ δρόμο μὲ μιὰ μικρὴ γαλανόλευκη σημαϊούλα στὸ χέρι. Σὲ καμμιά δεκαπενταετία χρόνια,—ἂν θέλῃ ὁ Θεός νὰ σὲ χαρίσῃ στὴ φτωχὴ μανούλα,—μαθητῆς Γυμνασίου, θὰ μαθαίνης γιὰ τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ ἐποχὴ, πού, ὅστερα ἀπὸ ἕνα λαμπρὸ μεσουράνημα τοῦ ἑλληνικοῦ μεγαλείου, ξαναζήσαμε τὸ 21.

Πῶς νὰ κρατήσῃ ἡ Ἱστορία σου ὄλες τοῦτες τὶς λεπτομέρειες; Πῶς νὰ πῆ γιὰ τὸ καρδιοχτύπι τῆς μάννας, πού τρέμει, μέρα τὴ μέρα, ἂν θὰ μπορέσῃ, καθὼς φωντῶνει ὄλο καὶ πιὸ πολὺ ἢ πεῖνα, νὰ μεγαλώσῃ τὸ σπλάχνο της; Θὰ μπορέσῃ νὰ πῆ γιὰ τὰ παιδάκια, πού ὄλο χλωμαίνουν γιὰ τὸς λείπει, μέρες ὀλόκληρες, τὸ ψωμάκι; Ἡ Ἱστορία χαράζει γραμμές, διαγράμματα μόνο. Μὰ οἱ φωτοσκιάσεις, τὰ ζωντανὰ σχήματα, τῆς ξεφεύγουν. Ἄς ἦταν νὰ τὰ κρατοῦσα ἐγώ, ὄλα τούτα, γιὰ χάρη σου, μέσα στὶς λίγες αὐτὲς σελίδες...

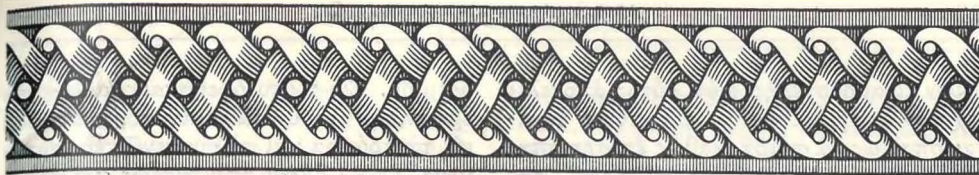
(Συνεχίζεται)

ΔΙΑΤΙ ΤΟΣΗ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ;

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Σ.Ε.Μ.Α., συνεπὲς πρὸς τοὺς τεταγμένους, διὰ τοῦ Ἰδρυτικοῦ αὐτοῦ Νόμου, σκοποῦς, ἐν οἷς καὶ ὁ τῆς καταβολῆς πάσης δυνατῆς φροντίδος διὰ τὴν ἐνημέρωσιν τῶν ἀσκουσῶν τὸ ἐπάγγελμα Μαιῶν ἐπὶ τῶν νέων προόδων τῆς Μαιευτικῆς Ἐπιστήμης, ἐζήτησε καὶ ἐπέτυχε παρὰ τῶν Διοικήσεων τῶν Μαιευτηρίων «Μαρίκα Ἡλιάδῃ» καὶ «Ἀλεξάνδρῃ» τὴν δωρεὰν χορήγησιν στέγης καὶ τροφῆς εἰς Μαίας ἐξ ἀπάσης τῆς Χώρας, ἐπιθυμούσας νὰ μετεκπαιθεθοῦν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρελθόντος θέρους. Καίτοι τοῦτο ἐγκαίρως ἐγνωστοποιήθη ὑπὸ τοῦ Σ.Ε.Μ.Α. ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ περιοδικοῦ «Ἐλευθώ» καὶ δι' ἄλλων μέσων, καὶ προσεκλήθησαν αἱ Μαῖαι νὰ ἐπωφεληθοῦν τῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ συμπληρώσουν τὰς ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης των γνώ-

σεις, ἐν τούτοις οὐδεμίαν ἀπολύτως προσήλθε πρὸς μετεκπαίδευσιν. Τὸ σημειώνομεν μετ' ἀπογοητεύσεως, διότι τὸ γεγονός τοῦτο δεικνύει ἀδιαφορίαν τῶν Μαιῶν διὰ τὰς νεωτάτας κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης των, ἄνευ τῶν ὁποίων δυσχερὲς ἀποβαίνει εἰς αὐτὰς ἡ ἀσκησις τοῦ ἐπαγγελματός των· συνιστῶμεν δ' ἐκθύμως εἰς τὰς Μαίας ὅπως ἄλλοτε δράττωνται προθύμως τοιούτων εὐκαιριῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς καταρτίσεώς των, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον τοιαῦται εὐκαιρίαι δωρεὰν μετεκπαιδεύσεως εἰς οὐδένα ἐπιστημονικὸν κλάδον προσφέρονται. Εἶναι κρίμα ὅτι αἱ Μαῖαι τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐπωφελοῦνται τοιούτων εὐκαιριῶν, ὅταν ἄλλοι ἐπιστήμονες ὑποβάλλωνται εἰς σοβαρὰς δαπάνας διὰ τὴν μετεκπαίδευσίν των.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΟΥ Σ.Ε.Μ.Α.

ΑΙ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΝΕΟΓΝΟΝ

Ἔπο

Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Παιδιάτρον, Ἐπιμελητοῦ Μαιευτηρίου «Μαρίκα Ἡλιάδην»

Ἡ μετάδοσις μολύσματος εἰς τὸ νεογνὸν καὶ ἡ ἐκδήλωσις ἐν συνεχείᾳ λοιμώξεως εἶναι ἰδιαιτέρως εὐχερῆς καὶ ἐπικίνδυνος. Εὐρισκόμενον μέχρι τῆς γεννήσεώς του εἰς περιβάλλον ἄσηπτον, φέρεται αἴφνης εἰς νέον περιβάλλον πού βρίθκει μικροοργανισμῶν, ἔναντι τῶν ὁποίων δὲν διαθέτει ἰσχυρὰ ὄπλα ἀμύνης.

Ἡ ἐκ τῆς μητρὸς μεταβιβασθεῖσα ἀνοσία εἶναι ἀτελής καὶ ὑφίσταται μόνον ἐφ' ὅσον ἡ ἰδία ἔχει ἀνοσοποιηθῆ καὶ μόνον δι' ὠρισμένον μικρὸν ἀριθμὸν νοσημάτων, ὅπως λ.χ. ἡ ἰλαρὰ ἢ ἡ ἀνεμευλογία. Διὰ τὰ πλεῖστα ὅμως τῶν συνήθων παθογόνων αἰτιῶν, ὅπως ὁ στρεπτόκοκκος, σταφυλόκοκκος, γονόκοκκος καὶ τὸ τετανικὸν βακτηρίδιον, τὰ ὁποῖα καὶ ἀποτελοῦν πραγματικὴν ἀπειλὴν δι' αὐτό, ἡ παροδικὴ καὶ ἀτελής ἔστω ἀνοσία δὲν ὑφίσταται ἢ εἶναι ὅλως ὑποτυπωδῶς ἀνεπτυγμένη, εἰς βαθμὸν μὴ ὑπολογίσιμον. Καὶ ἡ ἐπίκτητος ὅμως ἀνοσία, διὰ τῆς παραγωγῆς ἀντισωμάτων ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ νεογνοῦ, εἶναι ἀτελής. Ἐπὶ πλέον ὁ φραγμὸς τοῦ δέρματος καὶ τῶν βλεννογόνων εἶναι εἰσέτι εὐθραυστος, καὶ μία θύρα εἰσόδου ἄκρως ἐπικίνδυνος εὐρίσκεται ἀνοικτῆ, ὁ ὄμφαλός, ἔνθα ἐπιφανειακαὶ ἢ ἐν τῷ βάθει λοιμώξεις δυνατὸν νὰ ἀποτελέσουν ἀφετηρίαν γενικευμένης λοιμώξεως (σηψαιμίας).

Παράγοντες δρῶντες δυσμενῶς ἐπὶ νεογνῶν διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς μολύνσεως, εἶναι κινδύος οὗτος ὁ τοκετός, ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὰς πλέον ὀμαλὰς συνθήκας ἀποτελεῖ δοκιμασίαν, ἐπίσης δὲ ἡ προωρότης καὶ ἡ συγγενῆς ἐξασθένεισις, ἢ ὑπαρξίς ἀνοξαιμίας, αἱ κακὰ συνθήκαι περιθάλψεως, ὡς ἢ ὑπερ-

θέρμανσις καὶ ἡ ψῦξις, ἢ ὑπαρξίς διαμαρτιῶν διαπλάσεως καὶ ἡ ἔλλειψις ἀσήπτων ὄρων περιθάλψεως. Ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν δυσμενῶν παραγόντων ἐξηγεῖται καὶ ἡ τάσις γενικεύσεως τῶν λοιμώξεων ἐπὶ τοῦ νεογνοῦ.

Παθογόνα αἷτια. Ταῦτα εἶναι πολλά, μερικὰ δὲ ἐξ αὐτῶν τόσον διαδεδομένα εἰς τὸ περιβάλλον, ὥστε εἶναι σχεδὸν ἀδύνατος ἡ ἀποφυγὴ μολύνσεως τοῦ νεογνοῦ. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρεται τὸ μηκόνιον, τὸ ὁποῖον ἐνῶ κατὰ τὴν γέννησιν εἶναι στείρον μικροοργανισμῶν, ἐντὸς τοῦ πρώτου 24ώρου περιέχει βακτηρίδια. Εἶναι ἀληθές ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν μικροοργανισμῶν αὐτῶν διαβιοῦν σαπροφυτικῶς καὶ δὲν προκαλοῦν νοσηρὰς ἐκδηλώσεις, ὁ κίνδυνος ὅμως ὑφίσταται λόγω τοῦ ὅτι δύνανται ὑπὸ ὠρισμένας συνθήκας νὰ ἀποκτήσουν παθογόνον δύναμιν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἐργαστηριακὸς διαχωρισμὸς τῶν μικροοργανισμῶν εἰς παθογόνους καὶ μὴ, βάσει τῶν βιολογικῶν χαρακτήρων των, δὲν ἔχει ἀπόλυτον κλινικὴν σημασίαν. Μικροοργανισμοὶ συνήθως ὑπεύθυνοι διὰ τὰς λοιμώξεις ἐπὶ τῶν νεογνῶν εἶναι οἱ ἐξῆς: Πυογόνοι κόκκοι (σταφυλόκοκκος κατὰ κύριον λόγον, στρεπτόκοκκος, πνευμονιόκοκκος, γονόκοκκος). Πυοκυανικὸν βακτηρίδιον. Πρωτεύς. Σαλμονέλλα. Κολοβακτηρίδιον. Τετανικὸν βακτηρίδιον. Ὡχρὰ σπειροχαίτη. Βάκιλλος τοῦ Koch. Τοξόπλασμα. Ἐκ τῶν μυκήτων, τὸ ὠίδιον τὸ λευκάζον. Διάφοροι ἰοί.

Χρόνος μολύνσεως. Ἡ μόλυνσις δυνατὸν νὰ γίνῃ:

1) Πρὸ τοῦ τοκετοῦ. Ἡ διὰ τοῦ πλακοῦντος μετάδοσις μολύσματος εἰς τὸ ἔμ-

βρυον εἶναι δυσχερής, διότι οὗτος ἀποτελεῖ ἰσχυρὸν φραγμόν. Ἐν τούτοις τούτο δύναται σπανίως νὰ συμβῆ, καθὼς ἐπίσης σπανίως καὶ μέσῳ τοῦ ἀμνιακοῦ ὑγροῦ, πρὸ τῆς ρήξεως τῶν ὑμένων. Τοιοῦτοτρόπως δύναται νὰ μεταδοθῆ φυματίωσις, σύφιλις, τοξοπλάσμωσις καὶ παθήσεις τινὲς ἐξ ἰῶν, λ.χ. ἡ ἥπατίτις, πολιομυελίτις κ.ά. Πρὸ τοῦ τοκετοῦ ἐπίσης δύνατὸν νὰ μολυνθῆ τὸ ἔμβρυον ἐπὶ πρωίμου ρήξεως τῶν ὑμένων, ὅτε ὑπάρχει πιθανότης μολύνσεως τοῦ ἐναμνίου ὑγροῦ καὶ ἐξ αὐτοῦ μόλυνσις τοῦ ἔμβρυου, τὸ ὁποῖον εἶναι δύνατὸν νὰ παρυσιάξῃ κατὰ τὴν γέννησιν ὄχι μόνον δερματικὰς μολυσματικὰς ἐκδηλώσεις, ἀλλὰ καὶ βρογχοπνευμονίας ἐξ εἰσροφῆσεως ἐναμνίου ὑγροῦ.

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, ἐπὶ περιπτώσεων πρωίμου ρήξεως τῶν ὑμένων ἐπιβάλλεται ἡ ἐφαρμογὴ ἀντιβιώσεως εἰς τὸ νεογνόν, ἔστω καὶ ὅταν τοῦτο δὲν ἐμφανίζῃ σημεῖα λοιμώξεως.

2) Κατὰ τὸν τοκετόν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τοκετοῦ, ἰδίᾳ ὅταν οὗτος εἶναι ἐργώδης καὶ παρατείνεται ἡ ἐξώθησις, ὑπάρχουν πολλὰ πιθανότατες μολύνσεως, κυρίως διὰ τῆς εἰσροφῆσεως τῶν βλεννοδῶν ἐκκριμάτων τοῦ κόλπου. Ἄλλὰ καὶ ἕτεραι μολύνσεις εἶναι δυναταί, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἡ γονοκοκκικὴ ὀφθαλμία. Παραδέχονται ἐπίσης ὅτι ἐπὶ ἐργώδους τοκετοῦ δύνατὸν νὰ ἐπέλθουν μικρορρήξεις τοῦ πλακοῦντος, αἰρομένου τοιοῦτοτρόπως τοῦ πλακουντικοῦ φραγμοῦ, ὅποτε δύνατὸν νὰ μολυνθῆ τὸ ἔμβρυον εἴτε ἐκ παθήσεων τοῦ πλακοῦντος (φυματικαὶ ἀλλοιώσεις κτλ.) εἴτε ἐκ γενικευμένης νοσήσεως τῆς μητρός.

3) Μετὰ τὸν τοκετόν. Αἱ εὐκαιρίαι μολύνσεως μετὰ τὸν τοκετόν εἶναι συχναί. Ἡ μόλυνσις δύνατὸν νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ περιβάλλοντος χώρου, ἐκ τῆς χρήσεως ἀκαθάρτου ὑλικοῦ (θηλαί, λευχεύματα), ἢ ἐκ τῶν ἀτόμων ἅτινα ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ νεογνόν ὅταν ταῦτα πάσχουν ἢ εἶναι ἀπλῶς φορεῖς.

Τρόπος μολύνσεως. Αἱ θύραι εἰσόδου τῶν μικροοργανισμῶν εἶναι τρεῖς:

1) Τὸ δέριμα καὶ οἱ βλεννογόνοι. Τὸ νεογνόν ἔχει εὐθραυστον καὶ εὐπαθῆ ἐπι-

δερμίδα. Εἰς τοῦτο ὀφείλεται καὶ ἡ συχνὴ ἐμφάνισις πυοδερμιῶν, αἰτινες, ἰδιαιτέρως εἰς τὰ πρόωρα καὶ τὰ συγγενῶς ἐξησθημένα, ἔχουν τάσιν ἐπεκτάσεως καὶ ἐνίστε εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελέσουν ἀφετηρίαν γενικωτέρας λοιμώξεως. Πλὴν τῆς κοινῆς πυοδερμίας, ἀναπτύσσονται ἐνίστε ἐπὶ τοῦ δέρματος τῶν νεογνῶν σοβαρότεροι παθήσεις, ὅπως ἡ πέμφιξ, τὸ ἐρυσίτελας καὶ διάφοροι μικροβιακαὶ δερματίτιδες. Ἡ συφιλιδικὴ πέμφιξ ἔχει ὡς γνωστὸν ὅλας ἰδιαιτέρους χαρακτηριστάς. Ἡ ἐμφάνισις αἱμορραγικῶν ἐκδηλώσεων εἰς τὸ δέριμα, ὅταν αὐταὶ δὲν ὀφείλονται εἰς παθήσεις τοῦ αἵματος ἀπλῶς, εἶναι ἐκδηλώσεις γενικωτέρας, βαρείας συνήθως, λοιμώξεως.

Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ ληφθῶν ὑπ' ὄψιν αἱ μολύνσεις ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ, διότι εἶναι συχναὶ καὶ ἄκρως ἐπικίνδυναι. Ὁ κίνδυνος ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ὀμφαλικά ἀγγεῖα εἶναι εἰστέτι ἀνοικτὰ εἰς τὸ νεογνόν καὶ αἱ τοπικαὶ λοιμώξεις τοῦ ὀμφαλικοῦ κολοβώματος εὐχερῶς ἀπολήγουν εἰς γενικωτέρας σηπτικὰς καταστάσεις, καὶ ὅταν ἀκόμη αἱ τοπικαὶ ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ ἐκδηλώσεις εἶναι ἀσήμαντοι.

Τοῦτο ἰδιαιτέρως συμβαίνει ὅταν αἱ μολύνσεις ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ εἶναι πρώιμοι, ἐνῶ ἐπὶ ὀψίμων μολύνσεων ἐπικρατοῦν περισσότερον τὰ τοπικὰ φαινόμενα. Ἰδιαιτέρον εἶδος ὀμφαλικῆς μολύνσεως ἐπὶ νεογνῶν εἶναι ὁ τέτανος, τοῦ ὁποῖου καὶ ἡ πρόγνωσις εἶναι βαρυτάτη.

Ἐκ τῶν μολύνσεων τῶν βλεννογόνων ἀνεφέρθη ἤδη ἡ γονοκοκκικὴ ὀφθαλμία. Πλὴν αὐτῆς ὅμως, συνηθέστατα παρατηρεῖται καλοήθης ἐπιπεφυκίτις μὲ μικρὰν πυώδη ἔκκρισιν, ὀφειλομένη εἰς σαπροφυτικὰ αἴτια, ἐγκαθιστάμενα εἰς τὸν ἐπιπεφυκότα κατὰ τὸν τοκετόν καὶ προερχόμενα ἐκ τοῦ κόλπου. Ἐνίστε ἡ καλοήθης αὕτη ἐπιπεφυκίτις ἐπιπλέκεται μετὰ δακρυοκυστίτιδος.

Ἐκκρίσις καὶ ἐξοίδησις τῶν ἐπιπεφυκῶν μὴ ὀφειλομένη εἰς μικροβιακὰ αἴτια παρατηρεῖται πολλάκις κατόπιν ἐνσταλάξεων ἰσχυρᾶς ἀντισηπτικῆς διαλύσεως κατὰ τὴν γέννησιν. Ὁ βλεννογόνος τοῦ στόματος ἐπίσης ἀποτελεῖ συχνὰ σημεῖον ἀ-

ναπτύξεως λοιμώξεων, ἰδίᾳ ἐπὶ χειρισμῶν πρὸς καθαρισμὸν δῆθεν τῆς στοματικῆς κοιλότητος ἢ ἐκ χρήσεως ἀκαταλλήλων ἢ ἀκαθάρτων θηλῶν. Συνήθως ἐμφανίζονται ἐπιπολῆς διαβρώσεις τοῦ βλεννογόνου, ὅταν ὅμως ἐκδηλωθῶν φαινόμενα φλεγμονῆς, οὗτος καθίσταται ἐν τῷ συνόλῳ του ἐξερυθρος, δυνατὸν δὲ τότε νὰ ἐμφανισθῶν καὶ γενικὰ φαινόμενα. Ἀποτέλεσμα φλεγμονῆς τῆς στοματικῆς κοιλότητος εἶναι ἐνίοτε ἡ μόλυνσις τῶν σιελογόνων ἀδένων τοῦ νεογνοῦ (παρωτίς, ὑπογνάθιος, ὑπογλώσσιος ἀδὴν), ἥτις ἀποτελεῖ βαρεῖαν πάθησιν. Τέλος, ὁ στοματικὸς βλεννογόνος ἀποτελεῖ τὴν συνήθη ἔδραν ἀναπτύξεως τοῦ ὠιδίου τοῦ λευκάζοντος, ὅτε καὶ προκαλεῖται ἡ मुखιτῶδης στοματίτις, ἥτις οὐδέποτε πρέπει νὰ παραμεληθῆται, καθ' ὅτι δυνατὸν νὰ προκληθῶν ἐξ αὐτῆς γενικώτεροι ἐπιπλοκαί.

Εἰς τὰς μολύνσεις τοῦ δέρματος ἐπὶ νεογνῶν κατατάσσεται καὶ ἡ πυώδης μαστίτις, ὀφειλομένη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς ἀκόπους χειρισμοὺς ἐπὶ τῆς συνήθους διογκώσεως τῶν μαζικῶν ἀδένων ἐπὶ τῶν νεογνῶν.

2) Τὸ ἀναπνευστικὸν σύστημα. Ὁ ρινοφάρυγξ ἀποτελεῖ ἐν προκειμένῳ τὴν κυρίαν θύραν εἰσόδου. Τὰ διάφορα παθολογία αἴτια, εἰσπνεόμενα, ἐγκαθίστανται εἰς τὸν βλεννογόνον τῆς ρινὸς καὶ τοῦ φάρυγγος. Σημασία ἀποδίδεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὸ νεογνόν, καὶ τὸ μικρὸν βρέφος γενικώτερον, δὲν ὑφίσταται ἡ εὐνοϊκὴ ἐπίδρασις τῶν ἀμυγδαλῶν, ὅπως συμβαίνει ἐπὶ μεγαλύτερων βρεφῶν, διότι αὗται δὲν εἶναι εἰσέτι ἀνεπτυγμέναι. Ἐκ τοῦ ρινοφάρυγγος δυνατὸν ἡ μόλυνσις νὰ ἐπινεμηθῆ καὶ εἰς τὸ μέσον οὖς, τοῦτο δὲ εὐκολώτερον ἢ εἰς τὸ μεγαλύτερον βρέφος, λόγῳ τοῦ μεγαλύτερου εὗρους καὶ τῆς βραχύτητος τῆς εὐσταχιανῆς σάλπιγγος. Ἡ ὠτίτις ἥτις προκύ-

πτει ἀποτελεῖ ἐν βῆμα πρὸς τὴν μαστοειδίτιδα, τὴν μηνιγγίτιδα ἢ γενικωτέρας διαταραχάς.

Τὰς λοιμώξεις τοῦ ρινοφάρυγγος ἀκολουθοῦν λοιμώξεις τοῦ πνεύμονος. Αὗται προκαλοῦνται ἐπίσης ἐκ τῆς εἰσροφῆσεως ἐκκριμάτων ἢ γάλακτος ἐπὶ ἀναγωγῆς ἢ ἐμέτων καὶ βηχός, με ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν εἰς τὰ λεπτὰ βρογχίδια χαρακτηριστικῶν ἀντιδραστικῶν ἀλλοιώσεων, αἵτινες ἀποτελοῦν ἀφετηρίαν λοιμώξεων τοῦ πνεύμονος, λίαν ἐπικινδύνων.

3) Τὸ πεπτικὸν σύστημα. Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐντέρου εἶναι ἀσηπτον κατὰ τὴν γέννησιν. Ταχέως ὅμως, καὶ πρὸ τῆς παρόδου τοῦ 1ου 24ώρου, βρίθει σαπροφυτῶν, αἵτινα στεροῦνται λοιμογόνου δυνάμεως, δύνανται ὅμως ὑπὸ ὠρισεμένης συνθήκας νὰ ἀποκτήσουν τοιαύτην. Ἀλλὰ καὶ λοιμογόνα μικρόβια (τύπου δυσεντερίας), προερχόμενα ἐκ μολυνθέντος γάλακτος, δυνατὸν ταχέως νὰ ἀνευρεθῶν εἰς τὸ ἔντερον.

Ἡ ἐντερικὴ χλωρίς ἐξ ἄλλου τροποποιεῖται ταχέως.

Ὁ ἐντερικὸς βλεννογόνος ἀποτελεῖ συνήθως φραγμὸν εἰς τὴν διόδον τῶν μικροβίων ὑπὸ ὀμαλᾶς συνθήκας. Ἐν τούτοις εἰς τὴν νεογνικὴν περίοδον τοῦτο δὲν συμβαίνει. Ἐπὶ παραδείγματι ὁ βράκιλλος τοῦ Koch εὐχερῶς διαπερᾶ τὸ ἐπιθήλιον τοῦ ἐντέρου, εἰς τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο στηρίζεται καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ στόματος χορήγησις τοῦ ἀντιφυματικῆς ἐμβολίου (B.C.G.) ἐπὶ νεογνῶν. Ὅταν ὑπάρχουν ἀλλοιώσεις τοῦ ἐντερικοῦ βλεννογόνου συνεπείᾳ πεπτικῶν διαταραχῶν, ἡ διάβασις εἶναι πλέον εὐχερῆς. Τοιοῦτοτρόπως παρατηροῦνται βρογχοπνευμονίαι ἐπὶ ἐντερίτιδων, εἰς τὰς ὁποίας ἀνευρίσκονται μικροοργανισμοὶ τοῦ ἐντερικοῦ περιβάλλοντος, ἢ πνευλονεφρίτιδες ἐκ κολοβακίλλου, ἀπότοκοι πεπτικῶν διαταραχῶν.

ΚΛΙΝΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ ΝΕΟΓΝΩΝ

Ἡ πρώιμος διάγνωσις εὐνόητον ὅτι ἔχει ὕλως ἰδιαιτέραν ἀξίαν, πρῶτον διότι ἡ ἔγκαιρος ἐναρξίς τῆς θεραπείας ἔχει μεγαλύτερας πιθανότητος ἐπιτυχίας, καὶ δεύτε-

ρον διότι μόνον τότε εἶναι δυνατὴ ἡ ἀπομόνωσις τοῦ πάσχοντος νεογνοῦ πρὸς ἀποφυγὴν μεταδόσεως τῆς μολύνσεως καὶ εἰς ἕτερα νεογνά.

Ὁ χρόνος ἐπάσσεως εἶναι ἀκαθόριστος καὶ ποικίλλει κατὰ πολὺ. Δυνατὸν τὸ νεογνὸν νὰ φέρῃ κατὰ τὴν γέννησιν ἐκδηλώσεις λοιμώξεως ἐπὶ ἐνδομητρίου μολύνσεως ἢ δυνατὸν ἢ ἐναρξίς τῶν συμπτωμάτων νὰ εἶναι βραχεῖα ἢ μεμακρυσμένη, κυμαινόμενη ἀπὸ ἐλαχίστων ἡμερῶν μέχρις 6-10 ἢ καὶ περισσοτέρων ἐνίοτε. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον αἱ στατιστικαὶ νεογνικῶν λοιμώξεων τῶν Μαιευτηρίων δὲν εἶναι ἀκριβεῖς, διότι εἰς πλείστας περιπτώσεις ἢ ἐκδηλώσεις τῆς λοιμώξεως γίνεται ὅταν τὸ βρέφος δὲν εὐρίσκεται πλέον εἰς τὸ Μαιευτήριον.

ΓΕΝΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Τὰ γενικὰ φαινόμενα ἐπὶ νεογνικῆς λοιμώξεως εἶναι ποικίλα, πρωτεύουν δὲ τὰ ἑξῆς:

1ον) Ἐκ τῆς θερμομετρικῆς καμπύλης. Εἶναι δυνατὸν νὰ παρατηρηθῇ πυρετικὴ κίνησις, ἀλλὰ συχνότερον ἐπὶ νεογνῶν καὶ ἰδίᾳ προῶρων ἢ ἐξησθενημένων ἐμφανίζεται ὑποθερμία. Τοῦτο θεωρεῖται ἐπιβαρυντικὸν διὰ τὴν πρόγνωσιν, ἔχει δὲ μεγίστην ἀξίαν ἢ γνώσιν τοῦ φαινομένου.

2ον) Ἐκ τῆς καμπύλης τοῦ βάρους. Παρατηρεῖται σταθερῶς ἀνακοπὴ τῆς ἀνόδου ἢ καὶ πτώσις τῆς καμπύλης τοῦ βάρους. Εἰς περιπτώσεις τινὰς λοιμώξεων, ὅταν συμβαίνῃ παρακράτησις ὕδατος εἰς τοὺς ἰστούς παρατηρεῖται ἀνοδος τῆς καμπύλης τοῦ βάρους, ἢ ὅποια εἶναι, ὡς εὐνόητον, φαινομενικῆ. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ συμβῇ καὶ ἐπὶ θεραπείας διὰ κορτιζόνης.

3ον) Μεταβολὴ τῆς διαθέσεως καὶ τῆς ὄψεως τοῦ νεογνοῦ. Τὸ νεογνὸν μεταβάλλει διάθεσιν, ἐμφανίζει ἀνορεξίαν ἢ ἐμέτους, γίνεται ὠχρόν, ἐμφανίζεται ὑπνηλία, ἀπάθεια καὶ γενικὴ καταβολὴ αὐτοῦ. Ἀντιθέτως, δυνατὸν νὰ ἐμφανισθοῦν καὶ φαινόμενα διεγέρσεως, ἀνησυχία, ἐπὶ δὲ βαρειῶν καταστάσεων παρατηρεῖται τὸ τοξικὸν λεγόμενον προσωπεῖον, τὸ ὅποιον χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἐκφρασιν ἀπαθῆ, ἀδιάφορον, ὀφθαμοὺς ἀπλανεῖς, μολυβδόχρους χρῶσιν τοῦ δέρματος καὶ πηγὴν εἰσέχουσαν.

4ον) Πεπτικαὶ διαταραχαί. Συχνὸν

Κατὰ κανόνα αἱ λοιμώξεις τοῦ νεογνοῦ εἶναι γενικευμέναι καὶ αἱ ἀλλοιώσεις ἀφοροῦν τὰ πλείστα τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος.

Αἱ τοπικαὶ ἀλλοιώσεις διαφεύγουν πολὺ λάκις τὴν συνήθη κλινικὴν ἐξέτασιν, καὶ μόνον ἢ ὑπαρξίς τῶν γενικῶν φαινομένων δίδει λαβὴν πρὸς λεπτολόγον ἐξέτασιν καὶ ἀναζήτησιν τοπικῶν ἐκδηλώσεων. Ἐπὶ παραδείγματι, ἢ ὠτίτις ἢ ἢ πυελονεφρίτις, παθήσεις συχναί, ἀνακαλύπτονται διὰ τῆς ἐπισταμένης ἀναζήτησεώς των, ὅταν τὰ ὑπάρχοντα γενικὰ φαινόμενα δὲν ἐξηγοῦνται ἐκ τῆς ἀπλῆς συνήθους κλινικῆς ἐξέτασεως.

σύμπτωμα ἀποτελοῦν ἐπίσης αἱ πεπτικαὶ διαταραχαί. Πλὴν τῆς ἀδιαφορίας πρὸς θηλασμὸν καὶ τῶν ἐμέτων, ἐμφανίζονται κενώσεις ὑδαρεῖς ἢ βλενωδεις, ηὔξημένοι τὸν ἀριθμὸν.

5ον) Νευρικαὶ διαταραχαί, ὑπερτονία, ἀνησυχία, κρίσεις σπασμῶν ἢ ἀντιθέτως ὑπνηλία, νωθρότης καὶ γενικὴ καταβολή.

6ον) Εἰς τὸν ὄρρον τοῦ αἵματος ἀνευρίσκεται πολλακίς ὑπερχλωρραιμία. Ἐπίσης ἀνέρχεται ἢ ἀλκαλικὴ παρακαταθήκη. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ἀποφύεται ὁ χλωριούχος ὄρρος, συνιστᾶται δὲ χρῆσις ὄρρου σακχαρούχου ἢ δισανθρακούχου (bicarbonatée).

Ἡ φροντίς διὰ τὴν προφύλαξιν τοῦ νεογνοῦ ἐκ τῶν μολύνσεων πρέπει νὰ ἀρχίζῃ πρὸ τοῦ τοκετοῦ διὰ τῆς θεραπείας τῆς νοσοῦσης ἐνδεχομένως μητρὸς αὐτοῦ, ὡς π.χ. ἐπὶ περιπτώσεων συφιλίδος, φυματιώσεως, βλεννορροίας, τοξοπλάσμώσεως κτλ.

Κατὰ τὸν τοκετὸν ἐπίσης θὰ ἀποφευχθοῦν κατὰ τὸ δυνατὸν αἱ πρόωροι ἀναπνευστικαὶ κινήσεις, διὰ τῆς καταλλήλου μαιευτικῆς ἀγωγῆς κατὰ τὴν ἐκάστοτε περίπτωσιν.

Ἡ λεπτολόγος καὶ μὲ ὄλους τοὺς κανόνας τῆς ἀσψίας περιδεσις τοῦ ὀμφαλοῦ εὐνόητον ὅτι ἔχει ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν. Ἄλλὰ καὶ ἢ περιθάλψις γενικῶς τοῦ νεογεννήτου καὶ οἱ διάφοροι χειρισμοὶ οἱ

τινες θὰ ἐκρίνοντο τυχὸν ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἀνάνηψιν αὐτοῦ θὰ γίνουσι ἐπίσης ὑπὸ αὐστηρῶς ἀσήπτους ὄρους, μὲ ἄσηπτα ὑλικά, ἀποφευγομένου κατὰ τὸ δυνατὸν παντὸς βιαίου χειρισμοῦ, καθὼς καὶ τῆς προκλήσεως λύσεων τῆς συνεχείας τοῦ βλενογόνου ἢ τοῦ δέρματος.

Ἡ περιποίησις τῶν ὀφθαλμῶν μετὰ τὴν γέννησιν εἶναι προτιμότερον νὰ γίνεται δι' ἐνσταλάξεως ἀντισηπτικῆς τινοῦ διαλύσεως, παρὰ διὰ τῆς χρήσεως διαλυμάτων ἀντιβιοτικῶν, ἅτινα δὲν ἐπηρεάζουσι ὠρισμένας ἀνθεκτικὰς μορφὰς μικροοργανισμῶν.

Οἱ συγγενεῖς καὶ ἐπισκέπται ὀφείλουσι νὰ μὴ πλησιάζουσι τὸ νεογνόν ἐφ' ὅσον φέρουσι ἐκδηλώσεις ἔστω καὶ ἐλαφροῦ κοινῶν κρυολογήματος ἢ πάσχουσι ἐκ δοθηνώσεως ἢ ἄλλων μεταδοτικῶν ἀσθενειῶν. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει διὰ τὸν ἰατρὸν καὶ τὴν μαῖαν.

Ἐπὶ παθήσεων τῆς μητρός, εἰς τὰς πλείστας τῶν συνήθων περιπτώσεων τὸ νεογνόν δύναται νὰ παραμείνῃ πλησίον τῆς, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ ληφθοῦν ὠρισμένα προφυλάξεις, ὅπως ἡ χρῆσις ἀποστειρωμένης μάσκας ἐκ διπλῆς γάζης, ἢ ὅποια θὰ ἀλλάσσεται συχνά, καὶ ἡ ἐπιμελὴς καὶ συχνὴ πλύσις τῶν χειρῶν, καθὼς καὶ προσεκτικὸς καθαρισμὸς τῶν θηλῶν. Ἐπὶ ὑπάρξεως ἀνοικτῆς φυματιώσεως εἰς τὴν μητέρα, ἐπιβάλλεται ἀπολύτως καὶ εὐθύς μετὰ τὸν τοκετὸν ἡ ἀπομόνωσις τοῦ νεογνοῦ.

Ἀντιθέτως, ἐπὶ συφιλίδος τῆς μητρός, ἡ ἀπομόνωσις τοῦ νεογνοῦ ἔχει ἀξίαν μόνον ὅταν ἡ μήτηρ ἐμολύνθη κατὰ τὸ τέλος τῆς κηύσεως καὶ ἐφ' ὅσον φυσικὰ τὸ νεογνόν εἶναι ἀνέπαφον.

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραμονῆς τοῦ νεογνοῦ εἰς τὸ Μαιευτήριον, ὁ κίνδυνος τῆς λοιμώξεως εἶναι ἐπίσης μέγας, ἰδιαίτερος δὲ ὑφίσταται ὁ κίνδυνος τῆς μόλυνσεως ἐξ ἐτέρου πάσχοντος νεογνοῦ. Ἐχουσι περιγραφῆ ἀληθεῖς ἐπιδημιαὶ εἰς νεογνά Μαιευτηρίων ἢ Κλινικῶν. Τοῦτο βεβαίως εἶναι σπάνιον, δὲν σημαίνει ὅμως ὅτι πρέπει νὰ ἀγνοηθῇ.

Διὰ τὴν ἀποφυγὴν δυσαρέστων, ἐπιβάλλεται ὅλως ἰδιαίτερα καὶ σχολαστικὴ κα-

θαριότης καὶ ἐφαρμογὴ ἀσηψίας σχεδὸν χειρουργικῆς. Ἡ πλύσις τῶν χειρῶν πρὸ τῆς περιποιήσεως ἑνὸς ἐκάστου νεογνοῦ δέον ὅπως ἀποτελῇ κανόνα ἀπαράβατον. Ἡ χρῆσις πυκνῆς μάσκας ἐπίσης ἐπιβάλλεται ἀπολύτως. Ἡ μάσκα πρέπει νὰ καλύπτῃ καλῶς τοὺς ῥώθωνας καὶ τὸ στόμα καὶ νὰ ἀλλάζεται συχνά, ἀνά διώρον. Ἐπίσης ἐπιβάλλεται συχνὴ ἀλλαγὴ μπλούζας τόσον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὅσον καὶ τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ. Μπλούζα ἢ ὅποια ἐχρησιμοποιήθη εἰς ἐξωτερικὸν ἰατρεῖον ἢ εἰς θάλαμον ἀσθενῶν βρεφῶν, εὐνόητον ὅτι δὲν θὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς τμήματα ὑγιῶν νεογνῶν. Καλὸν εἶναι εἰς ἕκαστον θάλαμον νὰ ὑπάρχῃ ἰδιαίτερα μπλούζα, τὴν ὅποια φορεῖ ὁ ἰατρὸς ἐπάνω ἀπὸ τὴν συνήθη μπλούζαν του δι' ὅσον χρόνον θὰ ἐργασθῇ εἰς τὸν θάλαμον αὐτόν.

Ἐὰν δι' οἰονδήποτε λόγον ἐπιβάλλεται ἡ παραμονὴ νεογνῶν εἰς κοινὸν χώρον ἐπὶ μακρὸν διάστημα, ἰδεώδης εἶναι ἡ χρῆσις εἰδικῶν ὑαλίνων χωρισμάτων (boxes). Ἄλλα καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραμονῆς τοῦ νεογνοῦ πλησίον τῆς μητρός του ἐντὸς τοῦ Μαιευτηρίου—τοῦτο δὲ εἶναι προτιμότερον ἀπὸ τοῦ νὰ διαμένουν ὅλα τὰ νεογνά εἰς κοινὸν χώρον—ἰδεώδης εἶναι ἡ ὑπαρξίς καταλλήλου ὑαλίνου χωρίσματος, μέσῳ τοῦ ὁποίου τὸ βλέπουσι οἱ ἐπισκέπται.

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω, προϋποτίθεται ἐπίμονος προσπάθεια διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ προσωπικοῦ, καθὼς καὶ ὑπαρξίς ἐπαρκῶς εἰς ἀριθμὸν προσωπικοῦ καὶ τῶν ἀπαραιτήτων ὑλικῶν μέσων. Τοῦτο δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλον.

Λόγω ἀκριβῶς τῆς συχνότητος καὶ τῶν κινδύνων τῆς νεογνικῆς λοιμώξεως, τίθεται τὸ ἐρώτημα τῆς προληπτικῆς χρήσεως ἀντιβιοτικῶν, ἰδίως ἐπὶ προώρων καὶ συγγενῶς ἐξησθενημένων βρεφῶν, ἅτινα καὶ εἶναι ἰδιαίτερος εὐπαθῆ. Ἐν τούτοις ἡ ἀποψίς αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή, καὶ εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων δέον νὰ ἀποφευγεται, ἐφ' ὅσον βεβαίως τηροῦνται ἐπιμελῶς οἱ ὅροι ἀσηψίας εὐθύς ἐξ ἀρχῆς.

Ἡ ἄνευ λόγου χρῆσις ἀντιβιοτικῶν εἰς τὰ νεογνά ἔχει πλείστας ἀντενδείξεις. Οὕτω δυνατὸν νὰ στερηθῇ τὸ βρέφος κατὰ μέγα

μέρος τῆς εὐεργετικῆς δράσεως αὐτῶν, ἐὰν ἀργότερον ἤθελε παραστῆ ἀνάγκη. Ἡ ταιλαιπωρία ἐκ τῶν ἐνέσεων, ἰδιαίτερος εἰς τὰ μικρὰ πρόωρα, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, πρέπει νὰ ἀποφεύγεται κατὰ τὸ δυνατόν. Ἐκτὸς αὐτῶν, εἶναι δυσμενῆς ἢ ἐπίδρασις τῶν ἀντιβιοτικῶν ἐπὶ τῆς ἐντερικῆς χλωρίδος καὶ αὐξάνει ἢ δυνατότης ἀναπτύξεως μυκήτων, ὡς τοῦ ὠιδίου τοῦ λευκάζοντος.

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἡ προληπτικὴ χρῆσις ἀντιβιοτικῶν εἰς τὰ νεογνὰ περιόριζεται εἰς ὀλίγας μόνον περιπτώσεις. Τοιαύτη περίπτωσις εἶναι ἡ πρώιμος ρήξις τῶν ὑμένων ἢ ἀνυπαρξία ὄρων ἀσηψίας κατὰ τὸν τοκετὸν ἢ μετ' αὐτόν, ἢ ὑπαρξίς σαφῶν ἀτελεκτασικῶν φαινομένων, καθὼς ἐπίσης ἢ κατάποσις καὶ ἀποβολὴ βλενῶν, ὅτε ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς εἰσροφῆσεως αὐτῶν ἐντὸς τοῦ βρογχικοῦ δένδρου.

ΠΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΤΑΙ Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΝ

Ὁ Τζόφρεϋ Φίσερ, Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρ, προεκάλεσε σοβαρωτάτην διένεξιν ἐπειδὴ ἐζήτησεν ὅπως ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἀπαγορευθῆ διὰ νόμου. Αἱ κατηγορηματικαὶ αὐταὶ δηλώσεις προεκάλεσαν ζωηροτάτας ἀντιδράσεις, τόσον εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἰδίας τῆς Ἐκκλησίας ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἱατρικοὺς κύκλους καὶ εἰς τὸ κοινόν. Ὁ Θεσμός τοῦ γάμου, λέγει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἀποβλέπει μεταξύ ἄλλων εἰς τὸ νὰ δώσῃ εἰς τὰ παιδιά τὴν βεβαίτητα ὅτι γνωρίζουν τοὺς γονεῖς των, καὶ ἡ ἰδία ἐγγύησις δίδεται καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν. Ἡ προσφυγὴ ὅμως εἰς τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν ὑποσκάπτει τὰς ρίζας τῆς βεβαιότητος αὐτῆς. Ὁ Δόκτωρ Φίσερ προτείνει ὅπως ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις χαρακτηρισθῆ εἰς τὸ ἐξῆς ὡς «ἐγκληματικὴ ὕβρις». Κατ' αὐτόν, ὁ δότης ἀσεκεῖ ἕνα ἀδικαιολόγητον ρόλον, δημιουργῶν ἐκ τῶν προτέρων παιδιά πού θὰ τοῦ μείνουν ἀγνωστα καὶ διὰ τὰ ὅποια δὲν θὰ ἔχη κανενὸς εἶδους εὐθύνην. Τοιαύτη πράξις ἐκ μέρους του εἶναι «πολύ περισσότερον ἀνεύθυνος» καὶ «πολύ ὀλιγώτερον ἀνθρώπινος» ἀπὸ τὴν μοιχείαν.

Γεγονὸς εἶναι ὅτι, ἂν ὄχι ὅλον, τμήμα πάντως τοῦ ἀγγλικοῦ ἱατρικοῦ σώματος διστάζει ν' ἀποδεχθῆ τὰς ἠθικὰς θέσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἀλλὰ καὶ ὠριμένοι ἱερεῖς ἀκόμη ἔχουν τὴν γνώμη ὅτι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ὁ καλύτερος τρόπος διὰ νὰ σωθοῦν οἱ ἄτεκνοι γάμοι εἶναι ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν ἐπιστήμη, ὥστε νὰ ἡμπορεῖ ἐν ζεύγος νὰ ἀποκτήσῃ παιδιά. Οἱ ὀπαδοὶ μάλιστα τῆς ἀπόψεως αὐτῆς φθάνουν μέχρι τοῦ σημείου νὰ ὑποστηρίζουν ὅτι εἶναι πολὺ περισσότερον σύμφωνος πρὸς τὸ «χριστιανικὸν πνεῦμα» ἀπὸ ὅ,τι εἶναι αἱ ἀποδοκιμασίαι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ἡ ἐφημερίς «Στάρ» ἠρώτησε διαφόρους πολιτάς διὰ τὸ τί φρονοῦν περὶ τοῦ ζητήματος. Μία Ἀγγλὶς πού ἔχει τέκνον διὰ τεχνητῆς γονιμοποίησεως εἶπεν ὅτι συνιστᾷ τὸν τρόπον αὐτόν, με σπερματοδότῃ μόνον τὸν σύζυγον, πρὸς ὅλα τὰ ζεύγη τὰ ὅποια δὲν δύνανται νὰ ἀποκτήσουν τέκνα διὰ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ. Ἄλλά, συνέχισεν, εἰμὶ ἐναντίον τῆς περιπτώσεως κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ δότης εἶναι ἀνώνυμος. Ἡ κόρη μου ὁμοιάζει τοῦ πατέρα της καὶ κατέχει πολλὰ ἐκ τῶν χαρακτηρισμάτων

τοῦ χαρακτήρος του». Ἡ Δάφνη Χῶλ, ἀπὸ τὸ Οὐεστμίνστερ, μῆτερα τεσσάρων τέκνων, παρεδέχθη ὅτι εἶναι πολὺ πικρὸν δι' ἐν ζεύγος νὰ στερῆται τέκνων. Προτείνει ὅμως εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὴν υιοθεσίαν. Δύο ἄλλαι μητέρες, αἱ Κάρολ Μπέρναντ καὶ Παμέλα Μούρ, συνεφώνησαν μετὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, θεωροῦσαι μὴ θρησκευτικὴν πρᾶξιν τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ἀγγλοὺς σύζυγους, ὡς π.χ. οἱ διακοσμηταὶ Λεονάρδος Μπῶλ καὶ Ρίχη Ράιτ, ἀμφότεροι ἀπὸ τὸ Δυτικὸν Νόργουντ, μᾶλλον συμφωνοῦν μετὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον.

* *

Αἱ ἀγγλικά ἐφημερίδες ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Καντέρμπουρ, Δρος Φίσερ, διότι ἐζήτησεν ὅπως χαρακτηρισθῆ ὡς παράνομος ἢ τεχνητὴ γονιμοποίησις. Ἡ ἐφημερίς «Νταϊηλ Μαϊηλ» γράφει: «Ἡ μοιχεία δὲν ἀποτελεῖ ἀδίκημα, καὶ δεδομένου ὅτι ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις δὲν εἶναι οὔτε κἀν μία μορφή μοιχείας, θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ἀποδεχθῆ ὁ νομοθέτης τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἄποψιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου». Ἐξ ἄλλου, ἡ ἐφημερίς «Νταϊηλ» Ἐξπρές» τονίζει: «Διατὶ τόση σκληρότης ἐκ μέρους τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Καντέρμπουρ; Μία γυναῖκα, χωρὶς νὰ πταίῃ, δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίσῃ τὴν χαρὰν τῆς μητρότητος. Ἐκείνη καὶ ὁ σύζυγός της ἐπιθυμοῦν νὰ ἀποκτήσουν παιδί. Ἡ σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἐξέλιξις ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἱατρὸν νὰ τοὺς δώσῃ τὴν χαρὰν αὐτῆν. Τοῦτο, ὅμως, κατὰ τὴν γνώμη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, θὰ πρέπει νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἀδίκημα. Φαίνεται ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔχει χάσει τὴν ἐπαφὴν μετὰ τὴν πραγματικότητα». Τέλος, τὸ «Νταϊηλ Σκέτς» προσθέτει: «Ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχον ἀρκετὰ ἀδίκηματα, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρ θέλει νὰ ἐπινοήσῃ ἀκόμη ἕν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κἀνεί μὲν σφάλμα. Ἀπασχολούμενος μετὰ θεωρητικὰ χριστιανικὰ προβλήματα, παραγνωρίζει τὴν θαυμασίαν καὶ τόσον ἀνθρωπίνην πλευρὰν τοῦ θαύματος τῆς τεχνητῆς γονιμοποίησεως καὶ τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀγάπην πού προσφέρει τὸ θαῦμα αὐτὸ εἰς ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ δὲν θὰ εἶχεν ἄλλως ὀλανδήποτε ἔνοιαν».

ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΣΜΟ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Υπό

M^{RS} A. FLANDERS DAMPEER

Πολλές φορές σ'άν γιατροί, σ'άν δάσκαλοι, σ'άν πνευματικοί ή μητέρες θά ρωτηθήκατε φιλικά ή επαγγελματικά για τὸ παιδί τοῦ φίλου σας, μὰ ὄχι λιγώτερες φορές θά ἀπασχόλησε καί σ'ας τοὺς ἴδιους τὸ θέμα ποὺ θά μελετήσωμε. «Γιατρέ μου, ἕνα μεγάλο κακὸ μοῦ συμβαίνει: συνέλαβα τὸ παιδί μου νὰ ἀννανίζεταί. Τί νὰ κάνω;»

Γύρω ἀπ' αὐτὸ τὸ θέμα ὑπάρχουν ἀρκετὲς γνώμες, τίς ὁποῖες πιστεύουν χιλιάδες ἄνθρωποι.

Τοῦτο τὸ θέμα ἐπρωτίμησα, διότι εἶναι μᾶλλον παιδαγωγικὸ παρά ἰατρικόν.

Εἰς τὴν προσπάθειάν μου νὰ συγκεντρώσω ἀπὸ τὴν βιβλιογραφία ἀρκετὲς ἀπόψεις ἀπέτυχα, δεδομένου ὅτι τόσον τὰ ἰατρικὰ ὅσον καί τὰ παιδαγωγικά βιβλία μας ὀλίγον περὶ αὐτοῦ ἐνδιατρίβουν.

Ἄς μελετήσωμε τὸ θέμα ἀπὸ ἰατρικῆς πλευρᾶς πλέον.

Ἀννανισμὸς εἶναι τὸ ἄγγισμα τῶν γεννητικῶν ὀργάνων μὲ σκοπὸ τὴν αἴσθησι ποὺ δημιουργεῖται.

Ἐρωτᾶται ὅμως κανεὶς, πῶς τὸ παιδί εἰς τοιαύτην ἡλικίαν, δηλαδὴ δύο, τριῶν, πέντε ἐτῶν, μπορεῖ νὰ αἰσθάνεται;

Εἶναι δύσκολο γιὰ τοὺς μεγάλους νὰ παραδεχθοῦν ὅτι ἕνα τόσο μικρὸ παιδί ἔχει σεξουαλικὲς αἰσθήσεις καί ὅτι ἐγγίζοντας τὰ γεννητικὰ ὄργανα μπορεῖ νὰ ἔξη σεξουαλικὴν εὐχαρίστησι.

Αὐτὸ ὅς μὴ φαίνεται παράξενο.

Ἡ φύσις ἔδωσε τὸ δικαίωμα στὰ παιδιά νὰ ἔρευνοῦν. Μαθαίνουν καί ἐρωτοῦν πολλάκις μετ' ἐπιμονῆς γιὰ τὸν καινούργιο κόσμον γύρω· ἔτσι περιφέρουν τὰ χέ-

ρια τους στὸ σῶμα τους, παίζουν μὲ τὰ δάκτυλά τους, χαϊδεύουν κάθε τι γύρω ἔμψυχο ἢ ἄψυχο ποὺ τοὺς προκαλεῖ περιέργειαν ἢ αἴσθησι. Χώνουν τὰ χέρια τους εἰς τοὺς ρώθωνας ἄλλων ἢ εἰς τὸν ὀμφαλὸ τους. Στὴν ἔρευνα αὐτὴ συναντοῦν τὰ γεννητικὰ τους ὄργανα, τὸ ἄγγισμα τῶν ὀπιοῶν ὄλως τυχαίως τοὺς προκαλεῖ αἴσθησιν, αἴσθησιν τοιαύτης εὐχαριστήσεως, τὴν ὁποῖαν ἀσυναίσθητως ἐπαναλαμβάνουν. Ἀννανίζονται.

Τὸ φῦλον δὲν παρουσιάζει ἐξαιρέσιν. Πολλές φορές ἀρχὴν ἢ ἀφορμὴν στὴν ἀνακάλυψι αὐτὴ δίδουν στενὰ ρούχα, πολλὰ παιχνίδια, ὅπως ἡ τσουλήθρα, εἰς μεγαλύτεραν ἡλικίαν τὸ ποδήλατο ἢ εἰς νηπιακὴν τοιαύτην ἢ κακὴ συνήθεια τῶν γονέων ἢ τῶν παιδαγωγῶν νὰ παίζουν μὲ τὰ γεννητικὰ ὄργανα τῶν μικρῶν.

Ὁ ἀννανισμὸς δὲν φέρνει καμμία βλάβη στὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε τὸν κάνει ἀνίκανο γιὰ γάμο. Δὲν προκαλεῖ ἠλιθιότητα. Δὲν εἶναι διαστροφὴ ἢ κάτι ποὺ πρέπει νὰ τὸ ἀντιμετωπίζουμε μὲ ἀπέχθεια ἢ φόβο.

Ὅλα τὰ μικρὰ παιδιά ἀννανίζονται· εἶναι κάτι ποὺ πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε πῶς θά συμβῇ. Ὁ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀννανισμὸς δὲν πρέπει νὰ προξενῇ καμμίαν ἀνησυχίαν· ὅταν ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις, αὐτὸ σημαίνει πῶς γιὰ κάτι τὸ παιδί ἀνησυχεῖ, κάτι τὸ παιδί αἰσθάνεται, εἶναι δὲ ὁ ἀννανισμὸς τὸ καταφύγιο οὕτως εἰπεῖν τῆς ἀνησυχίας αὐτῆς.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλάπτει εἶναι ἡ αἰτία ποὺ προκαλεῖ τὸν ἀννανισμὸ, ἢ ἀνησυχία ἢ ὁ φόβος, ἢ ὑπερέντασις, αἰτίες οἱ ὁποῖες

πολλάκις αὐξάνονται ἀκόμη περισσότερο προστιθεμένου τοῦ φόβου ἢ τῆς ἀνησυχίας τῶν γονέων.

Ὅταν οἱ γονεῖς ἀνησυχοῦν, τὰ προβλήματα τοῦ παιδιοῦ αὐξάνουν.

Ὡστε ὁ ἀνυπομονετικὸς εἰς μετρίαν χρῆσιν πρέπει νὰ ἀγνοῖται ἀπὸ τοὺς γονεῖς. Εἰς μεγάλων βαθμῶν πρέπει νὰ μᾶς κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὄχι χάριν τῆς σωματικῆς βλάβης τοῦ παιδιοῦ, ἀλλὰ χάριν τῆς ψυχικῆς ὁμαλότητος καὶ εὐτυχίας αὐτοῦ, συναισθήματα ποὺ ἔχουν διαταραχθῆ.

Ἴσως νὰ εἴσθε ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ποὺ μεγαλώνουν πιστεύοντας, ἀπὸ τότε ποὺ ἤσαστε ἀκόμα παιδί, ὅτι ὁ ἀνυπομονετικὸς εἶναι κάτι κακὸ, κάτι ἀρρωστημένο, κάτι ποὺ φέρνει τὸ στίγμα τῆς ντροπῆς.

Εἶναι λοιπὸν ἐπόμενο νὰ ἀνησυχῆτε ὅταν ἀνακαλύψετε ὅτι τὸ παιδί σας ἀνανησυχῆται. Φυσικὰ τότε θὰ προσπαθῆτε μὲ κάθε δραστηριότητα νὰ σταματήσετε αὐτὸ τὸ κακὸ. Τὸ δραστηριὸν αὐτὸ μέσον νὰ εἴσθε βέβαιος ὅτι θὰ προκαλέσῃ μεγαλύτερο κακὸ. Ἄς μελετήσωμε τὸ γιατί.

Εἶπαμε ὅτι φυσικὸ εἶναι τὸ παιδί νὰ πιάνη τὰ γεννητικὰ του ὄργανα. Ἄναφραμε ἐπίσης, ὅτι τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνησυχίας, ψυχικῆς διαταραχῆς, φόβου, ἀπογοητεύσεως ἢ ἄλλου δυσαρέστου συναισθηματός. Γιὰ τὸ παιδί δὲ ἡ μόνη ἀγάπη, τὸ καλύτερον καταφύγιον εἶναι οἱ γονεῖς του. Τὸ χαμόγελό σας τὰ ἀνακουφίζει καὶ ἡ σκέψις σας χαράσσεται βαθιὰ στὴν ψυχὴ καὶ στὸ μυαλό του αἰώνια. Ἄς μὴ τὸ φανερώνη. Βλέπουν· βλέπουν, ἀκοῦν καὶ σιωποῦν.

Σκεφθῆτε λοιπόν, ἂν ἐσεῖς, τὸ μόνο στήριγμά τους, δὲν τοὺς δείξετε τὴν ἀγάπην σας τὴν στιγμὴν ποὺ σᾶς χρειάζονται, τί νέα διάσπασις συναισθημάτων ἐπέρχεται. Πόσοι νέοι φόβοι συσσωρεύονται στοὺς παλιούς, καὶ τί κατάρρευσις ὅταν ἀπὸ σᾶς ποὺ περιμένει νὰ τὸ ἐπαινέσετε ἀκούσῃ κατηγορία, ὅταν τοῦ πῆτε πῶς αὐτὸ ποὺ κάνει εἶναι κακὸ, ἄρα καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιο εἶναι κακὸ. Ἀρχίζει τότε νὰ αἰσθάνεται ἐνοχλή. Τότε ἀρχίζει νὰ ἀνησυχῆ. Ἡ εὐτυχία του, ὅλη του ἡ ζωὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν φροντίδα ποὺ παίρνουν γι' αὐτό, καὶ

θὰ τὸ φροντίζουν τότε μόνον ὅταν τὸ ἀγαποῦν.

Αὐτὰ τὰ συναισθήματα, ἐνοχλή-ἀνησυχία-φόβος, κορυφώνονται σὲ μιὰ γενικὴ σύγχυσις. Ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς στενοχώριας τοῦ παιδιοῦ, καθὼς καὶ τὴν βαθύτερη αἰτία γιὰ τὰ προβλήματα τῆς διαγωγῆς του.

Ἀποτελοῦν ἐπίσης αἰτίαν γιὰ ἄλλα προβλήματα, ὅπως ἐπιπτώσεις, ἀσυνήθη ξεσπάσματα νεύρων, νὰ οὐρῆ τὸ βράδυ στὸ κρεβάτι του, νὰ βυζαίνει τὸ δάκτυλό του σὲ προχωρημένη ἡλικία κλπ.

Αὐτὰ τὰ συναισθήματα μπορεῖ νὰ εἶναι αἰτία γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἑνὸς ἐνδοσκοπικοῦ τύπου, μιᾶς παθολογικῆς ὑγιεινῆς προσωπικότητος, ἀποτελέσματα μὲ τὰ ὅποια μερικὲς φορὲς κατὰ λάθος βαρύνουν τὸν ἀνυπομονετικὸν.

Πῶς λοιπὸν θὰ μπορούσαμε νὰ διορθώσωμε μίαν τοιαύτην κατάστασιν;

Γιὰ νὰ βοηθήσωμε τὸ παιδί, κατὰ πρῶτον πρέπει νὰ πάψωμε ν' ἀνησυχούμε. Ὅταν ἐμεῖς ἔχωμε νικήσει τὴν ταραχὴν μας, τότε θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ τοῦ φανοῦμε χρήσιμοι.

Ἀντιγράφω κατωτέρω μερικὲς ὁδηγίαι τῆς Ἰσαβέλλας Τζόνσον, Ἀμερικανίδος καθηγητρίαις καὶ διεθνούς φήμης παιδαγωγοῦ :

α) Δώσατε στὸ παιδί τὴν βεβαιότητα ὅτι εἶναι ἀσφαλισμένο καὶ ὅτι εἶναι καλὸ παιδί.

β) Ἀποφύγετε κάθε λέξην ἢ ἐνέργειαν ποὺ θὰ μπορούσε νὰ φοβίσῃ τὸ παιδί ἢ νὰ τὸ κἀνῃ νὰ ντραπῆ.

γ) Φροντίσατε νὰ ἔχη ἀρκετὲς εὐκαιρίας νὰ κἀνῃ καλοὺς φίλους καὶ νὰ κατὰγίνεται μὲ πράγματα ποὺ τοῦ κινοῦν τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐὰν δείχνῃ κάποιον ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον, ἀφήσατε το νὰ τὸ ἀκολουθήσῃ.

δ) Ἀπαντήσατε τοῦ στα ἐρωτήματά του καὶ σ' ἐκεῖνα ποὺ ρωτᾶει τὸ ἴδιο καὶ σ' ἐκεῖνα ποὺ τὸ ἀπασχολοῦν φανερά, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ τὰ ἐκφράσῃ.

ε) Ἀφήσατε τὰ παιδιά ἀντιθέτου φύλου νὰ παρακολουθοῦν τὸ ἕνα τὸ ἄλλο ὅταν γδυθοῦν. Ὅσο μικρὸ καὶ ἂν εἶναι ἕνα παι-

δι 2, 3 καὶ 4 ἐτῶν, δώστε του κάθε ἐξήγησι, ὅταν δείχνῃ ἐνδιαφέρον καὶ ἀπορία γιὰ τὶς διαφορὰς τῶν φύλων. Πέστε του μὲ ἕναν ἐντελῶς τυχαῖο καὶ φυσικὸ τρόπο, ὅτι τὰ ἀγόρια καὶ οἱ ἄνδρες ἔχουν ἕνα πέος καὶ ὅτι τὰ κορίτσια καὶ οἱ γυναῖκες ἔχουν ἕναν κόλπο.

ς) Ἀπαντήστε στὶς ἐρωτήσεις του γιὰ τὰ μωρὰ μ' ἕναν τρόπο πὺ μπορεῖ νὰ τὸν καταλάβῃ.

Ἔτσι, ἐὰν ἡ φυσικὴ του περιέργεια ἰκανοποιητῆται, σὲ κάθε στάδιο ἀναπτύξεως, θὰ ἔχῃ περισσότερες πιθανότητες νὰ ἀποκτήσῃ μίαν ὁμαλὴ καὶ ὑγιᾶ ἀντίληψι γιὰ τὴν σεξουαλικὴ ζωὴ καὶ νὰ ἀποφύγῃ ὅλες τὶς παγίδες τῆς ἀνησυχίας, τοῦ φόβου καὶ τῆς συγχύσεως, πὺ τόσο συχνὰ εἶναι συνδεδεμένες μὲ τὸ θέμα αὐτὸ.

«Νὰ βροῦμε μιά τιμωρία», ἀσφαλῶς θὰ ψιθυρίξῃ κάποιος ἀπὸ σᾶς. Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἀπησχόλησε ἀρκετοὺς μελετητάς.

Κάθε τιμωρία, εἴτε μὲ λόγια εἴτε μὲ βία, ἢ ἀκόμα μιά ἀπλῆ παρατήρησι, θεωρεῖται ὡς ἕνα μέσο ἐντελῶς ἀπερίσκεπτο. Διότι τὸ παιδί, ἀναγνωρίζον ἐνδόμυχα τὴν πρᾶξι του, αἰσθάνεται ἔνοχο, καὶ δυνατόν νὰ πιστεῦῃ ὅτι εἶναι κακὸ καὶ ἀνόητο.

Πιθανὸν τὸ παιδί νὰ ἔχῃ δυνατότερα συναισθήματα ἔνοχης γι' αὐτὴ τὴν πρᾶξι πὺ κάνει παρὰ γιὰ ὅ,τι δήποτε ἄλλο κάνει. Οἱ ἰδέες του ὅμως εἶναι ἀόριστες καὶ μπερδεμένες καὶ ἡ φαντασία του ζωντανή.

Μπορεῖ νὰ φτειάξῃ εἰκόνες γιὰ φοβερὰ πράγματα πὺ θὰ τοῦ συμβοῦν, ἐπειδὴ τοῦ δίνεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι εἶναι ἀνόητο. Ὡστε διὰ τῆς τιμωρίας σπέρνομε τοὺς σπόρους γιὰ περισσότερους φόβους καὶ ἀνησυχίας καὶ μεγαλώνουμε τὶς δυσκολίες γύρω ἀπὸ τὰ συναισθήματά του.

Ἐνας ἄλλος λόγος πὺ μᾶς ὑποχρεώνει νὰ ἀποφύγωμε τὴν τιμωρία εἶναι, ὅτι διὰ τῆς ἀντιλήψεως αὐξάνουμε καὶ ἐπιβεβαιώνουμε τὸν φόβο ὅτι τὰ γεννητικὰ ὄργανα μποροῦν νὰ πάθουν κάποια βλάβη. Πολλὰ παιδιὰ ἀνησυχοῦν μὲ τὴν ἰδέα ὅτι τὰ γεννητικὰ τοὺς ὄργανα παρουσιάζουν κάποιο ἐλάττωμα ἢ κάποια ἔλλειψι.

Ὅταν τὰ παιδιὰ καταλάβουν γιὰ πρώτη

φορὰ τὴν διαφορὰ τῶν φύλων, εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ περάσουν δύσκολες στιγμές.

Ἐνα μικρὸ κοριτσάκι π.χ. συχνὰ ρωτᾷει γιὰτὶ δὲν ἔχει κι' αὐτὴ πέος, ὅπως ὁ μικρὸς της ὁ ἀδελφός, καὶ στὰ παιχνίδια της μπορεῖ νὰ δείξῃ τὴν ἐπιθυμία της αὐτὴ νὰ ἔχῃ πέος.

Πολλὲς φορὲς τὰ κορίτσια πιστεύουν ὅτι ἔχουν πάθει κάποια βλάβη ἢ ὅτι κάτι δὲν εἶναι σωστὸ ἢ εἶναι ἀτελὲς ἢ λείπει ἀπὸ αὐτές.

Τὰ ἀγόρια ἐπίσης ἔχουν τὶς ἴδιες σκέψεις, ὅταν βλέπουν τὰ κορίτσια, καὶ φοβοῦνται κατὰ συνέπειαν μήπως τὸ ἴδιο πρᾶγμα συμβῇ καὶ σ' αὐτά.

Μὲ τὸ νὰ τιμωροῦμε τὸν ἀνυανισμό, δὲν κάνουμε παρὰ νὰ μεγαλώνουμε τοὺς φόβους τῶν παιδιῶν. Ἐκεῖνο πὺ τοὺς χρειάζεται εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο: διαβεβαίωσι τῆς ὑγιούς των καταστάσεως.

Ὁ ἀνυανισμὸς δὲν πρόκειται νὰ προξενήσῃ ἀνησυχία στὰ παιδιὰ, ἐὰν τοὺς δοθῇ ἡ σωστὴ διαβεβαίωσις, παρὰ ἐὰν τὰ τιμωρήσωμε.

Οἱ ἀπειλὲς εἶναι κι' αὐτὲς τρόπος τιμωρίας. Οἱ ἄνθρωποι πιστεύουν πολλὲς φορὲς ὅτι τὸ νὰ τιμωρήσῃς ἕνα παιδί σημαίνει νὰ τοῦ κάνῃς κάτι πὺ νὰ τὸ αἰσθανθῇ κάπως ὀργανικά, ἐνῶ ἡ ἀπλῆ ἀπειλὴ ὅτι θὰ τὸ τιμωρήσῃς δὲν εἶναι τιμωρία στὴν πραγματικότητα.

Τὸ νὰ χρησιμοποιοῦν οἱ γονεῖς ἀπειλὲς γιὰ νὰ ἀναγκάζουν τὰ παιδιὰ νὰ σταματήσουν νὰ ἀνυανίζονται εἶναι ἕνα μέσον πολὺ διαδεδομένον.

Μελέτες ἔχουν ἀποδείξει, ὅτι καὶ οἱ ἀπειλὲς καὶ τὰ μέτρα πὺ χρησιμοποιοῦν εἶναι συχνὰ ἀυστηρά.

Γι' αὐτὸ πολλὲς φορὲς οἱ γονεῖς ὑπερφανεύονται ὅτι εἶχαν προειδοποιήσῃ τὸ παιδί ὅτι τὰ γεννητικὰ ὄργανα θὰ πάθαιναν βλάβη, καὶ ὅτι δὲν θὰ μποροῦσε νὰ οὐρήσῃ, ὅτι θὰ πάθαινε κήλη, ὅτι θὰ γινόταν ἀνάπηρος ἢ ὅτι δὲν θὰ γινόταν δυνατὸς ἄνδρας.

Μερικοὶ γονεῖς κατέφυγαν σὲ πιὸ δραστηκὰ μέτρα, π.χ. βάζουν κόκκινο πιπέρι στὰ δάκτυλα τοῦ παιδιοῦ ἢ τοῦ δένουν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια σὲ μιά ψηλὴ καρέκλα,

τὸ δὲ κτύπημα στὰ χέρια ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἥπιες τιμωρίες.

Οἱ γονεῖς αὐτοὶ ἐνδιαφέρονται βέβαια γιὰ τὰ παιδιά τους καὶ νομίζουν ὅτι ἔκαναν τὸ σωστό. Ἀλλὰ μιὰ ἄγνοια τέτοια μπορεῖ νὰ ἔχη τραγικὰ ἀποτελέσματα, ὅσο καλοὶ καὶ ἂν εἶναι οἱ γονεῖς.

Συμπέρασμα: Γονεῖς, διδάσκαλοι, ἱερεῖς, ἰατροί, μὴν χρησιμοποιῆτε σκληροῦς ἢ αὐστηροῦς τρόπους γιὰ νὰ σταματήσετε τὸν ἀνανισμό, ὅπως ἀπειλές-τιμωρία-παρατηρήσεις-ἐξευτελισμὸ ἢ ἐξαναγκαστικὴ ἀποχή. Εἶναι προτιμότερο νὰ μὴν χρησιμοποιῆτε ἀκόμη καὶ ἥπιες ἐπιπλήξεις, ὅπως «Δὲν εἶναι, παιδί μου, ὠραῖο αὐτό», «Δὲν ἀρέσει στὸν κόσμον».

Μὴ τοῦ κτυπάτε τὰ χέρια καὶ μὴ χρησιμοποιῆτε κανένα εἶδος τιμωρίας ἢ κάτι ποῦ θὰ τὸ κάνη ἀναγκαστικὰ νὰ σταματήση. Μὴ προσφέρετε ἀκριβὲς ἀμοιβὲς γιὰ νὰ τὸ κάνετε νὰ σταματήση.

Συνήθως εἶναι καλύτερο νὰ μὴ προκαλοῦμε τὴν προσοχὴ τοῦ παιδιοῦ, οὔτε νὰ συζητοῦμε καθόλου τὸ θέμα τοῦ ἀνανισμού του, ὅταν μάλιστα εἶναι πολὺ μικρό.

Πάντως εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἀκούση κάτι κάποτε ἀπὸ ἄλλους ἴσως μεγάλους ἀνθρώπους καὶ μὲ τέτοιο τρόπο ὥστε ν' ἀναστατωθῆ. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ἐὰν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλο, θὰ ἦταν καλὸ νὰ πῆτε: «Μερικοὶ ἄνθρωποι νομίζουν ὅτι δὲν εἶναι ὠραῖο πράγμα· εἶναι καλύτερο νὰ μὴ γίνεται ὅταν βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ ἄλλους». Ἐὰν κάποιος ἄλλος τὸ ἔχη μαλώσει, ἢ ἐὰν δείχνη ὅτι προσπαθεῖ νὰ κόψη τὴν συνήθεια αὐτή, μιλήστε μαζί του, βεβαιώστε το, πέστε του ὅτι δὲν εἶναι κάτι φοβερό, ἀλλὰ ὅτι μερικοὶ ἄνθρωποι δὲν τὸ παραδέχονται.

Ἐὰν εἴσθε δάσκαλος καὶ ἓνα ἀπὸ νὰ παιδιά ἀνανίσταται τόσο, στὸν παιδαγωγικὸ σταθμὸ ἢ στὸ νηπιαγωγεῖο, ὥστε ν' ἀνησυχῆτε ἢ νὰ βρῖσκεσθε σὲ ἀμηχανία, ἓνα ἀπὸ τὰ ἀποτελεσματικότερα μέσα εἶναι νὰ τραβήξετε τὴν προσοχὴ τοῦ παιδιοῦ. Ἀπασχολῆστε τὸ παιδί μὲ κάτι, δώ-

στε νὰ κάνη κάτι μὲ τὰ χέρια του, παρατηρήστε ποιά παιχνίδια τοῦ ἀρέσουν περισσότερο, βοηθήστε το νὰ γίνη φίλος μὲ τὰ ἄλλα παιδιά. Μὴν ἀφήσετε τὴν κριτικὴ τῶν ἄλλων νὰ σᾶς σπρώξῃ σὲ μιὰ αὐστηρὴ ἐνέργεια ἢ σὲ μιὰ ἄμεση ἐπέμβασι, ποῦ δὲν εἶναι αὐτὴ ποῦ πρέπει νὰ εἶναι. Προσπαθήστε νὰ καταλάβετε, ὅτι ὁ ἀνανισμὸς συμβαίνει σὲ ὅλα τὰ μικρὰ παιδιά, καὶ στὰ μεγαλύτερα ἀκόμα. Δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀνησυχῆτε.

Τί πρέπει νὰ κάνετε γιὰ νὰ βοηθήσετε τὸ παιδί;

α) Δῆτε τὴν καθημερινὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ σας σὰν μιὰ ὁλοκληρωμένη εἰκόνα. Ἀναλύσατε τὰ μέρη τῆς εἰκόνας αὐτῆς καὶ κοιτάξτε ἐὰν ὅλα δίνουν ἓνα εὐτυχισμένο σύνολο.

Τὰ ἀκόλουθα ἐρωτήματα πρέπει νὰ σᾶς γεννηθοῦν:

Ἐχει ἀρκετὰ φυσικὴ ζωὴ; Χῶρο γιὰ τρέξιμο καὶ σκαρφάλωμα; Εὐκαιρίες γιὰ παιχνίδι στὸν καθαρὸ ἄερα; Ἐχει συντρόφους τῆς ἡλικίας του; Συμμετέχει στὴν ὁμάδα ὅταν παίξῃ μὲ ἄλλα παιδιά; Τὸν ἀγαποῦν τ' ἄλλα παιδιά; Ἐχει τὰ κατάλληλα παιχνίδια — ὄχι ἀκριβὰ παιχνίδια, ἀλλὰ πράγματα ποῦ νὰ μπορῆ νὰ τὰ τραβήξῃ, νὰ τὰ σπρώξῃ, πράγματα ποῦ νὰ μπορῆ νὰ τὰ βάλλῃ καὶ ποῦ νὰ τὰ ξαναπάρῃ, νὰ τὰ σέρνῃ γύρω, μπογιές, πηλό, κραγιόνια, πράγματα ποῦ νὰ μπορῆ νὰ τὰ χρησιμοποιῆ μὲ τὸ δικό του τρόπο; Μπορεῖ νὰ πάρῃ τὰ ἀγαπημένα του παιχνίδια στὸ κρεβάτι, ὥστε πρὶν τὸ πάρῃ ὁ ὕπνος καὶ ὅταν πάλι ξυπνήσῃ νὰ ἔχη κάτι ποῦ νὰ τὸ κάνῃ εὐτυχισμένο καὶ νὰ τὸ ἀπασχολῆ;

Ἐχει λόγος νὰ αἰσθάνεται ὅτι τὸν ἀγαποῦν καὶ ὅτι τὸν παραδέχονται σπῆτι του, ὅτι δὲν περιμένουν πάρα πολλὰ ἀπ' αὐτὸν οὔτε τὸν μαλλώνουν συνεχῶς ἢ τὸν τιμωροῦν; Ὅταν ἢ ἀπάντησις στὶς περισσότερες ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐρωτήσεις μπορεῖ νὰ εἶναι «ναί», ὁ ἀνανισμὸς δὲν παρουσιάζει πιθανότητες νὰ γίνῃ πρόβλημα.

Μετάφρασις

ΜΑΙΡΗΣ ΜΑΡΙΝΟΥ ΧΑΡΙΤΑΤΟΥ

FLORENCE NIGHTINGALE*

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ

Υπό

ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ

Είναι ἢ δὲν εἶναι αὐταὶ ἐνδείξεις ὅτι ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ἠσθάνετο τὴν κλίσιν διὰ τὸ στάδιον τὸ ὁποῖον ἐξέλεξε ἀργότερα; Πάντως τὰ ἀλτρουιστικὰ αἰσθήματά της ἀπὸ ἐνωρίς ἐξεδηλώθησαν μὲ τὴν προθυμίαν, τὴν χαρὰν ποὺ ἐδείκνυε ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ συνοδεύσῃ τὴν μητέρα της εἰς ἐπισκέψεις ποὺ ἔκαμε εἰς τὰ πτωχὰ σπιτία, εἰς τὰ περίχωρα τῆς ἐξοχῆς των. Ἐρωτοῦσε, ἐξήταζε, συμπαθοῦσε, πονοῦσε, τὴν ἐνδιέφερε τὸ κάθε τι ποὺ ἀφοροῦσε τὰς πτωχὰς οἰκογενεῖας. Καὶ ἐφ' ὅσον ἐμεγάλωνε, τόσο πραγματικὰ ἠσθάνετο σὰν ἀβάστακτο βᾶρος μίαν ἐσωτερικὴν φωνὴν ἢ ὁποῖα τῆς ἐφαίνετο ὅτι ὁλοένα τῆς ἔλεγε πῶς τίποτε δὲν ἔκαμε κοντὰ εἰς τὰς τόσας ἐπιτακτικὰς ἀνάγκας ποὺ ἔβλεπε γύρω της καὶ ποὺ δὲν κατῴρθωνε νὰ θεραπεύσῃ. Τελικὰ λοιπὸν ἠκολούθησε τὸν προορισμὸν της, διότι τὴν ὤθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχι αὐθόρμητοι τάσεις καὶ ροπαὶ παιδικαί, ἀλλὰ ὠραῖα, εὐγενικὰ αἰσθήματα καὶ μίαν ὑψηλὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς, ποὺ συνειδητὰ ἐπιβάλλεται κατὰ τὴν ὥριμον μόνον ἡλικίαν.

Τὸ 1837 ἡ Florence καὶ ἡ ἀδελφὴ της, 17 καὶ 18 ἐτῶν, ἔχουν τελειώσει, οὕτως εἰπεῖν, τὰς σπουδὰς των, καὶ οἱ γονεῖς των ἀποφασίζουσιν νὰ ταξιδεύσουν ἀνά τὴν Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν πρὸς τελειοποίησιν των, διὰ νὰ γνωρίσουν καὶ τὸν ἔξω κόσμον, νὰ εὐρύνουν τὰς γνώσεις των. Τὸ ταξεῖδι αὐτὸ διαρκεῖ δύο ἔτη· περιέρχονται ὅλας τὰς μεγαλύτερας καὶ ἀπὸ καλλιτεχνικὴν ἄποψιν σπουδαιοτέρας πόλεις τῆς Ἰταλίας, τὸ Παρίσι, τὴν Ἑλβετίαν. Καὶ εἶναι δύο χρόνια γεμῆτα ἀπὸ καλλιτεχνικὰς καὶ κοσμικὰς ἀπολαύσεις, ὑποδοχὰς, χοροῦς, καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐορτὰς αὐτὰς αἱ δύο νεαραὶ Ἀγγλίδες εἶναι ἀντικείμενα ἐξαιρετικῶν τιμῶν καὶ περιποιήσεων. Ἡ Florence δὲν ἦτο

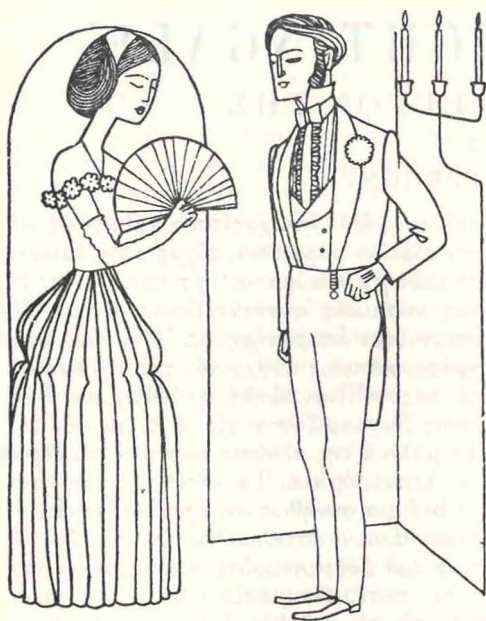
καλλονή, ἀλλ' ἦτο χαρίεσσα καὶ κομψή, εἶχεν εὐρείαν μόρφωσιν, εὐχάριστον ὁμιλίαν, ἐτοιμότητα πνεύματος· ἡ παρουσία της εἰς τὰς κοσμικὰς συγκεντρώσεις βέβαια δὲν ἐπερνοῦσεν ἀπαρατήρητος. Ἴδου πῶς περιγράφει κάποιος σύγχρονός της τὴν ἐμφάνισίν της: «Εἶναι ὑψηλή, ἡ εὐθύτης καὶ ἡ θέλησις ζωγραφίζονται εἰς τὸ πρόσωπόν της. Τὰ μαλλιά της πλούσια καστανά, τὸ δέρμα της λεπτὸ, ὁμαλό. Τὰ μάτια της φαϊόχροα, μὲ βλέμμα συνήθως σκεπτικόν, ἀχανές, μὰ ὅταν θέλουν σπινθηροβολοῦν, τὰ ζωηρότερα καὶ ἐκφραστικώτερα ποὺ ἔχω συναντήσῃ ποτέ. Θαυμασία ὀδοντοφυῖα προσδίδει εἰς τὰ μειδιάματά της γλυκύτητα μοναδικήν.»

Ἐνῶ λοιπὸν ἀφ' ἑνός, ὅπως γράφει ἡ ἰδία εἰς τὸ ἡμερολόγιόν της, ἡ Florence κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο αὐτῶν ἐτῶν δὲν ἀφή-

Τὰ ἀλτρουιστικὰ της αἰσθήματα ἐξεδηλώθησαν ἐνωρίς...

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

Συνέχιζε την κοσμικήν ζωήν...

νει να παρέλθῃ εὐκαιρία χωρὶς νὰ τὴν ἐκμεταλλευθῇ διὰ νὰ πλουτίσῃ τὰς γνώσεις τῆς, μελετᾷ παντοῦ τὰς ἐπιτοπίους πολιτικὰς καὶ κοινωνιολογικὰς συνθήκας, ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μὲ διαφόρους προσωπικότητας, τῶν ὁποίων τὰς γνώμας καὶ τὰς ἀρχὰς ἀκούει μὲ προσοχὴν, ἀφ' ἑτέρου ὅμως εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι δὲν μένει καὶ ἀδιάφορος εἰς τὴν θέληγγρα τῆς κοσμικῆς ζωῆς. Δὲν μένει ἀδιάφορος καὶ εἰς τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὅτι προκαλοῦν γύρω τῆς τὰ ἰδικὰ τῆς θέληγγρα εἶναι νέα, εἶναι γυναικίκα, καὶ μοιραίως ἢ φιλαρέσκειά τῆς κεντᾶται. Καὶ κοντὰ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα, τὰ οικογενειακὰ καὶ τὰ κοινωνικὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα ἔχει νὰ ὑπερπηδῆσῃ διὰ ν' ἀκολουθῆσῃ τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἐνδομύχως αἰσθάνεται ὅτι πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ, ὄχι τὸ μικρότερον προφανῶς ὑπῆρξε κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν, δηλαδὴ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ 1839, ἢ πάλῃ ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ τῆς, ἐναντίον φυσικῶν νεανικῶν ἀδυναμιῶν, καί, ὅπως ἐκφράζεται ἡ ἰδία, ἐναντίον τοῦ πειρασμοῦ ν' ἀπολαμβάνῃ τὴν ἡδονὴν ποὺ προκαλεῖ τὸ συναίσθημα ὅτι ἀρέσει.

Καὶ συνέχιζε, παρακινουμένη ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῆς, τὴν ζωὴν τῶν κοσμικῶν συγκεντρώσεων καὶ ὑποδοχῶν, πότε εἰς τὸ Λονδίνον καὶ πότε εἰς τὴν ἐξοχικὴν τῶν ἑπαυλιν, καὶ μαζὶ μὲ τὴν κίνησιν αὐτὴν συνεχίζεται ὀξεῖα ἡ ἑσωτερικὴ πάλη· αἰσθάνεται κάποτε ὡς τὸ ἐλεύθερο πουλί, κάποτε πάλι ὡς τὸ πουλί ποὺ ζητεῖ νὰ πετάξῃ ἔξω ἀπὸ τὸ χρυσοῦ κλουβί του ποὺ τὸ περιορίζει. Ζαλίζεται ἀπὸ τὸν στρόβιλον τῶν διασκεδάσεων, ἀλλὰ δὲν παρασύρεται ἀπὸ τὴν ὁρμὴν του. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν αἰσθάνεται ἐπιτακτικωτέραν τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀκολουθῆσῃ τὸν ἄλλον δρόμον. Θυσιάζει ἓνα ἄγνόν, ὠραῖον αἰσθηματὸς πρὸς ἓνα ἐξάδελφόν τῆς, καὶ ἐκφράζει κάποτε ἀργότερα τὴν χαρὰν τῆς, ὅταν μαθᾷ ὅτι καὶ αὐτὸς κατώρθωσε νὰ ὑπερνήκησῃ τὸ αἰσθηματὸς του. Θυσιάζει τελειωτικὰ τὴν αἰσθηματικὴν τῆς φύσιν εἰς τὴν ἰδεολογίαν τῆς, θέλει νὰ μείνῃ ἀνεξάρτητος καὶ ἐλευθέρως νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν εὐρύτερον προορισμόν τῆς.

Δεικνύει εἰς ἓνα φίλον τῆς τὸ πολυτελὲς σαλόνι τοῦ μεγάρου τῶν γονέων τῆς, καὶ λέγει: «Ξέρεῖς τί συλλογίζομαι κάθε φορὰ ποὺ κοιτάζω τὴν μακρὰν αὐτὴν σειρὰν τῶν παραθύρων; συλλογίζομαι πῶς θὰ τὸ μετέτρεπα εἰς νοσοκομεῖον, καὶ πῶς θὰ τοποθετοῦσα τὰ κρεβάτια.» Μέσα εἰς τὴν τύρβιν τῆς κοσμικῆς ζωῆς, πάντοτε πρόθυμος ὡς παρήγορος ἄγγελος, σπεύδει ὡσάντις μέλος τῆς οικογενείας ἔχει ἀνάγκη φροντίδος, σπεύδει παρὰ τὴν κλίνην τῆς ἐτοιμοθανάτου ἐκ πατρὸς μάμμης τῆς, τῆς κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ γράφει: «Αἰσθάνομαι τέτοιαν ἀνακούφισιν νὰ περιπατῶ ὅπως τὸ κάμω ἐδῶ, εἰς ἡρεμον πεδιάδα ποὺ τὴν ἐπισκιάζει ὁ θάνατος· ὑπάρχει κάτι εἰς τὴν ἡρεμίαν καὶ τὴν σιωπὴν αὐτὴν ποὺ ἐξαλείφει ὅλες τὰς στενοχώριες, ποὺ σὲ κάμει νὰ ξεχνᾷς τὰ καθημερινὰ βάσανα.»

Φύσις γεμάτη ζωὴν καὶ ἐνεργητικότητα, ἔχει ἀνάγκη νὰ εὐρίσκειται εἰς ἀκατάπαυστον κίνησιν, ν' ἀσχολῆται συνεχῶς. Αἰσθάνεται μίαν πληξίν, ἓνα βάρος ποὺ τὴν πνίγουν ὡσάντις εἶναι μόνη εἰς τὴν ἐξοχὴν μὲ τοὺς γονεῖς τῆς καὶ τὴν ἀδελφὴν τῆς. «Ὅσον τὸ συναίσθημα τοῦ καθηκόντος καὶ ὁ πόθος νὰ θυσιάζεται διὰ τὸν πλησίον τῆς

δίδουν δύναμιν, τάξιν καὶ ρυθμὸν εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς, τόσον ἢ οἰκογενειακῆ μονοτονία τὴν πνίγει, ἀτονεῖ ὅλας τῆς τῆς δυνάμεις, τὴν καθιστᾷ μαλακὴν καὶ ἀδιάφορον. Ἡ μόνη τῆς παρηγορία εἶναι τότε νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς πτωχοὺς εἰς τὰ περίχωρα· δὲν ἐμφανίζεται κατὰ τὴν ὥραν τοῦ βραδνοῦ γεύματος, ἀπτησχολημένη εἰς κανένα πτωχόσπιτο παρὰ τὴν κλίνην ἀσθενοῦς, καὶ ἢ ἀπομόνωσις τῆς αὐτῆ πικραίνει τὴν οἰκογένειάν τῆς.

Ποεῖ ἀντιλαμβανομένη πόσον οἱ γονεῖς τῆς παρεξηγοῦν τὰ αἰσθήματά τῆς καὶ λυπεῖται διὰ τὴν ἀπόστασιν πού τὴν χωρίζει ἀπὸ τοὺς ἰδικούς τῆς, πρὸ πάντων ὅμως ἀπὸ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν τῆς, διότι ὁ πατὴρ τῆς ἐνδομύχως τὴν ἐννοοῦσε καὶ τὴν ἐθαύμαζε, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμοῦσε νὰ ἐναντιωθῆ εἰς τὴν γυναῖκα του. Λυπεῖται πού δὲν ἤμπορεῖ νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ, ὅπως καὶ ἡ ἰδία δὲν ἤμπορεῖ νὰ εὖρη εὐχαρίστησιν εἰς τὸν ἰδικὸν τους τρόπον τῆς ζωῆς. Αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τῆς ὄχι βέβαια καλύτερον οὔτε ἀνώτερον ἀπὸ τοὺς ἰδικούς τῆς, ἀλλὰ διαφοροτικόν. Ἄγαπᾷ τοὺς γονεῖς τῆς, τοὺς σέβεται, διψᾷ διὰ τρυφερό-

τητα· ἀλλὰ δὲν κατορθώνει νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς ὅτι τὸ μόνον τῆς καθήκον εἶναι ἢ τυφλῆ ὑποταγὴ εἰς τὰς ἀντιλήψεις πού ἔχουν οἱ γονεῖς τῆς περὶ τῆς ζωῆς, ἢ ὑποχρέωσις τῆς νὰ συμμορφωθῆ ἀπολύτως πρὸς αὐτάς. Ἐκείνη εἶναι πεπεισμένη ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει καὶ πλατύτερα καθήκοντα πρὸς τὴν μεγάλην του οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν, καὶ ὅτι δὲν εἶναι οὔτε λογικὸν οὔτε ὀρθὸν νὰ θυσιάσῃ ὅλας του τὰς δυνάμεις μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴ δυσάρεστῆ, νὰ μὴ λυπῆ τὴν οἰκογένειάν του. Ἐφ' ὅσον βλέπει ὅτι ἡ ἀδελφὴ τῆς εἶναι ἐν πλῆρει ἀρμονίᾳ μὲ τὴν μητέρα τῆς καὶ δὲν ποθεῖ τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὸν γάμον καὶ μίαν ἡσυχον οἰκογενειακὴν ζωὴν, ὅτι συνεπῶς οἱ γονεῖς τῆς θὰ εὕρισκον ἀρκετὴν παρηγορίαν καὶ χαρὰν κοντά τῆς, σκέπτεται ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἴσως ἐγκλημα ν' ἀκολουθήσῃ αὐτῆ ἄλλην ὁδόν, καὶ τὴν βλέπομεν δειλιά, τὸ 1844, δηλαδὴ εἰς ἠλικίαν εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν, νὰ ἐρωτᾷ ἕνα οἰκογενειακὸν τῆς φίλον: «Ἄν ἀπεφάσιζα μίαν ἡμέραν νὰ σπουδάσω νοσηλευτικὴν καὶ ν' ἀφιερωθῶ εἰς τὸ ἔργον αὐτό, νομίζετε ὅτι θὰ ἦτο πραγματικῶς ἐγκλημα ἐκ μέρους μου;»

(Συνεχίζεται)

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Ὁμιλοῦσα ἐνώπιον τῆς Κοινωνικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ο.Η.Ε. ἡ παρ' αὐτῆ ἀντιπρόσωπος τῶν Η.Π.Α. κυρία Ὁσβαρντ Β. Λόρντ ἐδήλωσεν ὅτι «ὁ πλέον κατάλληλος τρόπος πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν ἀποτελεσματικῶν μεθόδων καταπολεμήσεως τοῦ καρκίνου καὶ ἐτέρων ἀσθενειῶν εἶναι ἡ παροχὴ σθεναρᾶς ὑποστηρίξεως εἰς τὸν Παγκόσμιον Ὄργανισμὸν Ὑγείας», ὅστις ἔτυχε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δωρεᾶς 300.000 δολλαρίων ἀπὸ μέρους τῶν Η.Π.Α. πρὸς συνέχισιν τοῦ ρόλου του εἰς τὸν τομέα τῶν ἱατρικῶν ἐρευνῶν. «Αἱ Η. Π.Α. ἔλαβον τὴν πρωτοβουλίαν ἐκείνην», εἶπεν ἡ κυρία Λόρντ, «διότι πιστεύουν ὅτι δραστηριότητες τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἀποδίδουν περισσότερον ὅταν

πραγματοποιοῦνται ὑπὸ τὴν αἰγίδα διεθνoῦς ὀργανισμοῦ». Ἐν συνεχείᾳ ἡ κυρία Λόρντ ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ χώρα τῆς θὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Παγκοσμίου Ὄργανισμοῦ Ὑγείας καὶ ἕτερον ποσὸν ἐκ 500.000 δολλαρίων, διὰ νὰ δυνηθῆ οὕτως νὰ διπλασιάσῃ τὰς ἱατρικάς του ἐρεῦνας κατὰ τὸ 1960, καὶ ἐτόνισεν ὅτι ἐλπίζει καὶ ἄλλαι χώραι νὰ συμβάλουν εἰς τὸ πρόγραμμα ἱατρικῶν ἐρευνῶν τοῦ Ὄργανισμοῦ.

Ἀναφερομένη εἰδικώτερον ἐπὶ τῶν ἀμερικανικῶν κατὰ τοῦ καρκίνου προσπαθειῶν, ἡ Ἀμερικανὴ ἀντιπρόσωπος ἀνέφερον ὅτι ἡ ἐξ ἰδιωτικῶν ἀμερικανικῶν πηγῶν ἐπιχορήγησις τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἀνῆλθε κατὰ τὰ 15 τελευταῖα ἔτη εἰς ὕψος 120.000.000 δολλαρίων.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ

Έντάξεις-Προαγωγαί Μαιευτηρίου «'Αλεξάνδρα»

— Ένετάχθησαν εις θέσεις Υποδιευθυνούσης Μαίας αι Προϊστάμεναι Μαΐαι: 1) Θωμαΐς Χριστοδουλάκη, διά τήν Μαιευτικήν-Γυναικολογικήν Κλινικήν, και 2) Ζωή Σπαθαράκη, διά τήν Σχολήν Μαιών «Βασιλίσσα Φρειδερίκη», ἀμφοτέραι με τόν δν ἐκέκτηντο βαθμόν και μισθόν τοῦ εισηγητοῦ.

— Ένετάχθησαν εις θέσεις Προισταμένων Μαιών αι Μαΐαι: 1) Παναγιώτα Θεοδοσιάδου και Βασιλική Παπαϊωάννου, με τόν δν ἐκέκτηντο βαθμόν και μισθόν τοῦ Γραμματέως Α'.

— Προήχθησαν αι κάτωθι Μαΐαι ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἀκολουθοῦ εις τόν βαθμόν τοῦ Γραμματέως Β': Ἄννα Κουτουβά, Χριστίνα Λύρα, Βασιλική Γεωργικοπούλου, Δήμητρα Τεφάνη, Εἰρήνη Οἰκονομίδου, Ἀρετὴ Νάνου, Μαρία Μπινιάρη, Ἐλένη Γαγκάδη, Κωνσταντίνα Σιμωνῆ, Ἀργυρά Παντελάκη, Θεανὼ Μπενάκη, Εὐανθία Γαβαλά, Ἀναστασία Μαργαρίτη.

— Ἐμονιμοποιήθησαν αι κάτωθι δόκιμοι Μαΐαι ἐπὶ τῶ αὐτῶ βαθμῷ και μισθῷ δν ἐκέκτηντο, ἤτοι Ἀκολουθοῦ: Σοφία Σταματιάδου, Σάρα Μαντζιάρη, Τριανταφυλλιά Μπαλωμένου, Παγώνα Γιακουμογιαννάκη.

— Διωρίσθησαν ὡς δόκιμοι Μαΐαι πρὸς πλήρωσιν κενῶν ὀργανικῶν θέσεων αι κάτωθι Μαΐαι: Ἰουλία Μάλλιου, Μαρία Μιχάλου, Ἀγάπη Σταματάκη, Πίτσα Λυμπερίου, Σοφία Γεώργαρη, Σοφία Ἀποστολοπούλου, Ἐλένη Γκελντή, Αἰκ. Χατζησταματίου, ἄπασαι ἐπὶ βαθμῷ Ἀκολουθοῦ, και Αἰκατερίνη Κουφουδάκη ἐπὶ βαθμῷ Γραμματέως Β'.

— Προσελήφθησαν ὡς Μαΐαι πρὸς πλήρωσιν κενῶν ὀργανικῶν θέσεων και ἐπὶ μηνιαία ἀποζημιώσει ἴση πρὸς τὰς ἀποδοχὰς τοῦ βαθμοῦ Ἀκολουθοῦ αι κάτωθι: Σοφία Λύτινα, Ἐλένη Κουταβά, Εὐαγγελία Δημουλά, Νίκη Πλοκαμάκη.

Γάμοι-Ἀρραβῶνες

Ἡ Ὑποδιευθύνουσα τοῦ Μαιευτηρίου «'Αλεξάνδρα» Θωμαΐς Χριστοδουλάκη και ὁ κ. Ἀδαμάντιος Παγιώτας ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των τήν 1ην Νοεμβρίου 1959.

— Ἡ Μαΐα Παναγάκη Γεωργία και ὁ κ. Κουρτέσης Πάνος ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των τήν 20ην Σεπτεμβρίου 1959.

— Ἡ Μαΐα Κουταβά Ἰρέν και ὁ κ. Χρήστος Στεφάνου ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των τήν 3ην Ὀκτωβρίου 1959.

— Ἡ Μαΐα Αὐγουστάτου Ἐρασμία και ὁ κ. Νικόλαος Τσιγάντες ἔδωσαν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν γάμου.

— Ἡ Μαΐα Παπαϊωάννου Βασιλική και ὁ κ. Γεώργιος Δράκος, ὀδοντίατρος, ἔδωσαν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν γάμου.

Τὸ Δ.Σ. τοῦ Σ.Ε.Μ.Α. ἀπευθύνει εις ὅλας θερμὰ συγχαρητήρια.

Προαγωγαί εις τὸ Μ.Μ.Η.

Ἡ Δις Γαγάνη Αἰκατερίνη, Διπλωματοῦχος Μαΐα τοῦ Μ.Μ.Η., προήχθη εις Προϊσταμένην. Θερμὰ συγχαρητήρια.

Ἀπονομή διπλωμάτων Μαιῶν

Τήν 8ην Νοεμβρίου 1959, ἔλαβε χώραν εις τήν Σχολήν Μαιῶν «Βιργινία Σκυλίτση» τοῦ Μ.Μ.Η. ἡ ἀπονομή διπλωμάτων εις τὰς κάτωθι τελειοφοίτους, τάξεως 1956-59:

1) Ἀθανασιάδου Π.	18) Μπαλωμᾶ Περσ.
2) Ἀλχαζίδου Σοφ.	19) Μπάρλα Ἄναστ.
3) Ἀρπλιᾶ Ἐλ.	20) Μπεράτη Γιολ.
4) Βρούβα Αἰκ.	21) Μπραουδάκη Ἐλ.
5) Γιαννοπούλου Α.	22) Παπαδάκη Μαρίνα
6) Εὐστρατίου Μ.	23) Παπαναστασίου Α.
7) Κασιμάτη Α.	24) Παυλίδου Ἀθηνᾶ
8) Κιτσιάκη Μ.	25) Παπαδογεωργοπούλου Εὐφροσύνη
9) Κοκοτσῆ Παναγ.	26) Ρακάλου Αἰκ.
10) Κουρῆ Μπετ.	27) Ραπτοπούλου Δέσπ.
11) Κουτσούκου Μ.	28) Σαπνάρα Βασίλ.
12) Κυριακοπούλου Κ.	29) Τζίμα Μάρθα
13) Λαγέρη Οὐρανία	30) Τόλλιου Εὐαγ.
14) Λεμπιδάκη Αἰκ.	31) Σιγανάκη Ἐλευθ.
15) Μάστορη Δέσπ.	32) Φραγκούλη Ἐλισ.
16) Μηδιούρη Φιλιά	33) Χειρδάρη Ἀγγελικὴ
17) Μιχαηλίδου Ἄναστ.	

Ἡ Διοίκησις τοῦ Συλλόγου συγχαίρει τὰς νεαρὰς Μαίας αἰτινες προσετέθησαν εις τὸ Σῶμα τῶν Μαιῶν και εὐχεται καλὴν σταδιοδρομίαν.

Ὑποτροφία

Ἡ Διπλωματοῦχος Μαΐα τοῦ Μ.Μ.Η. Δις Μαστοράκη Μαρία ἀνεχώρησε με ὑποτροφίαν τοῦ Βασιλικοῦ Κολλεγίου Μαιῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας διά 2 ἔτη, πρὸς ἀπόκτησιν Διπλώματος Διδακτοῦσης Μαίας. Τῆς εὐχόμεθα καλὴν ἐπιτυχίαν.

Κεναὶ θέσεις

Ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως Μαίας εις τὸ Παναραδικὸν Νοσοκομεῖον Τριπόλεως, παρακαλοῦνται αι ἐνδιαφερόμεναι, ὅπως ὑποβάλωσιν αἰτήσεις εις τὴν Διεύθυνσιν τοῦ ὡς ἄνω Νοσοκομείου.

Ὅμοίως, κενὴ ὀργανικὴ θέσις Μαίας ὑπάρχει εις τὸ Γενικὸν Κρατικὸν Νοσοκομεῖον Καρύστου.

FISSAN

Τὰ ἰδιο-
σκευάσματα
ΦΙΣΣΑΝ

Ἀπαραίτητα διὰ τὴν
περιποίησιν τοῦ δέρματος
καὶ τὴν θεραpeίαν τῶν
δερματοπαθειῶν

FISSAN

• Πούδρα • Ἄλοιφαί • Σάπων

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ
DEUTSCHE MILCHWERKE ZWINGENBERG / BERGSTR.

HESSEN - GERMANY

ΓΕΝΙΚΟΣ • ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ • ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Κ. ΚΑΝΑΡΟΓΛΟΥ - ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 12 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 612-421

ΒΟΗΘΗΣΤΕ ΤΟ
ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΟΥ
ΒΗΜΑΤΑ...

...Με προϊόντα

* ΑΝΘΟΣ ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΥ * ΑΝΘΟΣ ΟΡΥΖΗΣ *

ΓΙΩΤΗ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΤΡΟΦΩΝ «Ι. ΓΙΩΤΗΣ» Ο.Ε.
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΚΑΛΑΡΗ 80 ΤΗΛ. 880.791. ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΙΚΤΙΝΟΥ 3 ΤΗΛ. 527.500

Κ. ΚΑΝΑΡΟΛΟΥ - ΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 12 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 612-421

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1) Ποιον τὸ αἷτιον καὶ ποία ἡ ἀγωγή τοῦ κνησμοῦ τῶν ἐξωτερικῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός;

Τὰ αἷτια δυνατὸν νὰ ὀφείλωνται: α) Εἰς κολπίτιδα τριχομοναδικὴν ἢ μυκητισιακὴν. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς πλύσεις ὀξίνιας καὶ κολπικὰ ὑπόθετα (τριχομυκίνη, μυκοστατίνη, ἀρσενικοῦχα). Εἰς περιπτώσεις παρθένων, τὸ ὑπόθετον θὰ εἰσάγεται ἀπὸ τὸν ἰατρὸν ἢ τὴν μαῖαν. β) Εἰς τὴν κλιμακτήριον, ἢ βιοκαταλυτικὴ ἀνωμαλία εἶναι δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ κνησμὸν κατὰ τὰ γεννητικὰ ὄργανα. Ἡ χορήγησις θυλακίνης εἰς ἀλοιφὴν ἢ δισσία τονώνει τὸ ἐπιθήλιον καὶ ὁ κνησμός παρέρχεται. Κάποτε ἡ ἀλοιφὴ κορτιζόνης ἀνακουφίζει. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐξέτασις τῶν οὖρων διὰ σάκχαρον, διότι εἰς τὸν διαβήτην παρατηρεῖται συχνὰ κνησμός κατὰ τὰ γεννητικὰ ὄργανα. γ) Ὑπάρχει καὶ ὁ ἰδιοπαθὴς κνησμός, ὁ ὁποῖος δὲν ὑποχωρεῖ εὐκόλως εἰς τὰ φάρμακα· μόνην θεραπείαν του εἶναι ἡ ἀκτινοβολία, ἢ ὁποία ἀναισθητοποιεῖ τοὺς νευρικοὺς ἀκρεμόνας.

2) Διατί ἡ παρῆλιξ πρωτοτόκος ἔχει ἀνάγκην ἰδιαίτερας παρακολουθήσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ τοῦ τοκετοῦ τῆς;

Αἱ παρῆλικες πρωτοτόκοι, δηλ. αἱ ἄνω τῶν 35 ἐτῶν, ἐμφανίζουσι συχνὰ εἰς τὴν ἐγκυμοσύνην των τοξιναιμίας (νεφροπαθείας, ὑπερτάσεις κτλ.). Κατὰ τὸν τοκετόν, ἡ διάρκεια τῆς περιόδου τῆς διαστολῆς καὶ τῆς ἐξωθήσεως εἶναι μεγαλύτερα, λόγω ἐλλείψεως ἐλαστικότητος τῶν ὀστέων τῆς πυέλου καὶ συγχορδώσεως τῶν ὀστέων. Ἐπειδὴ εἰς αὐτὰς τὰς περιπτώσεις δίδεται μεγάλη σημασία εἰς τὴν ζῶην τοῦ ἐμβρύου (διότι εἶναι περιωρισμένα αἱ δυνατότητες ἄλλης ἐγκυ-

μοσύνης), συνήθως καταλήγουσι εἰς ἐπεμβάσεις διὰ ταχύτερον τερματισμὸν τοῦ τοκετοῦ. Οἱ τοκετοὶ τῶν παρῆλικων πρωτοτόκων ἐπιβάλλεται νὰ γίνωνται πάντοτε εἰς ὄργανωμένον Ἰδρυμα ἢ Κλινικὴν, ὥστε νὰ ὑπάρχουν τὰ μέσα διὰ νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἡ παθολογικὴ περίπτωσις πού τυχὸν θὰ προκύψῃ.

3) Ποῖος ὁ ρόλος τῆς βιταμίνης Α ἐπὶ τοῦ ἐμβρύου;

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κησεως, ἀβιταμίνωσις Α δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ ἔκτρωσιν. Ὄταν ἡ ἀβιταμίνωσις εἶναι ἐλαφροτέρα, τότε ὑπάρχει φόβος ἀνωμαλιῶν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, τοῦ οὐρογεννητικοῦ καὶ τοῦ καρδιοαγγειακοῦ συστήματος. Ἡ ὑπερβιταμίνωσις Α εἶναι ἐπίσης ἐπιβλαβὴς διὰ τὸ ἐμβρυον, προκαλοῦσα πολλὰς διαταραχάς, ἰδίᾳ εἰς τὴν ὀστεογένεσιν καὶ τὴν ἔκκρισιν τοῦ ἐγκεφαλικοῦ ὑγροῦ, προκαλοῦσα αὐξησιν αὐτοῦ.

4) Ποία ἡ σχέσηις τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως τῆς μητρὸς καὶ τῆς προωρότητος;

Ἐκ στατιστικῶν ἔχει ἀποδειχθῆ ὅτι ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις τῆς μητρὸς ἔχει σχέσηιν μὲ τὸ βᾶρος τοῦ νεογνοῦ. Οὕτω π.χ. μικρόσωμοι μητέρες ἔχουσι μεγαλύτερα πιθανότητα νὰ γεννήσουσι πρόωρον νεογνόν, καὶ ἀντιθέτως μητέρες μεγαλόσωμοι, νεογνὰ μεγαλυτέρου βάρους.

5) Εἶναι ἡ «θαλινὴ μεμβράνη» νόσος μόνον τῶν προώρων νεογνῶν;

Ἡ τελευταίως μελετηθεῖσα αὕτη διαταραχὴ τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος τῶν νεογνῶν ἀπαντᾷ κυρίως ἐπὶ τῶν προώρων ἀλλὰ καὶ εἰς σπανίας περιπτώσεις ἐπὶ τελειομένων προερχομένων ἐκ διαβητικῶν μητέρων καὶ ἐκ καισαρικῆς τομῆς.

“ἘΛΕΥΘΩ,,

ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἀποκόψατε τὸ παρὸν καὶ ἀποστείλατέ το μὲ τὴν ἐρώτησίν σις.

ΔΙΤΣ

**ΔΥΝΑΜΩΤΙΚΗ ΤΡΟΦΗ
ΔΙΑ ΒΡΕΦΗ, ΠΑΙΔΙΑ, ΑΝΑΡΡΩΝΥΟΝΤΑΣ
ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΑΣ**

ΠΛΟΥΣΙΑ ΕΙΣ ΒΙΤΑΜΙΝΑΣ Α, Β₁ & D

Το Γαλακτούχον Άλευρον Νεστέ, στιγμιαίας παρασκευής, είναι προϊόν μεγάλης θρεπτικής αξίας, τελείως εύπεπτον, ή δέ σύνθεσις του (πάντοτε σταθερά) επιτρέπει την παρασκευήν ηηκτού γαλακτούχου χυλού, ό όποιος δύναται νά δοθή εις τά θρέψη μέ τό κουταλάκι από τόν όον ήδη μήνα.

**- ΓΑΛΑΚΤΟΥΧΟΝ ΑΛΕΥΡΟΝ
ΝΕΣΤΛΕ
ΣΤΙΓΜΙΑΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ**

ΣΥΜΒΟΛΟΝ

ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

**ΓΕΝ. ΑΝΤ/ΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΡΙΤΣΑΣ & ΥΙΟΣ
ΑΚΤΗ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ 24 - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ - ΤΗΛ. 40.220**